ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στρασβούργο, 10.10.2024
COM(2024) 474 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υλοποίηση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Περιεχόμενα

Ακρωνύμια 4

Συνοπτική παρουσίαση 5

1. Η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υλοποίηση του ΜΑΑ 8

Α. Αιτήσεις πληρωμής και εκταμιεύσεις 8

Ο ρυθμός εκταμίευσης αυξήθηκε μετά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ 8

Η διαδικασία αναστολής χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο, στοιχείο που διευκολύνει τις ταχύτερες εκταμιεύσεις 10

Η Επιτροπή συνέχισε να εκδίδει ομόλογα της ΕΕ για τη χρηματοδότηση του ΜΑΑ 12

Αυξανόμενος αριθμός μέτρων είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση στο πλαίσιο των πράσινων ομολόγων του NextGenerationEU 13

Μακροοικονομική αιρεσιμότητα και ο ΜΑΑ 14

Β. Αναθεώρηση των ΣΑΑ 15

Τα επικαιροποιημένα ΣΑΑ παραμένουν φιλόδοξα μετά τις αναθεωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2023 και το 2024 15

Το συνολικό χρηματοδοτικό κονδύλιο και η συνεισφορά του ΜΑΑ σε καθέναν από τους έξι πυλώνες πολιτικής άλλαξαν μετά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ 16

Τα προφίλ πληρωμών εξελίχθηκαν μετά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ 17

Οι στόχοι του ΜΑΑ για το κλίμα και την ψηφιακή μετάβαση εξακολουθούν να επιτυγχάνονται με τα αναθεωρημένα ΣΑΑ 21

Τα αναθεωρημένα ΣΑΑ συμβάλλουν στις κοινωνικές πολιτικές και στην ισότητα των φύλων σε ολόκληρη την ΕΕ 22

Γ. Τελικοί αποδέκτες στο πλαίσιο του ΜΑΑ 24

Όλα τα κράτη μέλη δημοσιεύουν δεδομένα για τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες 24

Οι μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες λαμβάνουν χρηματοδότηση για επενδύσεις και στους έξι πυλώνες πολιτικής του ΜΑΑ 27

Δ. Δικλίδες ελέγχου και έλεγχοι κατά την υλοποίηση του ΜΑΑ 28

Η Επιτροπή συνέχισε να προστατεύει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης 29

Ο ΜΑΑ παραμένει υπό τον στενό έλεγχο του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου 30

Ε. Επικοινωνία και διάλογοι κατά την περίοδο 2023-2024 32

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη εξακολουθούν να συμμετέχουν συνεχώς στην υλοποίηση του ΜΑΑ 32

Η προβολή της ΕΕ στην υλοποίηση των ΣΑΑ θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω 33

Ο διαδραστικός χάρτης παρέχει μια οπτική επισκόπηση των έργων που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ 35

Τα κράτη μέλη εξακολουθούν να διοργανώνουν ετήσιες εκδηλώσεις για τον ΜΑΑ 36

Η Επιτροπή αναλαμβάνει πρόσθετες σχετικές επικοινωνιακές δραστηριότητες 37
ΣΤ. Βασικά πορίσματα από την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ 38
Από την ενδιάμεση αξιολόγησή του προέκυψε ότι ο ΜΑΑ στήριξε την ανάκαμψη και εισήγαγε καινοτομίες στις δαπάνες της ΕΕ 38
Η αξιολόγηση περιλαμβάνει χρήσιμα στοιχεία για μελλοντικά μέσα που θα βασίζονται στις επιδόσεις 39
2. Πρόοδος στην υλοποίηση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας 42
Α. Κοινοί δείκτες 42
Ο ΜΑΑ έχει επιτύχει σημαντικά πραγματικά αποτελέσματα στην πράξη 42
Β. Δεδομένα της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων 48
Σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν, τα περισσότερα ορόσημα και οι περισσότεροι στόχοι υλοποιούνται σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα των ΣΑΑ 48
Γ. Πρόοδος στους έξι πυλώνες πολιτικής 50
Τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει ορατή πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση και στους έξι πυλώνες πολιτικής του ΜΑΑ 50
Δ. Πολιτικές για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της ΕΕ 69
Τα ΣΑΑ συμβάλλουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της ΕΕ, καθώς περίπου τρία εκατομμύρια επιχειρήσεις έχουν ήδη επωφεληθεί από τη στήριξη του ΜΑΑ 69
3. REPowerEU 72
Α. Επισκόπηση των μέτρων στα κεφάλαια για το REPowerEU 74
Οι πρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του REPowerEU αντιμετωπίζουν τα σημεία συμφόρησης, συμβάλλουν στην επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και στην ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού 74
Β. Επισκόπηση των μέτρων με διασυνοριακή ή διακρατική διάσταση που περιλαμβάνονται σε όλα τα κεφάλαια για το REPowerEU 78
Τα μέτρα στο πλαίσιο του REPowerEU έχουν ισχυρή διασυνοριακή ή διακρατική διάσταση 78
4. Συμπέρασμα 81

Ακρωνύμια

ΕΕΣ	Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο
ΜΑΑ	Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας
ΜΜΕ	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις
ΣΑΑ	Σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας
ΣΕΔΕ	Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών
BAR	Αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit
COVID-19	Νόσος από κορονοϊό 2019
MWh	Μεγαβατώρα
STEP	Πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη
EUR	Ευρώ (€)

Συνοπτική παρουσίαση

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ) αποτελεί τον πυρήνα του NextGenerationEU, του σχεδίου ανάκαμψης της Ευρώπης ώστε να επανέλθει ισχυρότερη και ανθεκτικότερη από τις πρωτοφανείς οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Ο ΜΑΑ, η κλίμακα και οι φιλοδοξίες του οποίου είναι πρωτοφανείς, δημιουργήθηκε το 2021[1] ως καινοτόμο μέσο βασισμένο στις επιδόσεις, το οποίο παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση ενός συνδυασμού προσυμφωνημένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Ο ΜΑΑ περιορίζεται χρονικά έως το 2026.

Με την πάροδο του χρόνου, ο ΜΑΑ προσαρμόστηκε στις νέες προκλήσεις και προσέφερε ζωτικής σημασίας στήριξη στα κράτη μέλη έπειτα από την απρόκλητη επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και την επακόλουθη ενεργειακή κρίση. Με το **REPowerEU**, τα κράτη μέλη μπόρεσαν να επωφεληθούν από πρόσθετους πόρους για να τονώσουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που διαφοροποιούν τον ενεργειακό εφοδιασμό της ΕΕ, επιταχύνουν την πράσινη μετάβαση και στηρίζουν τα ευάλωτα νοικοκυριά.

Κατά τα τριάμισι έτη που μεσολάβησαν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού ΜΑΑ, τα κράτη μέλη αξιοποίησαν τον μηχανισμό για να προωθήσουν τα μεταρρυθμιστικά και επενδυτικά προγράμματά τους, σύμφωνα με τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ, και για να αντιμετωπίσουν τόσο τις μακροχρόνιες όσο και τις νέες προκλήσεις, στο πλαίσιο της ανάκαμψής τους από την κρίση της COVID-19.

Έπειτα από ορισμένες καθυστερήσεις που σημειώθηκαν το 2023 οι οποίες οφείλονταν σε μεγάλο βαθμό στην ανάγκη θέσπισης των κεφαλαίων για το REPowerEU, η υλοποίηση και οι εκταμιεύσεις έχουν επιταχυνθεί. Έως το τέλος Απριλίου του 2024 είχαν εκταμιευτεί στα κράτη μέλη 265,4 δισ. EUR, και περίπου το 85 % των οροσήμων και των στόχων με ενδεικτική ημερομηνία ολοκλήρωσης έως το πρώτο τρίμηνο του 2024 είτε είχαν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως ικανοποιητικά εκπληρωθέντα/-ες είτε είχαν αναφερθεί από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες. Αυτό αντιπροσωπεύει μια σημαντική κάλυψη της διαφοράς σε σύγκριση με το 2023, όταν, όπως αναφέρεται στην προηγούμενη ετήσια έκθεση για τον ΜΑΑ, η Επιτροπή είχε εκταμιεύσει περίπου το 58 % του τρέχοντος συνολικού ποσού (153,4 δισ. EUR) έως την 1η Σεπτεμβρίου 2023. Εάν τηρηθεί ο προγραμματισμός, έως το τέλος του έτους ο ΜΑΑ θα έχει εκταμιεύσει πάνω από 300 δισ. EUR από την έναρξη του μηχανισμού.

Η Επιτροπή έχει εντείνει τις δράσεις της για να στηρίξει τις προσπάθειες υλοποίησης των κρατών μελών, αλλά και να απλουστεύσει και να μειώσει τον διοικητικό φόρτο. Στις 19 Ιουλίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα ΣΑΑ για την απλούστευση της υλοποίησης του ΜΑΑ και τη βελτίωση της

[1] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

αποτελεσματικότητάς του. Οι επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ, οι οποίες θα εξακολουθήσουν να είναι σημαντικές για την αντιμετώπιση πιθανών εμποδίων στην υλοποίηση. Παρέχουν περισσότερη σαφήνεια σχετικά με το πεδίο εφαρμογής των αναθεωρήσεων και τη δυνατότητα τροποποίησης του ΣΑΑ όταν το κράτος μέλος εντοπίζει καλύτερη εναλλακτική λύση για την υλοποίηση ενός μέτρου κατά τρόπο που μειώνει τον διοικητικό φόρτο. Επιπλέον, με την έναρξη ισχύος του κανονισμού σχετικά με την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (στο εξής: STEP)[2] (ο οποίος τροποποίησε τον κανονισμό ΜΑΑ), χρηματοδότηση από τον ΜΑΑ και άλλα ταμεία της ΕΕ μπορεί πλέον να διατεθεί και για τους στόχους της STEP[3]. Η νέα αυτή νομική βάση για την τροποποίηση αντικατοπτρίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές. Οι κατευθυντήριες γραμμές απλουστεύουν επίσης τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων για τα κράτη μέλη και παρέχουν περισσότερη σαφήνεια όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η στήριξη από τον ΜΑΑ μπορεί να συνδυαστεί με άλλα ταμεία της ΕΕ για την ενίσχυση των συνεργειών.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ επιβεβαίωσε την προστιθέμενη αξία ενός μέσου που συνδυάζει τις μεταρρυθμίσεις με τις επενδύσεις και της προσέγγισής του που βασίζεται στις επιδόσεις. Τα κύρια πλεονεκτήματα του ΜΑΑ είναι η εστίαση στην εκταμίευση με βάση την πρόοδο που επιτυγχάνεται επιτόπου και η παροχή στήριξης τόσο σε μεταρρυθμίσεις όσο και σε επενδύσεις, συχνά αλληλοενισχυόμενες, στο πλαίσιο ενός μέσου. Η ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ, η οποία δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 2024, ανέδειξε την ευρεία υποστήριξη από τα κράτη μέλη και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη τόσο για τον βασιζόμενο στις επιδόσεις χαρακτήρα του ΜΑΑ όσο και για τον συνδυασμό μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Η πληρωμή με βάση τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται και όχι με βάση το συναφές κόστος διασφαλίζει την προβλεψιμότητα και τη λογοδοσία τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για την Επιτροπή. Ο συνδυασμός μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σε ένα χρηματοδοτικό μέσο δημιουργεί συνέργειες μεταξύ τους, παρέχει κίνητρα για την υλοποίηση βασικών μεταρρυθμίσεων και στηρίζει τη συνοχή των εθνικών σχεδίων. Η ταχεία ανάπτυξη και οι ταχείες εκταμιεύσεις καταδεικνύουν ότι ο ΜΑΑ έχει στηρίξει τα κράτη μέλη σε περιόδους κρίσης, ενώ ο μοναδικός συνδυασμός μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων βοηθά τις οικονομίες μας να εξοπλιστούν καλύτερα για το μέλλον.

Ο ΜΑΑ και η συνιστώσα του REPowerEU διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο στην παροχή βοήθειας στις επιχειρήσεις της ΕΕ ώστε να αποκομίσουν τα οφέλη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Έως τις 31 Αυγούστου 2024 περισσότερες από 2 800 000 εταιρείες, κυρίως μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (στο εξής: ΜΜΕ), είχαν επωφεληθεί από τη στήριξη του ΜΑΑ. Πέραν της άμεσης χρηματοδοτικής στήριξης, τα ΣΑΑ έχουν επίσης συμβάλει στην υλοποίηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε όλα τα κράτη μέλη, για παράδειγμα στους τομείς της

[2] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP).

[3] Χάρη στον κανονισμό STEP, τα κράτη μέλη είναι πλέον σε θέση να διοχετεύουν πρόσθετο ποσό ύψους έως και 6 % του συνολικού κονδυλίου του ΜΑΑ στη συνιστώσα κράτους μέλους του InvestEU για δράσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της STEP, επιπλέον του 4 % που επιτρέπεται ήδη από τον κανονισμό ΜΑΑ. Επιπλέον, όταν τα κράτη μέλη αναθεωρούν τα οικεία ΣΑΑ, θα πρέπει να εξετάζουν κατά προτεραιότητα έργα με σφραγίδα STEP.

ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων, της διευκόλυνσης των διαδικασιών αδειοδότησης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης του εργατικού δυναμικού.

Δεδομένου του χρονικά περιορισμένου χαρακτήρα του ΜΑΑ, όλες οι προσπάθειες θα πρέπει να παραμείνουν επικεντρωμένες στην πλήρη και έγκαιρη υλοποίηση των ΣΑΑ έως το 2026. Παρότι η υλοποίηση και οι εκταμιεύσεις επιταχύνονται, η πρόοδος διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη υποβάλει τέσσερις ή περισσότερες αιτήσεις πληρωμής, ενώ ορισμένα άλλα δεν έχουν ακόμη υποβάλει καμία αίτηση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, εξακολουθούν να παρατηρούνται καθυστερήσεις και σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την απορρόφηση των κονδυλίων έως το τέλος του 2026. Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για την πλήρη εφαρμογή του αντίστοιχου ΣΑΑ τους πριν από το τέλος του 2026, που λήγει η ισχύς του μηχανισμού. Κατά περίπτωση, εξακολουθεί να είναι δυνατή η αναθεώρηση των ΣΑΑ προκειμένου να ξεπεραστούν πιθανά εμπόδια στην υλοποίηση και να αντιμετωπιστούν αναδυόμενες και εξελισσόμενες προκλήσεις. Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να συνεχίσει να στηρίζει τα κράτη μέλη.

Η παρούσα έκθεση είναι η τρίτη σε σειρά των ετήσιων δημοσιεύσεων σχετικά με την υλοποίηση του ΜΑΑ, όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 31 του κανονισμού ΜΑΑ. Παρουσιάζει την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά τις εκταμιεύσεις, τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ, τις εξελίξεις που σχετίζονται με ελέγχους και δικλίδες ελέγχου, καθώς και τις δραστηριότητες επικοινωνίας, μεταξύ άλλων (ενότητα 1)· την πρόοδο στην υλοποίηση των οροσήμων και των στόχων σε όλους τους πυλώνες πολιτικής του ΜΑΑ (ενότητα 2)· και επισκόπηση των μέτρων που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια των κρατών μελών για το REPowerEU (ενότητα 3)[4]. Στο παράρτημα Ι, τα δελτία ανά χώρα περιγράφουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί σε κάθε κράτος μέλος, ενώ τα πρόσθετα παραρτήματα επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες έννοιες που σχετίζονται με την υλοποίηση του ΜΑΑ. Οι πληροφορίες που παρέχονται στην παρούσα έκθεση βασίζονται στο περιεχόμενο των ΣΑΑ ως είχαν στις 31 Αυγούστου 2024· στα δεδομένα που υπέβαλαν τα κράτη μέλη έως τον Απρίλιο του 2024 στο πλαίσιο της υποχρέωσης εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων· και στις εξελίξεις στην υλοποίηση του μηχανισμού έως τις 31 Αυγούστου 2024, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά.

[4] Οι πληροφορίες που παρέχονται στην παρούσα έκθεση βασίζονται στο περιεχόμενο των εγκεκριμένων σχεδίων, όπως αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή, στα δεδομένα που υπέβαλαν τα κράτη μέλη έως τον Απρίλιο του 2024 στο πλαίσιο της υποχρέωσης εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων, στα δεδομένα από τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα έως τις 31 Αυγούστου 2024 και στις εξελίξεις στην υλοποίηση του μηχανισμού έως τις 31 Αυγούστου 2024, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά.

1. Η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υλοποίηση του ΜΑΑ

Α. Αιτήσεις πληρωμής και εκταμιεύσεις

Ο ρυθμός εκταμίευσης αυξήθηκε μετά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ

Έως τις 31 Αυγούστου 2024 περισσότερο από το 40 % των διαθέσιμων κονδυλίων του ΜΑΑ είχε εκταμιευθεί στα κράτη μέλη, με την εκταμίευση επιχορηγήσεων να ανέρχεται στο 48 % και τα δάνεια να υπερβαίνουν ελαφρώς το 30 %. Από την έναρξη του ΜΑΑ, η Επιτροπή έλαβε 63 αιτήσεις πληρωμής από 25 κράτη μέλη και εκταμίευσε 265,4 δισ. EUR. Το ποσό αυτό περιλαμβάνει 198,4 δισ. EUR που εκταμιεύτηκαν σε καθαρές τιμές μετά την υποβολή αιτήσεων πληρωμής και την ικανοποιητική εκπλήρωση των οροσήμων και των στόχων, 56,6 δισ. EUR σε προχρηματοδότηση του ΜΑΑ που χορηγήθηκε σε 21 κράτη μέλη έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021 και 10,4 δισ. EUR σε προχρηματοδότηση του REPowerEU που εκταμιεύθηκε σε 21 κράτη μέλη. Τα 170,8 δισ. EUR από το συνολικό ποσό που εκταμιεύθηκε στα κράτη μέλη αφορούν μη επιστρεπτέα στήριξη και τα 94,6 δισ. EUR αφορούν δάνεια. Εάν διατηρηθεί ο τρέχων ρυθμός εκταμίευσης, η Επιτροπή αναμένει ότι έως το τέλος του 2024 θα έχουν εκταμιευτεί περισσότερα από 300 δισ. EUR. Ο πίνακας 1 παρέχει επισκόπηση της υποβολής αιτήσεων πληρωμής από τα κράτη μέλη και των αντίστοιχων συνολικών εκταμιεύσεων από την Επιτροπή, που καλύπτουν τόσο τη μη επιστρεπτέα στήριξη όσο και τα δάνεια, κατόπιν θετικής αξιολόγησης των οροσήμων και των στόχων που καλύπτονται από την αντίστοιχη αίτηση πληρωμής.

Ενώ ο ρυθμός εκταμίευσης κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 ήταν βραδύτερος, καθώς οι προσπάθειες επικεντρώθηκαν στις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ, οι εκταμιεύσεις επιταχύνθηκαν από το δεύτερο εξάμηνο του έτους. Μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024 εκταμιεύθηκαν 112,0 δισ. EUR στα κράτη μέλη. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται 10,4 δισ. EUR σε προχρηματοδότηση στο πλαίσιο του REPowerEU, καθώς και 60,4 δισ. EUR σε μη επιστρεπτέα στήριξη και 41,2 δισ. EUR σε δάνεια που εκταμιεύτηκαν κατόπιν της ικανοποιητικής εκπλήρωσης 908 οροσήμων και στόχων που αξιολογήθηκαν σε 27 αιτήσεις πληρωμής. Συγκριτικά, μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2022 και της 31ης Αυγούστου 2023 είχαν εκταμιευθεί 40,6 δισ. EUR, εκ των οποίων 26,9 δισ. EUR σε μη επιστρεπτέα στήριξη και 13,7 δισ. EUR σε δάνεια. Όλα τα κονδύλια είχαν εκταμιευθεί έπειτα από την ικανοποιητική εκπλήρωση των οροσήμων και των στόχων που είχαν αξιολογηθεί σε 17 αιτήσεις πληρωμής, καθώς δεν εκταμιεύτηκε προχρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου.

Τα κράτη μέλη έλαβαν προχρηματοδότηση ύψους 10,4 δισ. EUR στο πλαίσιο του REPowerEU κατά την περίοδο 2023-2024. Τα κράτη μέλη που τροποποίησαν τα οικεία ΣΑΑ ώστε να συμπεριλάβουν κεφάλαιο για το REPowerEU έως τα τέλη του 2023 είχαν τη δυνατότητα να ζητήσουν ποσοστό έως 20 % της πρόσθετης χρηματοδότησης με τη μορφή

προχρηματοδότησης, για να χρηματοδοτήσουν τα μέτρα τους για το REPowerEU[5]. 21 κράτη μέλη ζήτησαν και έλαβαν προχρηματοδότηση στο πλαίσιο του REPowerEU (βλ. πίνακα 1). Η Βουλγαρία, η Γερμανία, η Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο δεν ήταν επιλέξιμες για προχρηματοδότηση στο πλαίσιο του REPowerEU, καθώς τα κεφάλαιά τους για το REPowerEU δεν είχαν εγκριθεί από το Συμβούλιο έως τα τέλη του 2023. Οι Κάτω Χώρες και η Σουηδία δεν ζήτησαν προχρηματοδότηση στο πλαίσιο του REPowerEU.

Πίνακας 1: Τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την εκτέλεση των αιτήσεων πληρωμής στο πλαίσιο του ΜΑΑ, έως τις 31 Αυγούστου 2024

	BE	BG	CZ	DK	DE	EST	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 σχέδια που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή και εκδόθηκαν από το Συμβούλιο																											
21 προχρηματοδοτήσεις που εκταμιεύθηκαν πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2021 και εξαιρουμένης της προχρηματοδότησης στο πλαίσιο του REPowerEU (56,6 δισ. EUR)		▲					*										▲		▲		▲						▲
21 προχρηματοδοτήσεις που εκταμιεύτηκαν στο πλαίσιο του REPowerEU (10,4 δισ. EUR)		●			●		●									●			■								■
26 επιχειρησιακές ρυθμίσεις υπογράφηκαν																											
63 αιτήσεις πληρωμής που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή, συμπεριλαμβανομένων των δανείων, κατά περίπτωση	2x	2x	2x	2x	1x	2x	1x	4x	4x	3x	5x	6x	3x	2x	2x	1x		2x	1x	1x	1x	5x	3x	3x	4x	1x	
51 πληρωμές που εκταμιεύτηκαν κατόπιν ικανοποιητικής εκπλήρωσης των οροσήμων και των στόχων (198,4 δισ. EUR)		1x	2x	2x	1x	2x	1x	3x	4x	3x	5x	5x	1x	2x	2x	1x		2x		1x	1x	4x	2x	2x	3x	1x	

Σημείωση: * Η Ιρλανδία δεν ζήτησε προχρηματοδότηση. ▲ Δεν ήταν διαθέσιμη προχρηματοδότηση, δεδομένου ότι η εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου δεν είχε εκδοθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021, κάτι το οποίο αποτελούσε προϋπόθεση για την προχρηματοδότηση. ● Δεν ήταν διαθέσιμη προχρηματοδότηση στο πλαίσιο του REPowerEU, καθώς το κεφάλαιο για το REPowerEU δεν είχε εγκριθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023, έγκριση που αποτελούσε προϋπόθεση για την προχρηματοδότηση στο πλαίσιο του REPowerEU. ■ Οι Κάτω Χώρες και η Σουηδία δεν ζήτησαν προχρηματοδότηση στο πλαίσιο του REPowerEU.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η διαδικασία αναστολής χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο, στοιχείο που διευκολύνει τις ταχύτερες εκταμιεύσεις

Η δυνατότητα της Επιτροπής να αναστέλλει εν μέρει τις πληρωμές παρέχει την ευελιξία στα κράτη μέλη να λαμβάνουν εκταμίευση στην περίπτωση που αντιμετωπίζουν μικρές καθυστερήσεις υλοποίησης σε σχέση με συγκεκριμένα

[5] Βλ. άρθρο 21δ του κανονισμού ΜΑΑ.

ορόσημα ή στόχους. Τα ΣΑΑ συνδέουν κάθε ποσό εκταμίευσης με καθορισμένο σύνολο οροσήμων και στόχων. Αυτό διασφαλίζει την πρόοδο των κρατών μελών όσον αφορά την υλοποίηση, αλλά ταυτόχρονα συνεπάγεται ότι η καθυστέρηση σε ένα μόνο ορόσημο ή σε έναν μόνο στόχο μπορεί να καθυστερήσει το σύνολο της αίτησης πληρωμής. Η μεθοδολογία μερικής πληρωμής παρέχει την αναγκαία ευελιξία ώστε να εκταμιεύεται μέρος των κονδυλίων στα κράτη μέλη και, ως εκ τούτου, να προχωρεί η αίτηση πληρωμής, όταν ένας μικρός αριθμός οροσήμων ή στόχων δεν έχουν ακόμη εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 8 του κανονισμού ΜΑΑ, τα κράτη μέλη στη συνέχεια έχουν στη διάθεσή τους έξι μήνες από την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής σχετικά με τη μερική αναστολή της εκταμίευσης για να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν την ικανοποιητική εκπλήρωση του/των ορόσημου/-ων ή στόχου/-ων που απομένουν. Μετά την περίοδο αυτήν, η Επιτροπή αξιολογεί εκ νέου την αίτηση πληρωμής και είτε αίρει την αναστολή εάν κριθεί ότι το/τα συγκεκριμένο/-α ορόσημο/-α ή ο/οι συγκεκριμένος/-οι στόχος/-οι έχει/-ουν εκπληρωθεί είτε μειώνει το χρηματοδοτικό κονδύλιο του κράτους μέλους εάν τα ορόσημα ή οι στόχοι εξακολουθούν να μην έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά.

Η αυξημένη χρήση των μερικών πληρωμών συνέβαλε στην επιτάχυνση της εκταμίευσης των κονδυλίων του ΜΑΑ. Μετά τη δημοσίευση της μεθοδολογίας για τον καθορισμό της μερικής αναστολής πληρωμών το 2023[6], η Επιτροπή αντιμετώπισε έξι περιπτώσεις αιτήσεων πληρωμής στις οποίες δεν ήταν δυνατόν να αξιολογηθεί αν ένα ή περισσότερα ορόσημα ή ένας ή περισσότεροι στόχοι είχαν εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024 η Επιτροπή έκρινε ότι οι αιτήσεις πληρωμής που υποβλήθηκαν από την Ισπανία[7], την Ιταλία[8], την Πορτογαλία[9] και τη Ρουμανία[10] περιλάμβαναν ένα ή περισσότερα ορόσημα ή έναν ή περισσότερους στόχους που δεν μπορούσαν να αξιολογηθούν ως ικανοποιητικά εκπληρωθέντα/-ες. Αυτό προστίθεται στην πληρωμή που είχε ήδη ανασταλεί τον Απρίλιο του 2023 για την πρώτη αίτηση πληρωμής της Λιθουανίας[11]. Επιπλέον, σύμφωνα με την προκαταρκτική αξιολόγηση της πρώτης αίτησης

[6] Βλ. παράρτημα ΙΙ της ανακοίνωσης της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο [COM(2023) 99 final].

[7] Βλ. Commission Implementing Decision of 19.7.2024 on the partial suspension of the disbursement of the fourth instalment of the non-repayable support for Spain (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 19ης Ιουλίου 2024, σχετικά με τη μερική αναστολή της εκταμίευσης της τέταρτης δόσης της μη επιστρεπτέας στήριξης για την Ισπανία).

[8] Βλ. Commission Implementing Decision of 26.7.2024 on the partial suspension of the disbursement of the fifth instalment of the non-repayable support for Italy (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 2024, σχετικά με τη μερική αναστολή της εκταμίευσης της πέμπτης δόσης της μη επιστρεπτέας στήριξης για την Ιταλία).

[9] Βλ. Commission Implementing Decision of 22.12.2023 on the partial suspension of the disbursement of the third and fourth instalments of the non-repayable support for Portugal (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με τη μερική αναστολή της εκταμίευσης της τρίτης και της τέταρτης δόσης της μη επιστρεπτέας στήριξης για την Πορτογαλία).

[10] Βλ. Commission Implementing Decision of 21.9.2023 on the partial suspension of the disbursement of the second instalment of the loan support to Romania (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 21ης Σεπτεμβρίου 2023, σχετικά με τη μερική αναστολή της εκταμίευσης της δεύτερης δόσης της δανειακής στήριξης για τη Ρουμανία).

[11] Βλ. Commission Implementing Decision of 28.4.2023 on the partial suspension of the disbursement of the fifth instalment of the non-repayable support for Lithuania (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 28ης Απριλίου 2023, σχετικά με τη μερική αναστολή της εκταμίευσης της πέμπτης δόσης της μη επιστρεπτέας στήριξης για τη Λιθουανία).

πληρωμής του Βελγίου[12], ένα ορόσημο δεν μπορούσε να αξιολογηθεί ως ικανοποιητικά εκπληρωθέν[13].

Το 2024 η Επιτροπή ήρε τις αναστολές και μείωσε οριστικά τη στήριξη του ΜΑΑ για πρώτη φορά. Στην περίπτωση της Λιθουανίας, εντός έξι μηνών από την έκδοση της απόφασης αναστολής τον Απρίλιο του 2023, οι εθνικές αρχές έλαβαν πρόσθετα μέτρα πολιτικής, και τον Οκτώβριο του 2023 υπέβαλαν στην Επιτροπή πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα ορόσημα για τα οποία είχε επιβληθεί αναστολή. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ένα από τα δύο αυτά ορόσημα είχε εκπληρωθεί ικανοποιητικά, ενώ το δεύτερο εξακολουθούσε να μην έχει εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή ήρε εν μέρει την αναστολή και εκταμίευσε 14,9 εκατ. EUR στη Λιθουανία, αναγνωρίζοντας την πρόοδο που σημειώθηκε. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή μείωσε επίσης το χρηματοδοτικό κονδύλιο της Λιθουανίας κατά 8,7 εκατ. EUR, ποσό που αντιστοιχεί στο μη εκπληρωθέν ορόσημο[14]. Και στην περίπτωση της Πορτογαλίας, οι εθνικές αρχές έλαβαν μέτρα πολιτικής κατά τους έξι μήνες μετά την αναστολή που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2023 για την τρίτη και την τέταρτη πληρωμή. Τον Ιούνιο του 2024 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα ορόσημα και ο στόχος που εκκρεμούσαν είχαν εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ήρε πλήρως την αναστολή και εκταμίευσε 720 εκατ. EUR στην Πορτογαλία[15]. Τον Μάρτιο του 2024 η Ρουμανία υπέβαλε επίσης πρόσθετες αιτιολογήσεις για να αποδείξει ότι είχε λάβει τα αναγκαία μέτρα για την ικανοποιητική εκπλήρωση των ορόσημων για τα οποία είχε επιβληθεί αναστολή προηγουμένως. Με βάση τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν, η Επιτροπή έκρινε ότι ένα από τα δύο αυτά ορόσημα είχε εκπληρωθεί ικανοποιητικά, ενώ το δεύτερο εξακολουθούσε να μην έχει εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Η Επιτροπή θα ολοκληρώσει την αξιολόγησή της αφού δώσει στη Ρουμανία τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση των συμπερασμάτων της, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 8 του κανονισμού ΜΑΑ. Στις 31 Αυγούστου 2024 δεν είχε ολοκληρωθεί για την Ισπανία και την Ιταλία η εξάμηνη περίοδος αναστολής κατά την οποία τα κράτη μέλη μπορούν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την ικανοποιητική εκπλήρωση των υπόλοιπων οροσήμων ή στόχων.

---

[12] Βλ. Positive preliminary assessment of the satisfactory fulfilment of milestones and targets related to the first payment request submitted by Belgium on 29 September 2023, transmitted to the Economic and Financial Committee by the European Commission (Θετική προκαταρκτική αξιολόγηση της ικανοποιητικής εκπλήρωσης των οροσήμων και των στόχων που σχετίζονται με την πρώτη αίτηση πληρωμής που υπέβαλε το Βέλγιο στις 29 Σεπτεμβρίου 2023, η οποία διαβιβάστηκε στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

[13] Επισημαίνεται ότι η προκαταρκτική αξιολόγηση της Επιτροπής δεν είχε ακόμη εξεταστεί από την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος εγγράφου και, ως εκ τούτου, η εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής σχετικά με τη μερική αναστολή δεν είχε ακόμη εκδοθεί έως την καταληκτική ημερομηνία της παρούσας ετήσιας έκθεσης, δηλαδή έως τις 31 Αυγούστου 2024. Το κείμενο με τίτλο «Commission Implementing Decision on the partial suspension of the disbursement of the first instalment of the non-repayable support to Belgium» (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής σχετικά με τη μερική αναστολή της εκταμίευσης της πρώτης δόσης της μη επιστρεπτέας στήριξης για το Βέλγιο) εκδόθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου 2024.

[14] Βλ. Commission Implementing Decision of 6.5.2024 on the reduction of the amount of the first instalment of the non-repayable support for Lithuania (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2024, σχετικά με τη μείωση του ποσού της πρώτης δόσης της μη επιστρεπτέας στήριξης για τη Λιθουανία).

[15] Βλ. Commission Implementing Decision of 26.7.2024 amending Commission Implementing Decision (C2023) 9290 of 22.12.2023 on the authorisation of the disbursement of the third and fourth instalment of the non-repayable support and the third and fourth instalment of the loan support for Portugal [Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 2024, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης (C2023) 9290 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την έγκριση της εκταμίευσης της τρίτης και τέταρτης δόσης της μη επιστρεπτέας στήριξης και της τρίτης και τέταρτης δόσης της δανειακής στήριξης για την Πορτογαλία].

Η Επιτροπή συνέχισε να εκδίδει ομόλογα της ΕΕ για τη χρηματοδότηση του ΜΑΑ

Το 2024 η Επιτροπή συνέχισε να συγκεντρώνει κεφάλαια στις αγορές μέσω μιας ενοποιημένης προσέγγισης χρηματοδότησης, στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή εκδίδει ομόλογα της ΕΕ συγκεκριμένου σήματος και διαθέτει τα έσοδα σε μια κεντρική δεξαμενή χρηματοδότησης από την οποία χρηματοδοτούνται τα διάφορα προγράμματα πολιτικής της ΕΕ. Έως τις 31 Αυγούστου 2024 το συνολικό ποσό των ανεξόφλητων ομολόγων της ΕΕ ανερχόταν σε 531,4 δισ. EUR, εκ των οποίων τα 60,2 δισ. EUR είχαν τη μορφή πράσινων ομολόγων NextGenerationEU. Η Επιτροπή συνέχισε επίσης να εκδίδει τριμηνιαία και εξαμηνιαία γραμμάτια της ΕΕ για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων χρηματοδοτικών αναγκών. Έως τις 31 Αυγούστου 2024 τα ανεξόφλητα γραμμάτια της ΕΕ ανέρχονταν σε 20,9 δισ. EUR.

Με τα έσοδα που αντλήθηκαν από εκδόσεις ομολόγων της ΕΕ, η Επιτροπή μπόρεσε να συνεχίσει την ομαλή χρηματοδότηση των ΣΑΑ των κρατών μελών. Η Επιτροπή πραγματοποίησε όλες τις εκταμιεύσεις προς τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ΜΑΑ μόλις κατέστησαν απαιτητές, κατά μέσο όρο εντός έξι εργάσιμων ημερών από την έγκρισή τους. Δεν σημειώθηκαν καθυστερήσεις.

Τον Ιούνιο η Επιτροπή δημοσίευσε το οικείο σχέδιο χρηματοδότησης για το δεύτερο εξάμηνο του 2024, με στόχο χρηματοδότησης έως 65 δισ. EUR μέσω μακροπρόθεσμων ομολόγων της ΕΕ μεταξύ Ιουλίου και τέλους Δεκεμβρίου 2024. Το σχέδιο χρηματοδότησης για το δεύτερο εξάμηνο βασίστηκε στην εκπλήρωση του στόχου των 75 δισ. EUR για το πρώτο εξάμηνο του 2024, με εκδόσεις που αποσκοπούν στην κινητοποίηση συνολικής χρηματοδότησης ύψους έως και 140 δισ. EUR το 2024 (έναντι στόχου χρηματοδότησης ύψους 120 δισ. EUR το 2023).

Στο πλαίσιο του NextGenerationEU και με βάση τα αιτήματα των κρατών μελών για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΜΑΑ και τις χρηματοδοτικές ανάγκες άλλων προγραμμάτων της ΕΕ που λαμβάνουν στήριξη από το NextGenerationEU, η Επιτροπή αναμένει να συγκεντρώσει έως και 712 δισ. EUR μέσω της έκδοσης ομολόγων της ΕΕ έως το 2026 (από το μέγιστο κονδύλιο του προγράμματος ύψους 806,9 δισ. EUR[16]), γεγονός που καθιστά την ΕΕ έναν από τους μεγαλύτερους εκδότες χρεωστικών τίτλων σε ευρώ κατά την περίοδο αυτή.

Αυξανόμενος αριθμός μέτρων είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση στο πλαίσιο των πράσινων ομολόγων του NextGenerationEU

Το 2020 η Επιτροπή ανακοίνωσε την πρόθεσή της να χρηματοδοτήσει έως και το 30 % του NextGenerationEU με την έκδοση πράσινων ομολόγων. Αυτό καταδεικνύει τη δέσμευση της Επιτροπής για βιώσιμη χρηματοδότηση, καθώς εισάγει στην αγορά ένα νέο

[16] Η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσών αντιστοιχεί στο ποσό της διαθέσιμης δανειακής στήριξης του ΜΑΑ που δεν ζητήθηκε από τα κράτη μέλη. Δεδομένου ότι η προθεσμία για την υποβολή αίτησης για δανειακή στήριξη έχει πλέον λήξει, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο, τα εναπομένοντα αυτά κεφάλαια δεν θα συγκεντρωθούν από την Επιτροπή από τις χρηματοπιστωτικές αγορές για τη χρηματοδότηση των εν λόγω δανείων.

πράσινο στοιχείο ενεργητικού που χαρακτηρίζεται από υψηλή πιστοληπτική διαβάθμιση και ρευστότητα, το οποίο παρέχει πρόσβαση σε πράσινες επενδύσεις για ευρύ φάσμα επενδυτών, και ενισχύει τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ευρώ στις αγορές βιώσιμης χρηματοδότησης. Το πρώτο πράσινο ομόλογο NextGenerationEU εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2021. Μέσω αυτού του 15ετούς ομολόγου, η Επιτροπή άντλησε 12 δισ. EUR: πρόκειται για τη μεγαλύτερη συναλλαγή πράσινων ομολόγων στον κόσμο μέχρι σήμερα. Έκτοτε, η Επιτροπή έχει εκδώσει πράσινα ομόλογα NextGenerationEU ύψους 60,2 δισ. EUR, με νέες εκδόσεις που έχουν διαβαθμιστεί ώστε να αντιστοιχούν στις πράσινες δαπάνες που αναφέρονται από τα κράτη μέλη.

Έως τις 31 Αυγούστου 2024 οι εθνικές δαπάνες για την εφαρμογή μέτρων που χρηματοδοτούνται από πράσινα ομόλογα του NextGenerationEU αφορούσαν κυρίως μέτρα ενεργειακής απόδοσης (42,8 % των κατανεμημένων δαπανών) και τις καθαρές μεταφορές και υποδομές (33,3 %). Η καθαρή ενέργεια και τα δίκτυα ήταν η τρίτη μεγαλύτερη κατηγορία δαπανών με το 8,4 % των δαπανών μεταξύ εννέα κατηγοριών δαπανών στις οποίες μπορούν να διατεθούν έσοδα από τα πράσινα ομόλογα NextGenerationEU.

Η ΕΕ προωθεί τη βιώσιμη χρηματοδότηση μέσω των πράσινων ομολόγων NextGenerationEU διοχετεύοντας κονδύλια σε ευρύ φάσμα πράσινων έργων. Η ΕΕ είναι πλέον ένας από τους μεγαλύτερους εκδότες πράσινων ομολόγων παγκοσμίως, αυξάνοντας σημαντικά την αγορά αυτή. Τηρώντας τις αρχές των πράσινων ομολόγων της Διεθνούς Ένωσης Κεφαλαιαγορών και διασφαλίζοντας τη διαφάνεια στην υποβολή εκθέσεων, η ΕΕ θέτει υψηλά πρότυπα στην αγορά πράσινων ομολόγων, ενθαρρύνοντας τη ροή κεφαλαίων προς περιβαλλοντικά θετικές επενδύσεις. Τα πράσινα ομόλογα NextGenerationEU όχι μόνο σηματοδοτούν την ισχυρή δέσμευση της ΕΕ για τη βιωσιμότητα, αλλά ενσωματώνουν επίσης πράσινες πρωτοβουλίες στην οικονομική ανάκαμψη από την πανδημία COVID-19, προωθώντας μια ανθεκτική και βιώσιμη πορεία ανάπτυξης για το μέλλον.

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων του πλαισίου πράσινων ομολόγων NextGenerationEU, η Επιτροπή δημοσίευσε τον Δεκέμβριο του 2023 την πρώτη ολοκληρωμένη έκθεση σχετικά με την κατανομή και τις επιπτώσεις των πράσινων ομολόγων NextGenerationEU. Από την ανάλυση προκύπτει ότι τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από τα εν λόγω ομόλογα μπορούν να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 44 εκατομμύρια τόνους ετησίως, ποσότητα που ισοδυναμεί με το 1,2 % των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ.

Από τον χρόνο της τελευταίας έκθεσης, λόγω της προσθήκης νέων μέτρων από τα πρόσφατα εγκριθέντα κεφάλαια για το REPowerEU, η δεξαμενή των προγραμματισμένων μέτρων που είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση στο πλαίσιο των πράσινων ομολόγων NextGenerationEU έχει αυξηθεί κατά περισσότερα από 80 δισ. EUR, με αποτέλεσμα να ανέρχεται σε 268,1 δισ. EUR σε επιλέξιμα στοιχεία ενεργητικού έως τις 31 Αυγούστου 2024. Η επόμενη έκθεση θα δημοσιευτεί τον Νοέμβριο του 2024 στην

οποία θα παρουσιάζεται περαιτέρω αύξηση της ποσότητας των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που μπορούν να αποφευχθούν με επενδύσεις σε πράσινα ομόλογα NextGenerationEU.

Μακροοικονομική αιρεσιμότητα και ο ΜΑΑ

Το άρθρο 10 του κανονισμού ΜΑΑ συνδέει τον ΜΑΑ με το πλαίσιο δημοσιονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού ΜΑΑ, η Επιτροπή οφείλει να υποβάλει στο Συμβούλιο πρόταση για την αναστολή του συνόλου ή μέρους των σχετικών αναλήψεων υποχρεώσεων ή πληρωμών, αν το Συμβούλιο αποφασίσει, σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 8 ή 11 της ΣΛΕΕ, ότι ένα κράτος μέλος δεν έχει λάβει αποτελεσματικά μέτρα για τη διόρθωση του υπερβολικού του ελλείμματος. Αυτό ισχύει, εάν η Επιτροπή δεν διαπιστώσει την ύπαρξη σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας για το σύνολο της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 5 και του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, δηλαδή της γενικής ρήτρας διαφυγής του διορθωτικού σκέλους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 8 του κανονισμού ΜΑΑ, η Επιτροπή οφείλει να προβεί σε επανεξέταση της εφαρμογής του άρθρου 10 έως το τέλος του 2024 και να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Η παρούσα έκθεση πληροί την απαίτηση αυτή.

Μόνο μία περίπτωση προέκυψε από την έναρξη του ΜΑΑ η οποία ήταν συναφής με την εφαρμογή του άρθρου 10 του κανονισμού ΜΑΑ. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή πρότεινε την έκδοση απόφασης του Συμβουλίου δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 8 της ΣΛΕΕ λόγω της αδυναμίας της Ρουμανίας να λάβει αποτελεσματικά μέτρα ανταποκρινόμενη σε σύσταση δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 7 της ΣΛΕΕ, δηλαδή σύσταση στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η σύσταση δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 7 της ΣΛΕΕ είχε εκδοθεί από το Συμβούλιο στις 18 Ιουνίου 2021 και διατύπωνε σύσταση προς τη Ρουμανία να θέσει τέλος στην κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος έως το 2024 το αργότερο.

Το 2023 η ΕΕ εξακολουθούσε να θεωρείται ότι βρίσκεται σε κατάσταση σοβαρής οικονομικής ύφεσης στο σύνολό της και η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης παρέμενε ενεργοποιημένη. Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή δεν πρότεινε την αναστολή των αναλήψεων υποχρεώσεων ή των πληρωμών κονδυλίων της ΕΕ προς τη Ρουμανία μετά την έκδοση από το Συμβούλιο της απόφασης δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 8 της ΣΛΕΕ στις 26 Ιουλίου 2024.

Β. Αναθεώρηση των ΣΑΑ

Τα επικαιροποιημένα ΣΑΑ παραμένουν φιλόδοξα μετά τις αναθεωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2023 και το 2024

Τα γεωπολιτικά γεγονότα, ο υψηλός πληθωρισμός, οι ελλείψεις στην αλυσίδα εφοδιασμού και, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι φυσικές καταστροφές προκάλεσαν δυσκολίες στα κράτη μέλη κατά την υλοποίηση ορισμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που περιλαμβάνονται στα οικεία ΣΑΑ. Τα κράτη μέλη, με την υποστήριξη της Επιτροπής, μπόρεσαν να μετριάσουν αυτούς τους εξωτερικούς περιορισμούς και να αναθεωρήσουν τα σχετικά μέτρα χρησιμοποιώντας την ευελιξία που έχει ενσωματωθεί στον κανονισμό ΜΑΑ όσον αφορά την τροποποίηση των ΣΑΑ, όταν οι αντικειμενικές περιστάσεις καθιστούν αδύνατη την επίτευξη των αρχικών οροσήμων και στόχων (σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού ΜΑΑ). Τα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν επίσης κεφάλαια για το REPowerEU στα οικεία ΣΑΑ, με αποτέλεσμα να επωφεληθούν από πρόσθετους πόρους και να τονώσουν τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που διαφοροποιούν τον ενεργειακό εφοδιασμό της ΕΕ, επιταχύνουν την πράσινη μετάβαση και στηρίζουν τα ευάλωτα νοικοκυριά. Οι αναθεωρήσεις αυτές αποτέλεσαν επίσης την ευκαιρία να επικαιροποιηθούν τα ΣΑΑ ώστε να ληφθούν υπόψη τα αναθεωρημένα χρηματοδοτικά κονδύλια για τα κράτη μέλη[17] και να αξιοποιηθεί η εναπομένουσα δανειακή στήριξη[18] που ήταν διαθέσιμη στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

Με τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ διασφαλίστηκε ότι τα ΣΑΑ αντιμετωπίζουν τις επιπτώσεις του υψηλού πληθωρισμού και τα σημεία συμφόρησης στην πλευρά της προσφοράς που επηρέασαν τη δεξαμενή επενδύσεων. Όλα τα ΣΑΑ επικαιροποιήθηκαν τουλάχιστον μία φορά το 2023 και σε ορισμένα πραγματοποιήθηκαν πρόσθετες στοχευμένες τροποποιήσεις: έως την καταληκτική ημερομηνία της έκθεσης (31 Αυγούστου 2024), όλα τα κράτη μέλη είχαν υποβάλει τουλάχιστον ένα αίτημα τροποποίησης των οικείων ΣΑΑ, 26 είχαν υποβάλει κεφάλαιο για το REPowerEU και 11 κράτη μέλη είχαν επίσης προβεί σε πρόσθετες στοχευμένες αναθεωρήσεις (πίνακας 2). Τα κράτη μέλη, κατά την αναθεώρηση των οικείων ΣΑΑ, έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή όχι μόνο στην ποιότητα των μέτρων αλλά και στον βαθμό ωριμότητάς τους και στον ορίζοντα υλοποίησής τους, δεδομένου του χρονικά περιορισμένου χαρακτήρα του ΜΑΑ έως το 2026. Δεσμεύσεις που δεν ήταν πλέον εφικτές λόγω αντικειμενικών συνθηκών προσαρμόστηκαν και, σε πολλές περιπτώσεις, αντικαταστάθηκαν από καταλληλότερες εναλλακτικές λύσεις, ενώ παράλληλα διατηρήθηκε ως είχε το αρχικό επίπεδο φιλοδοξίας των ΣΑΑ. Χάρη στο ευρύ πεδίο εφαρμογής του ΜΑΑ τα κράτη μέλη είχαν την αναγκαία ευελιξία να κατανείμουν πόρους ανάλογα με τις εξελισσόμενες προτεραιότητές τους, σύμφωνα με τους στόχους του ΜΑΑ.

[17] Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού ΜΑΑ, η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά κάθε κράτους μέλους για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη επικαιροποιήθηκε τον Ιούνιο του 2022 με βάση τα απολογιστικά στοιχεία της Eurostat σχετικά με τη μεταβολή της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ κατά τη διάρκεια του 2020 και τη συνολική μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ για την περίοδο 2020-2021.

[18] Τα κράτη μέλη μπορούσαν να ζητήσουν (πρόσθετη) δανειακή στήριξη έως τις 31 Αυγούστου 2023, όπως ορίζεται στο άρθρο 14 παράγραφος 2 του κανονισμού ΜΑΑ. Από το συνολικό κονδύλιο ύψους 385,8 δισ. EUR που διατίθεται για δανειακή στήριξη στο πλαίσιο του ΜΑΑ, έως τα τέλη του 2023 δεσμεύτηκαν σχεδόν 291 δισ. EUR.

Πίνακας 2: Τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την υποβολή τροποποιημένων ΣΑΑ και κεφαλαίων για το REPowerEU έως τις 31 Αυγούστου 2024

	BE	BG	CZ	DK	DE	EST	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 σχέδια που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή και εκδόθηκαν από το Συμβούλιο																											
42 αναθεωρήσεις που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή	1x	1x	1x	1x	3x	1x	3x	2x	2x	1x	1x	3x	2x	1x	2x	2x	1x	1x	1x	1x	2x	2x	1x	1x	1x	3x	1x
26 κεφάλαια για το REPowerEU που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή																											
40 αναθεωρήσεις που αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή	1x	1x	1x	1x	3x	1x	3x	2x	2x	1x	1x	3x	2x	1x	1x	2x	1x	1x	1x	1x	2x	1x	1x	1x	1x	3x	1x
39 αναθεωρήσεις που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο	1x	1x	1x	1x	3x	1x	3x	2x	2x	1x	1x	3x	2x	1x	1x	1x	1x	1x	1x	1x	2x	1x	1x	1x	1x	3x	1x

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

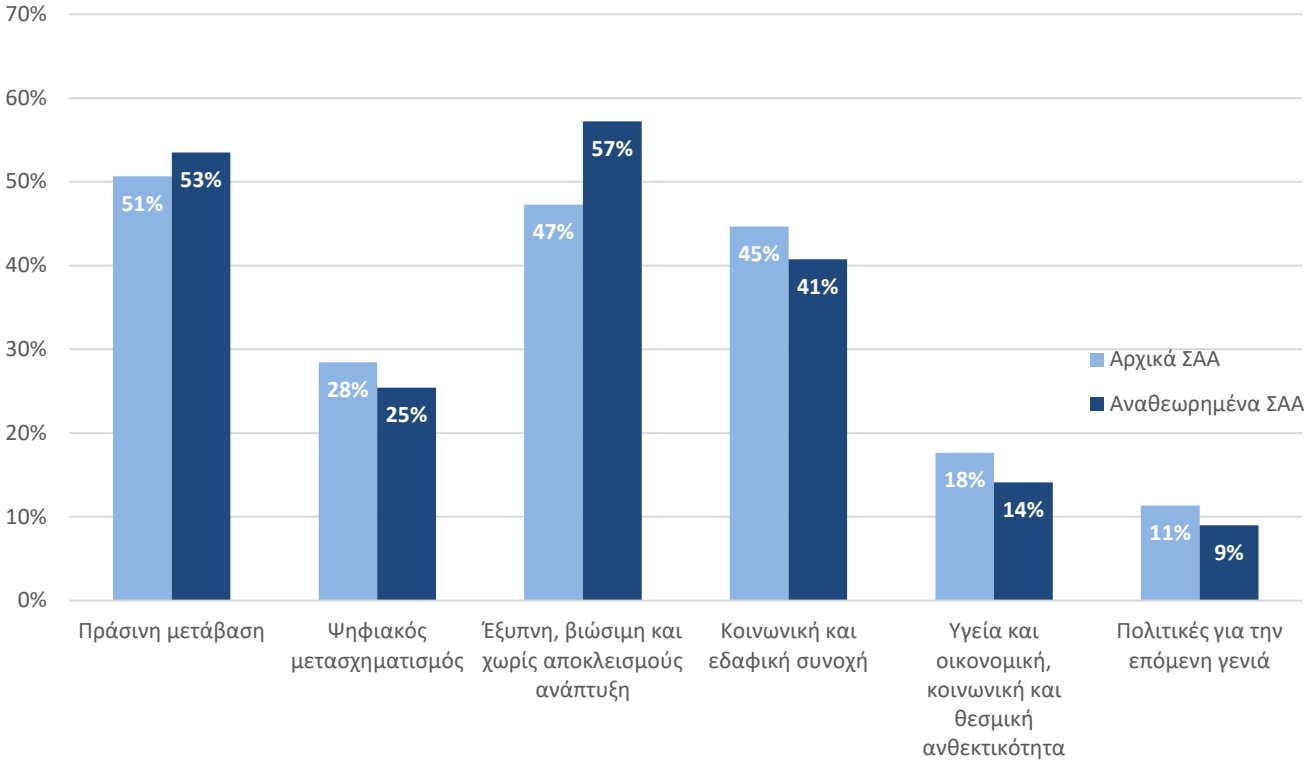
Το συνολικό χρηματοδοτικό κονδύλιο και η συνεισφορά του ΜΑΑ σε καθέναν από τους έξι πυλώνες πολιτικής άλλαξαν μετά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ

Το συνολικό χρηματοδοτικό κονδύλιο του ΜΑΑ καθορίστηκε σε 650 δισ. EUR στα τέλη Αυγούστου του 2024. Το ποσό αυτό αναλύεται σε 359 δισ. EUR σε μη επιστρεπτέα στήριξη και σε 291 δισ. EUR σε δάνεια. Περιλαμβάνει την πρόσθετη μη επιστρεπτέα στήριξη που χρηματοδοτείται από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) και τις μεταφορές από το αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit (στο εξής: BAR) που διατέθηκαν στα κράτη μέλη με τον τροποποιημένο κανονισμό ΜΑΑ για τη στήριξη του REPowerEU. Τα 359 δισ. EUR σε μη επιστρεπτέα στήριξη αναλύονται σε i) 338 δισ. EUR σε αρχική μη επιστρεπτέα στήριξη του ΜΑΑ, ii) σχεδόν 19,5 δισ. EUR σε μη επιστρεπτέα στήριξη του ΣΕΔΕ, και iii) σχεδόν 2 δισ. EUR σε μη επιστρεπτέα στήριξη του BAR. Τα κράτη μέλη μπορούσαν να ζητήσουν δανειακή στήριξη έως τον Αύγουστο του 2023. Από το συνολικό διαθέσιμο δανειακό κονδύλιο ύψους 385 δισ. EUR, σχεδόν 291 δισ. EUR είχαν δεσμευτεί έως το τέλος του 2023, δηλαδή τη νόμιμη προθεσμία για χρηματοδοτικές δεσμεύσεις στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Οι δύο αυτές αλλαγές (αύξηση της διαθέσιμης μη επιστρεπτέας στήριξης μέσω του ΣΕΔΕ και του BAR και μικρότερη ζήτηση για δανειακή στήριξη από το συνολικό διαθέσιμο κονδύλιο) οδήγησαν σε συνολικό κονδύλιο του ΜΑΑ ύψους 650 δισ. EUR έως το τέλος Αυγούστου του 2024. Το ποσό των 723 δισ. EUR που είχε αναφερθεί προηγουμένως αντιπροσώπευε το μέγιστο ποσό της μη επιστρεπτέας στήριξης του ΜΑΑ (338 δισ. EUR) και των δανείων του ΜΑΑ (385 δισ. EUR) που είχαν διατεθεί βάσει του κανονισμού ΜΑΑ.

Ως αποτέλεσμα αυτού και των σχετικών αναθεωρήσεων των σχεδίων, η συνεισφορά των ΣΑΑ σε κάθε πυλώνα πολιτικής όσον αφορά το εκτιμώμενο κόστος έχει μεταβληθεί (βλ. διάγραμμα 1). Ενώ σε απόλυτες τιμές το εκτιμώμενο κόστος έχει αυξηθεί για κάθε πυλώνα πολιτικής, τα μέτρα που συμβάλλουν στον πυλώνα 1 για την πράσινη

μετάβαση και στον πυλώνα 3 για την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη έχουν ενισχυθεί και υψηλότερο ποσοστό των ΣΑΑ συμβάλλει πλέον σε αυτούς τους δύο στόχους.

Διάγραμμα 1: Ποσοστό του εκτιμώμενου κόστους του ΜΑΑ που συμβάλλει σε κάθε πυλώνα πολιτικής, πριν και μετά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ

Σημείωση: Κάθε μέτρο συμβάλλει σε δύο από τους έξι πυλώνες πολιτικής. Ως εκ τούτου, η συνολική συνεισφορά στην υλοποίηση όλων των πυλώνων που παρουσιάζεται στο παρόν διάγραμμα ανέρχεται στο 200 % των κονδυλίων του ΜΑΑ που διατίθενται στα κράτη μέλη. Τα ποσοστά που παρουσιάζονται για τη συνεισφορά στους πυλώνες της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού διαφέρουν από τα ποσοστά που παρουσιάζονται για τη συνεισφορά στους κλιματικούς και ψηφιακούς στόχους· τα τελευταία υπολογίζονται σύμφωνα με διαφορετική μεθοδολογία (που περιγράφεται λεπτομερώς στα παραρτήματα VI και VII του κανονισμού ΜΑΑ).
Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Τα προφίλ πληρωμών εξελίχθηκαν μετά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ[19]

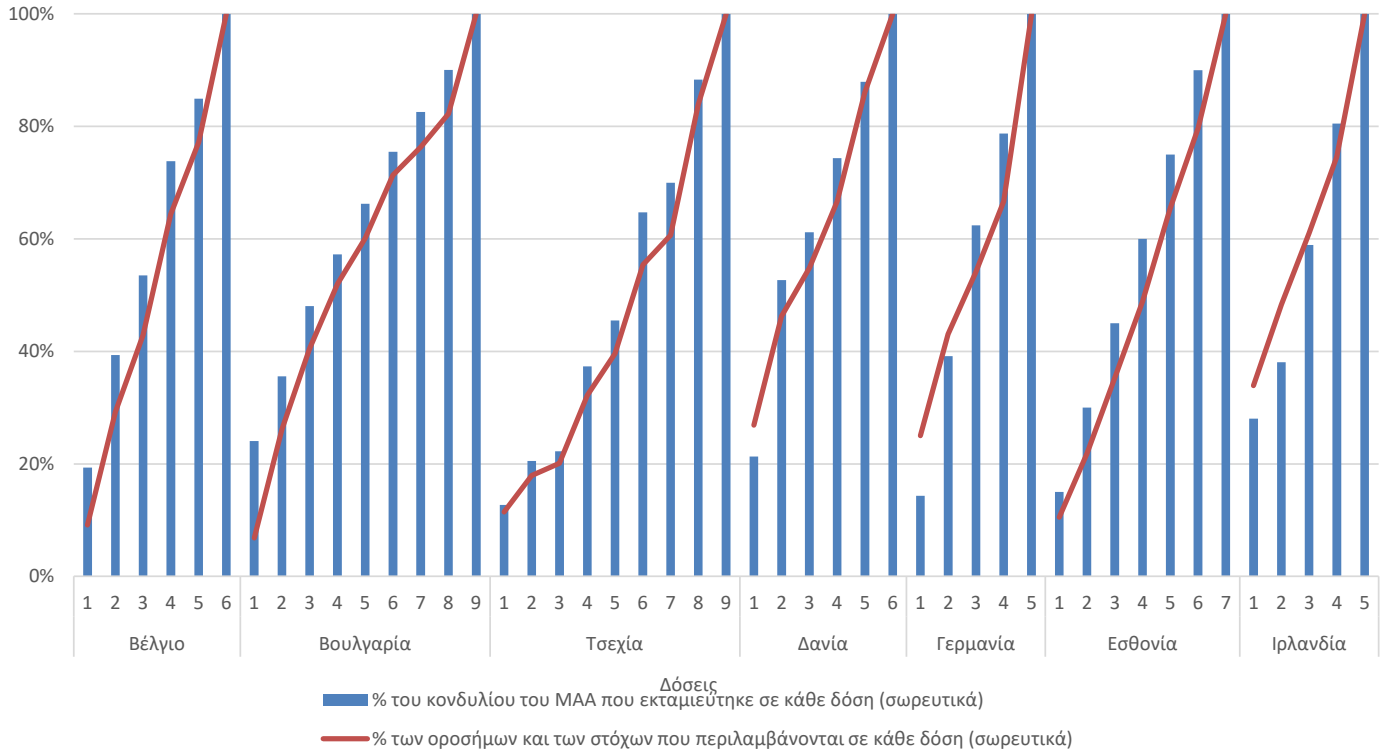
Τα προφίλ πληρωμών στο πλαίσιο του ΜΑΑ (δηλαδή το ποσό που πρέπει να εκταμιευθεί σε δόσεις βάσει της ικανοποιητικής εκπλήρωσης προκαθορισμένου καταλόγου οροσήμων και στόχων) καθορίστηκαν με βάση ένα σύνολο κατευθυντήριων αρχών. Τα αρχικά προφίλ πληρωμών καθορίστηκαν ως αντανάκλαση διαφόρων παραγόντων, στους οποίους περιλαμβάνονται οι εθνικές χρηματοδοτικές ανάγκες και ο δημοσιονομικός σχεδιασμός, και το ποσοστό των οροσήμων και των στόχων σε κάθε δόση, καθώς και η σχετική σημασία τους. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει απλή γραμμική σχέση μεταξύ του αριθμού των οροσήμων και των στόχων σε μια δεδομένη δόση και του μεγέθους της σχετικής εκταμίευσης.Έπειτα από συζητήσεις με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή πρότεινε προφίλ πληρωμών τα οποία εντέλει εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο.

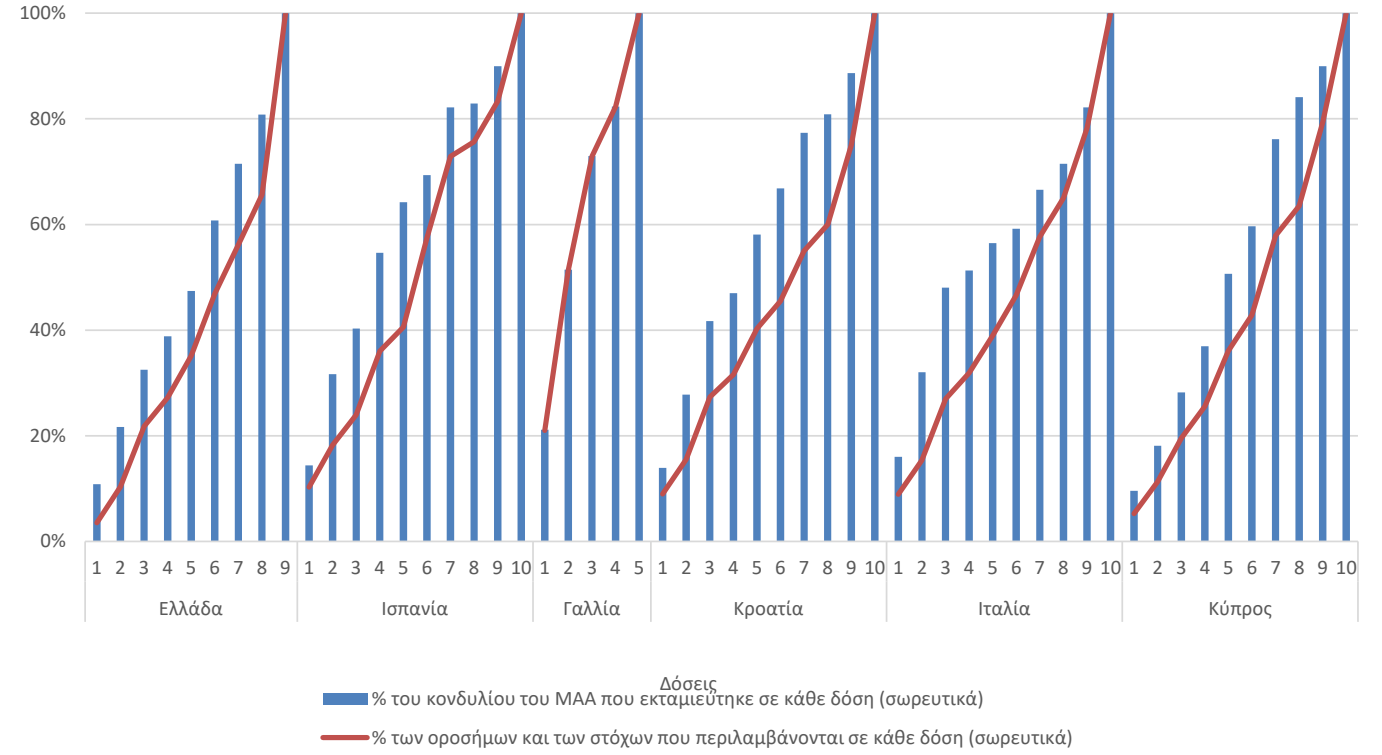
[19] Η ανάλυση στο παρόν τμήμα απαντά σε σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που διατυπώθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας απαλλαγής για το 2021.

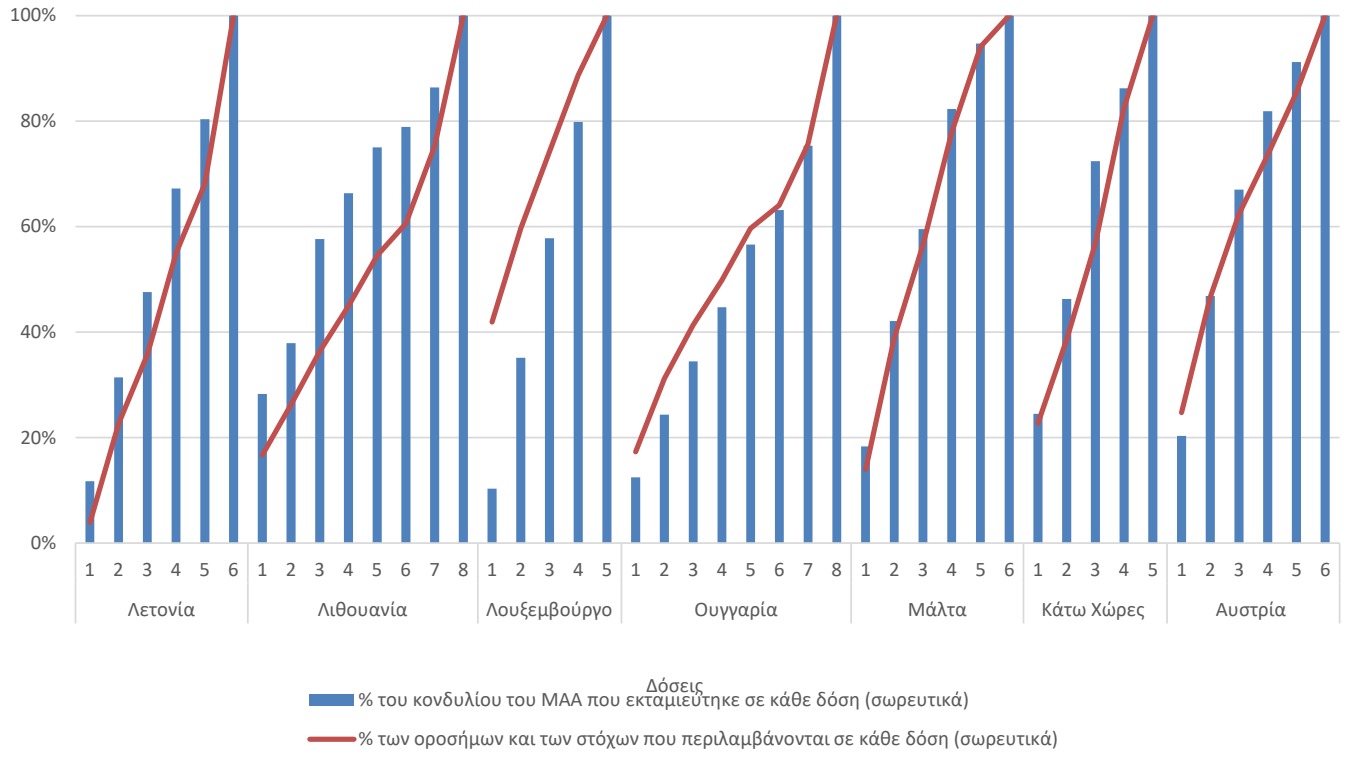
Με την αναθεώρηση των ΣΑΑ, τα προφίλ πληρωμών εξελίχθηκαν ώστε να αντικατοπτρίζουν την προσθήκη κεφαλαίων για το REPowerEU, τις αλλαγές στη χρηματοδοτική κατανομή ανά κράτος μέλος και τις προσαρμογές στα υφιστάμενα μέτρα του ΜΑΑ. Η έγκριση των κεφαλαίων για το REPowerEU οδήγησε σε αύξηση της συνολικής στήριξης μέσω επιχορηγήσεων προς τα κράτη μέλη, ενώ προστέθηκαν νέα ορόσημα και νέοι στόχοι σχετικά με το REPowerEU στις υφιστάμενες δόσεις. Επιπλέον, οι αναθεωρήσεις των σχεδίων είχαν ως στόχο να αποτυπώσουν την επικαιροποιημένη χρηματοδοτική κατανομή (άρθρο 18 του κανονισμού ΜΑΑ) και να λάβουν υπόψη αντικειμενικές περιστάσεις που επηρεάζουν τη δυνατότητα επίτευξης των μέτρων (άρθρο 21). Ως αποτέλεσμα, πραγματοποιήθηκαν αλλαγές στο περιεχόμενο (π.χ. μείωση/αύξηση ποσοτικών στόχων, αντικατάσταση οροσήμων και στόχων με καλύτερες εναλλακτικές λύσεις) και στα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης ορισμένων μέτρων στα ΣΑΑ. Τόσο η αλλαγή στην κατανομή των επιχορηγήσεων όσο και η προσθήκη, η αφαίρεση και η τροποποίηση οροσήμων και στόχων αποτυπώθηκαν στα αναθεωρημένα προφίλ πληρωμών σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον καθορισμό των προφίλ πληρωμών που παρατίθενται ανωτέρω. Η Επιτροπή εξέτασε την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι τα προφίλ πληρωμών είναι ανάλογα προς την πρόοδο υλοποίησης των οροσήμων και των στόχων, λαμβανομένης υπόψη της σχετικής σημασίας τους, ότι παρέχουν κίνητρα για την πλήρη υλοποίηση των σχεδίων και ότι, συνολικά, παραμένουν συμβατά με το σχέδιο χρηματοδότησης της Ένωσης.

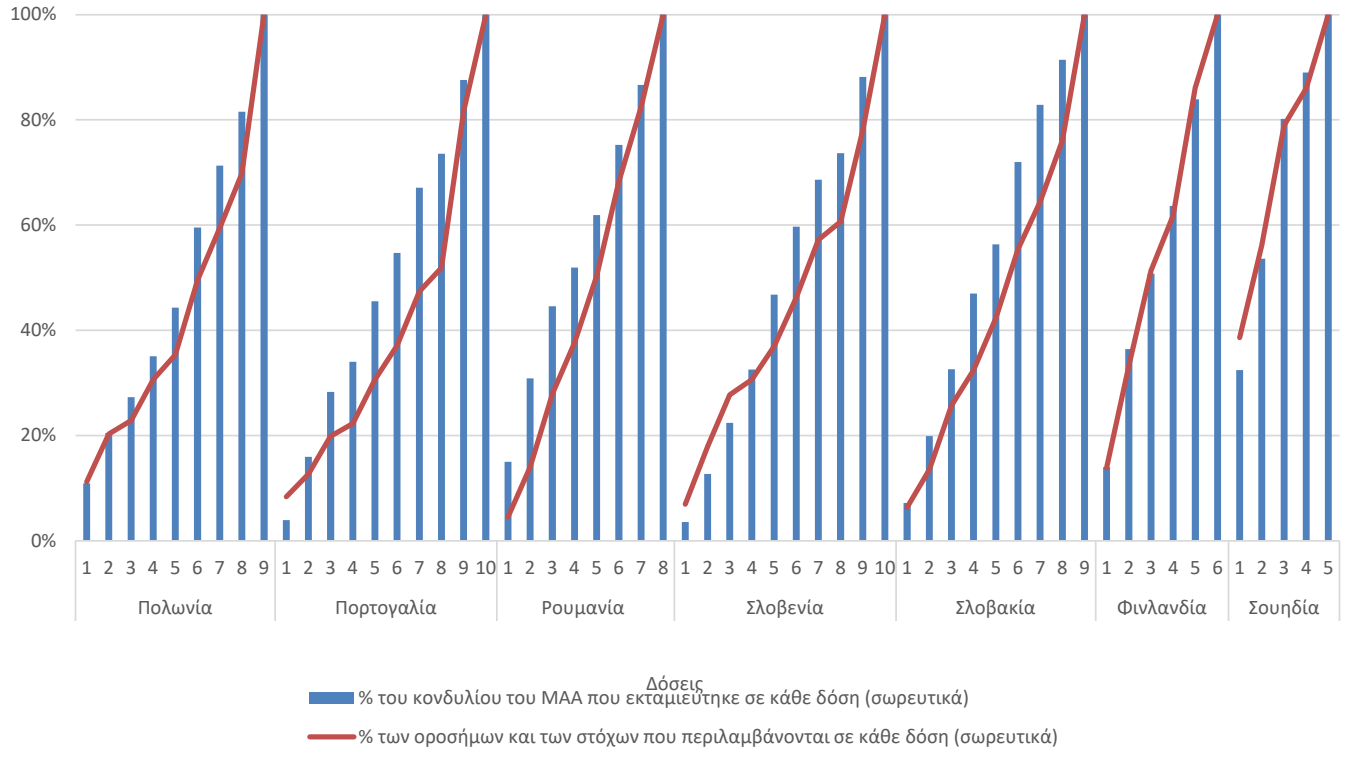
Στο διάγραμμα 2 κατωτέρω παρουσιάζονται τα τρέχοντα προφίλ πληρωμών για τη συνιστώσα επιχορήγησης κάθε ΣΑΑ. Απεικονίζουν το σωρευτικό μερίδιο του ακαθάριστου ποσού κάθε δόσης ως ποσοστό του συνολικού κονδυλίου της επιχορήγησης και το σωρευτικό μερίδιο του αριθμού οροσήμων και στόχων κάθε δόσης επί του συνολικού αριθμού οροσήμων και στόχων στη συνιστώσα επιχορήγησης. Δεν υπάρχει γραμμική σχέση μεταξύ του αριθμού των οροσήμων και των στόχων σε μια δεδομένη δόση και του μεγέθους της σχετικής εκταμίευσης, καθώς τα προφίλ πληρωμών καθορίζονται σύμφωνα με το σύνολο των αρχών που αναφέρονται ανωτέρω.

Διάγραμμα 2: Ποσοστό μη επιστρεπτέας στήριξης (σωρευτικής) και οροσήμων και στόχων που περιλαμβάνονται σε κάθε δόση, ανά κράτος μέλος.

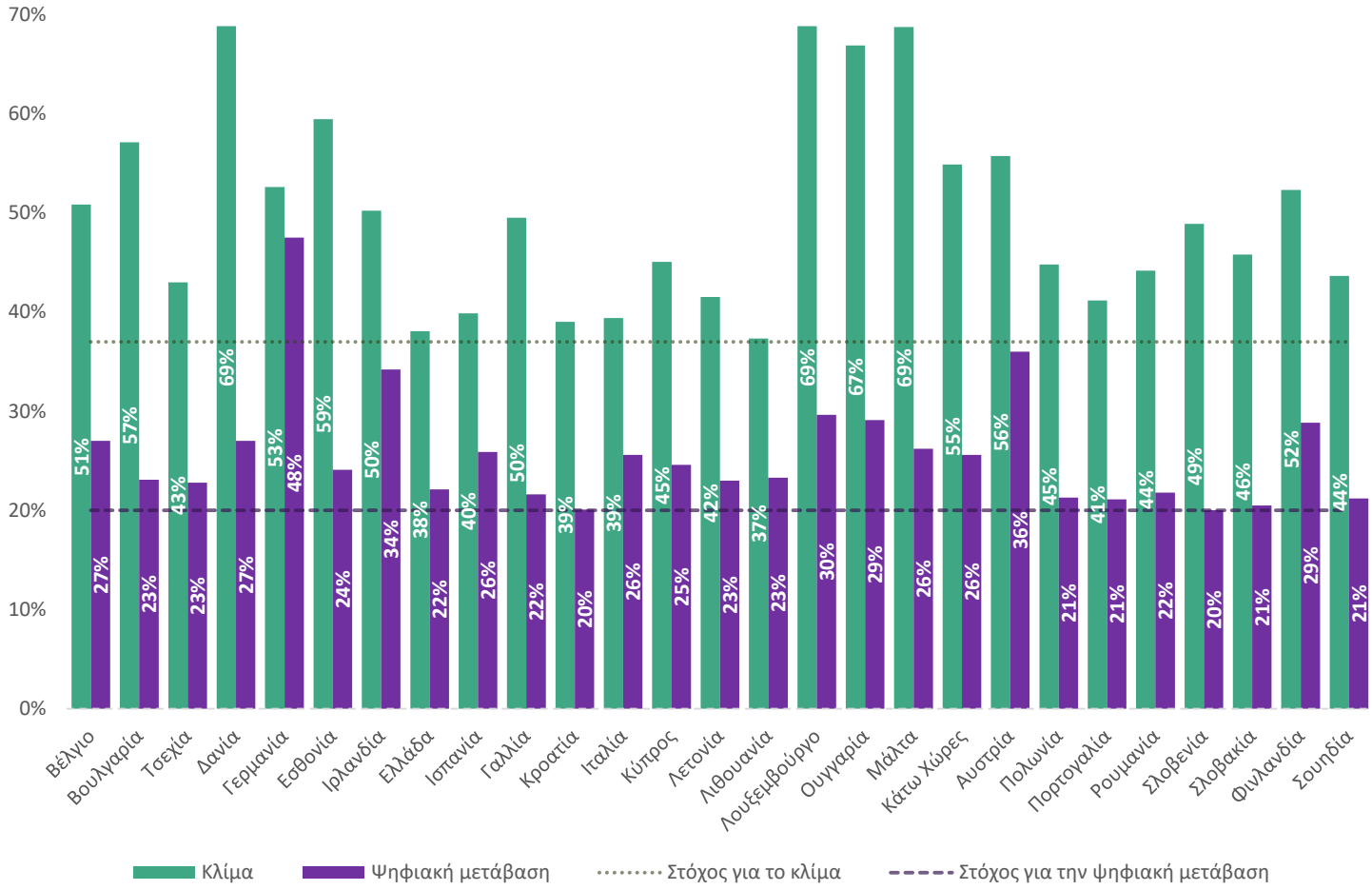
Σημείωση: Δεν υπάρχει γραμμική σχέση μεταξύ του αριθμού των οροσήμων και των στόχων σε μια δεδομένη δόση και του μεγέθους της σχετικής εκταμίευσης. Αυτό οφείλεται στο ότι τα προφίλ πληρωμών καθορίστηκαν ως αντανάκλαση διαφόρων παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών χρηματοδοτικών αναγκών και του δημοσιονομικού σχεδιασμού, του ποσοστού των οροσήμων και των στόχων σε κάθε δόση, και της σχετικής σημασίας τους.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Οι στόχοι του ΜΑΑ για το κλίμα και την ψηφιακή μετάβαση εξακολουθούν να επιτυγχάνονται με τα αναθεωρημένα ΣΑΑ

Μετά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ που εγκρίθηκαν, όλα τα κράτη μέλη εξακολουθούν να διαθέτουν τουλάχιστον το 37 % των κονδυλίων των οικείων ΣΑΑ σε μέτρα που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα και τουλάχιστον το 20 % σε στόχους για την ψηφιακή μετάβαση (βλ. διάγραμμα 3). Για τον ΜΑΑ συνολικά, οι εκτιμώμενες δαπάνες για το κλίμα αυξήθηκαν και ανήλθαν στο 42,5 % των κονδυλίων του ΜΑΑ έως το τέλος Αυγούστου (καταληκτική ημερομηνία), ενώ οι εκτιμώμενες ψηφιακές δαπάνες ανήλθαν στο 26 %, υπερβαίνοντας ως εκ τούτου και τις δύο τιμές-στόχους που ορίζονται στον κανονισμό.

Διάγραμμα 3: Ποσοστό των εκτιμώμενων συνολικών κονδυλίων των ΣΑΑ για τη στήριξη στόχων για το κλίμα και την ψηφιακή μετάβαση, μετά την αναθεώρηση των ΣΑΑ

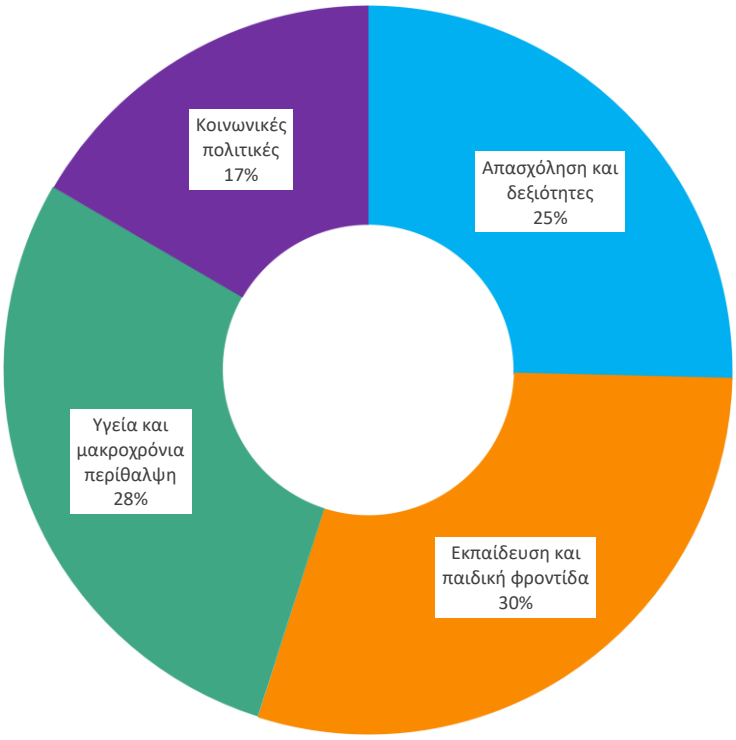
Σημείωση: Τα ΣΑΑ έπρεπε να προσδιορίζουν και να αιτιολογούν σε ποιον βαθμό κάθε μέτρο συμβάλλει πλήρως (100 %), εν μέρει (40 %) ή δεν έχει καμία επίδραση (0 %) στους στόχους για το κλίμα και/ή την ψηφιακή μετάβαση. Η συμβολή στους στόχους για το κλίμα και την ψηφιακή μετάβαση έχει υπολογιστεί με βάση τα παραρτήματα VI και VII του κανονισμού ΜΑΑ, αντίστοιχα. Ο συνδυασμός των συντελεστών με τις εκτιμήσεις κόστους κάθε μέτρου καθιστά δυνατό τον υπολογισμό του βαθμού στον οποίο τα σχέδια συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα και την ψηφιακή μετάβαση.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Τα αναθεωρημένα ΣΑΑ συμβάλλουν στις κοινωνικές πολιτικές και στην ισότητα των φύλων σε ολόκληρη την ΕΕ

Τα αναθεωρημένα ΣΑΑ εξακολουθούν να προωθούν την κοινωνική σύγκλιση προς τα επάνω. Εκτιμώμενο συνολικό ποσό της τάξης των 162,3 δισ. EUR περίπου σε όλα τα ΣΑΑ συμβάλλει σε μέτρα κοινωνικής πολιτικής[20], ποσό που αντιπροσωπεύει περίπου το 25 % των εκτιμώμενων συνολικών δαπανών. Μετά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ, σχεδόν το 30 % των εκτιμώμενων κοινωνικών δαπανών προορίζεται για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση και παιδική φροντίδα (μείωση κατά 4 εκατοστιαίες μονάδες) και στην υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη (μείωση κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες), αντίστοιχα, ενώ το 25 % προορίζεται για την απασχόληση και τις δεξιότητες (αύξηση κατά 6 εκατοστιαίες μονάδες) και το υπόλοιπο για τις κοινωνικές πολιτικές (αύξηση κατά 3 εκατοστιαίες μονάδες) (διάγραμμα 4). Τα ΣΑΑ των κρατών μελών περιλαμβάνουν πλέον 423 (επιμέρους) μέτρα που επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους, τα οποία κατανέμονται σε διάφορους τομείς πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα, της στήριξης της απασχόλησης και της στέγασης.

Διάγραμμα 4: Ποσοστό των εκτιμώμενων κοινωνικών δαπανών του ΜΑΑ ανά κοινωνική κατηγορία

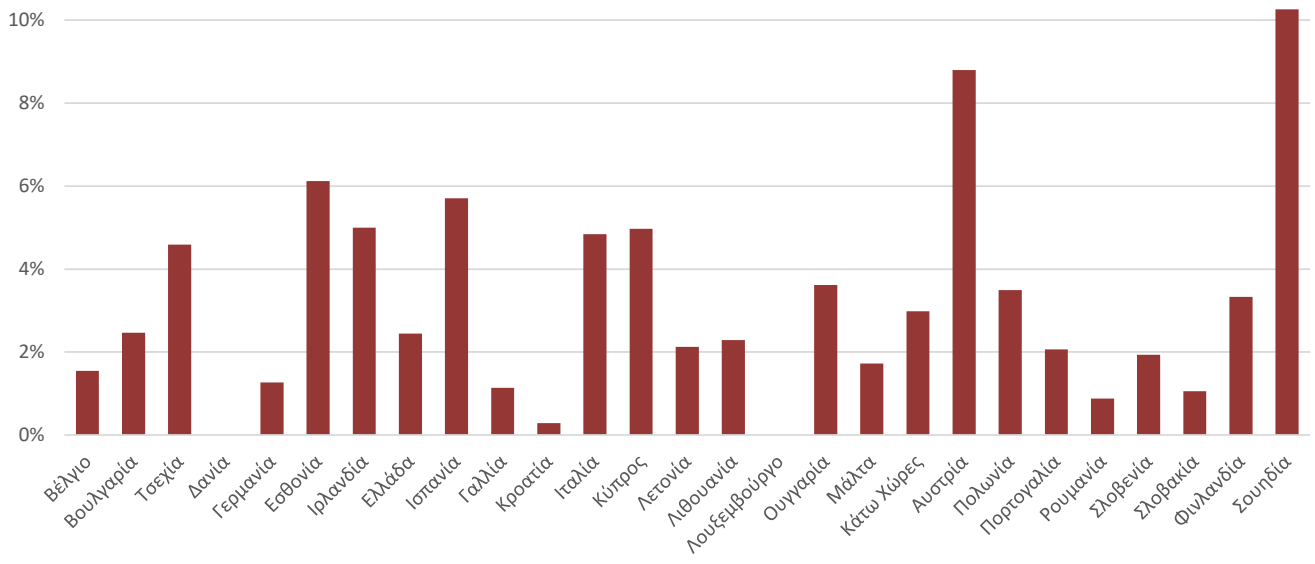
[20] Δεδομένης της σημασίας των κοινωνικών δαπανών στον απόηχο της πανδημίας της COVID-19, ο κανονισμός ΜΑΑ ανέθεσε στην Επιτροπή την εξουσία να εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη για τον καθορισμό μεθοδολογίας για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκτιμώμενες κοινωνικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για τα παιδιά και τους νέους, στο πλαίσιο του ΜΑΑ [άρθρο 29 παράγραφος 4 στοιχείο β)]. Η μεθοδολογία που εγκρίθηκε από την Επιτροπή κατατάσσει όλες τις εκτιμώμενες δαπάνες που χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό και αφορούν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε εννέα ευρείς τομείς πολιτικής, οι οποίοι στη συνέχεια ομαδοποιούνται σε τέσσερις κοινωνικές κατηγορίες: 1) απασχόληση και δεξιότητες, 2) εκπαίδευση και παιδική φροντίδα, 3) υγεία και μακροχρόνια περίθαλψη, και 4) κοινωνικές πολιτικές· βλ. κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105 της Επιτροπής.

Σημείωση: Το διάγραμμα αυτό δείχνει την κατανομή των εκτιμώμενων κοινωνικών δαπανών σε όλα τα ΣΑΑ. Οι κοινωνικές κατηγορίες ορίζονται και εφαρμόζονται με βάση τη μεθοδολογία που ενέκρινε η Επιτροπή σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Τα ΣΑΑ των κρατών μελών εξακολουθούν να συμβάλλουν στην ισότητα των φύλων, καθώς όλα τα σχέδια πλην δύο περιλαμβάνουν μέτρα που αποσκοπούν ρητά στη συμβολή στην ισότητα των φύλων. Τα αναθεωρημένα ΣΑΑ περιλαμβάνουν 136 (επιμέρους) μέτρα που επικεντρώνονται στην ισότητα των φύλων. Η κατανομή των μέτρων που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων ανά κράτος μέλος παρέχεται στο διάγραμμα 5. Πέραν των 1367 (επιμέρους) μέτρων που συμβάλλουν ρητά στην ισότητα των φύλων, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να περιλαμβάνουν στα σχέδιά τους άλλες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις η υλοποίηση των οποίων μπορεί να συμβάλει σημαντικά σε αυτές τις διαστάσεις. Σε αυτές περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε υποδομές, δημόσιες μεταφορές ή ψηφιακή συνδεσιμότητα. Τα μέτρα αυτά μπορεί να έχουν θετικό αντίκτυπο όσον αφορά την πρόσβαση σε εξ αποστάσεως εκπαίδευση, βασικές υπηρεσίες (υγείας) και υπηρεσίες κοινής ωφελείας, ή να παρέχουν τη δυνατότητα σε άτομα με περιορισμένη κινητικότητα ή που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές να συμμετέχουν σε οικονομικές δραστηριότητες και στην κοινωνική ζωή.

Διάγραμμα 5: Ποσοστό των μέτρων του ΣΑΑ που επικεντρώνονται στην ισότητα των φύλων

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Γ. Τελικοί αποδέκτες στο πλαίσιο του ΜΑΑ

Όλα τα κράτη μέλη δημοσιεύουν δεδομένα για τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες

Στις αρχές του 2023 η διαφάνεια όσον αφορά τη χρήση των κονδυλίων του ΜΑΑ ενισχύθηκε όταν τροποποιήθηκε ο κανονισμός ΜΑΑ, στο πλαίσιο του REPowerEU, ώστε να απαιτείται από τα κράτη μέλη να δημοσιοποιούν πληροφορίες σχετικά με τους μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες στο πλαίσιο των οικείων ΣΑΑ. Σύμφωνα με το άρθρο 25α του κανονισμού ΜΑΑ, τα κράτη μέλη πρέπει να δημιουργήσουν μια δημόσια προσβάσιμη πύλη στην οποία θα συγκεντρώνονται δεδομένα σχετικά με τους 100 τελικούς αποδέκτες που λαμβάνουν το υψηλότερο ποσό χρηματοδότησης για την εφαρμογή των μέτρων στο πλαίσιο του μηχανισμού, και να επικαιροποιούν τα εν λόγω δεδομένα δύο φορές ετησίως[21]. Στο πλαίσιο του ΜΑΑ, οι τελικοί αποδέκτες είναι οι τελευταίες οντότητες που λαμβάνουν κονδύλια για την εφαρμογή μέτρου του ΜΑΑ οι οποίες δεν είναι ανάδοχοι ή υπεργολάβοι, όπως πολίτες, επιχειρήσεις, περιφερειακές ή τοπικές αρχές. Ως εκ τούτου, μπορεί να είναι νομικά ή φυσικά πρόσωπα[22]. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού, η Επιτροπή συνενώνει σε κεντρικό επίπεδο και δημοσιεύει τα δεδομένα μαζί με συνδέσμους προς τις εθνικές πύλες των κρατών μελών στον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα[23].

Για να διασφαλιστεί η συνέπεια και η συγκρισιμότητα των δεδομένων, η Επιτροπή έχει παράσχει κατευθυντήριες γραμμές στα κράτη μέλη. Η Επιτροπή συζήτησε με τα κράτη μέλη την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τους τελικούς αποδέκτες σε διάφορες συνεδριάσεις της άτυπης ομάδας εμπειρογνωμόνων του ΜΑΑ, υπογραμμίζοντας τη σημασία της για την ενίσχυση της διαφάνειας. Στο πλαίσιο αυτό, και σε συνέχεια αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου[24], το παράρτημα V της παρούσας έκθεσης κωδικοποιεί τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές και αποσαφηνίζει περαιτέρω την έννοια του τελικού αποδέκτη βάσει του κανονισμού ΜΑΑ και το πεδίο εφαρμογής της δημοσίευσης δεδομένων σχετικά με τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

Και τα 27 κράτη μέλη έχουν δημιουργήσει δημόσια διαθέσιμη πύλη με δεδομένα σχετικά με τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες. Ήδη το 2023 όλα τα κράτη μέλη είχαν υποβάλει ένα πρώτο σύνολο δεδομένων σχετικά με τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες, ενώ τα περισσότερα παρείχαν επίσης επικαιροποίηση αργότερα εντός του έτους. Η Επιτροπή αναμένει από όλα τα κράτη μέλη να τηρούν την εξαμηνιαία προθεσμία υποβολής εκθέσεων στο μέλλον και θα παρακολουθεί στενά τη συμμόρφωση των κρατών μελών με την

[21] Ο κανονισμός προσδιορίζει επίσης ποιες πληροφορίες θα πρέπει να δημοσιεύονται από τα κράτη μέλη, δηλαδή την πλήρη επωνυμία του αποδέκτη, τον αριθμό φορολογικού μητρώου ΦΠΑ ή τον αριθμό φορολογικού μητρώου του (ή διαφορετικό μοναδικό αναγνωριστικό κωδικό) σε περίπτωση νομικού προσώπου, το ποσό που ελήφθη και τα συναφή μέτρα για τα οποία ο αποδέκτης έχει λάβει χρηματοδότηση.

[22] Ο ορισμός αυτός συνάδει με τον κανονισμό ΜΑΑ στο άρθρο 22 παράγραφος 2 στοιχείο δ) του οποίου οι τελικοί αποδέκτες αναφέρονται ως χωριστές οντότητες από τους αναδόχους και τους υπεργολάβους, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτόν τη συνεπή ερμηνεία του όρου σε ολόκληρο τον κανονισμό ΜΑΑ.

[23] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?table=finalRecipientByCountry

[24] Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, σχετικά με το κλείσιμο των λογαριασμών όσον αφορά την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το οικονομικό έτος 2022, τμήμα ΙΙΙ — Επιτροπή, παράγραφος 286 σημείο xiii).

υποχρέωσή τους να επικαιροποιούν τα δεδομένα δύο φορές ετησίως. Το 2024 σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έχουν ήδη παράσχει μια πρώτη επικαιροποίηση των δεδομένων τους και η Επιτροπή αναμένει τη δεύτερη επικαιροποίηση των δεδομένων τον Οκτώβριο.

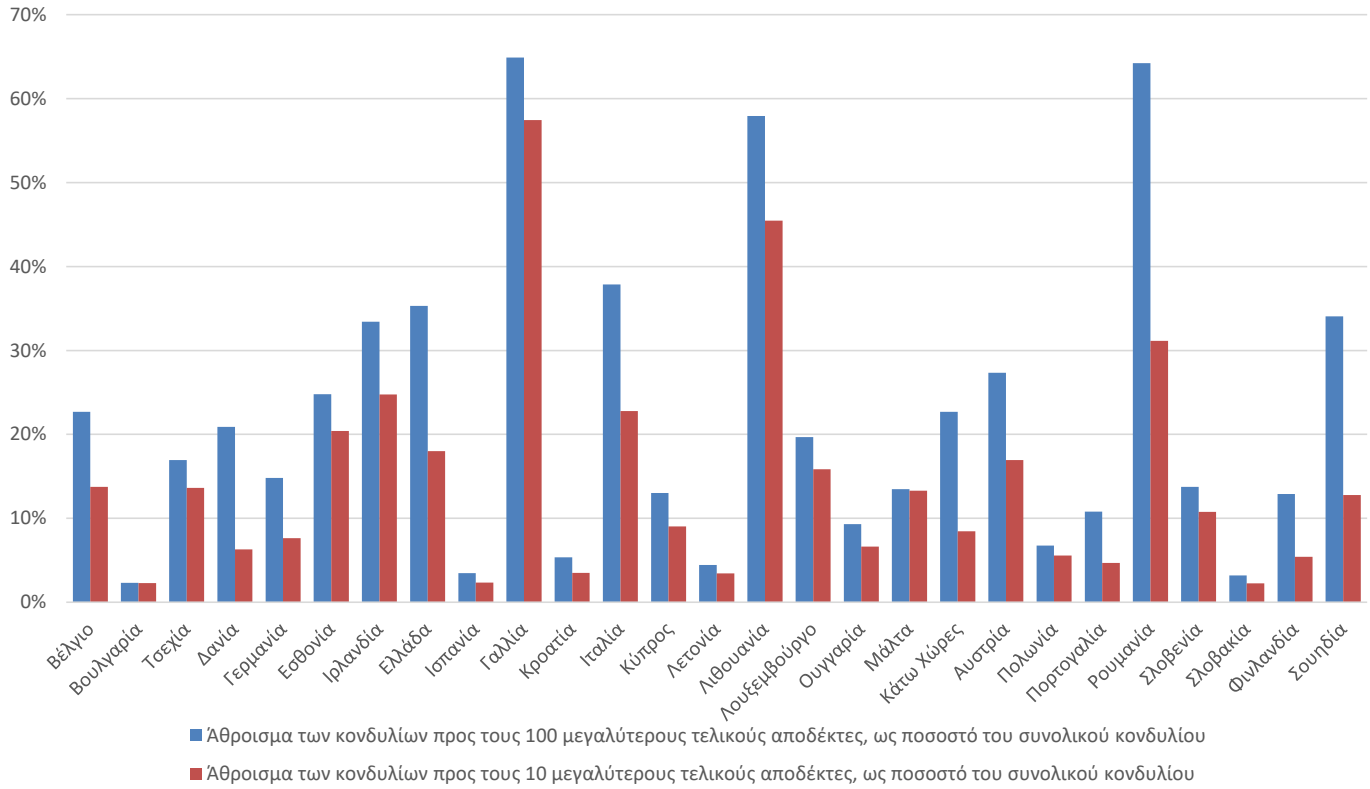
Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν υποβάλει πλήρη κατάλογο δεδομένων σχετικά με τους 100 μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες στο πλαίσιο των οικείων ΣΑΑ, ενώ ορισμένα υπέβαλαν καταλόγους που περιέχουν λιγότερους από 100 τελικούς αποδέκτες, και συγκεκριμένα η Βουλγαρία (19), η Εσθονία (98), η Λιθουανία (71), η Μάλτα (31), η Ουγγαρία (99) και η Ρουμανία (98). Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό μπορεί να συνδεθεί με την κατάσταση υλοποίησης των αντίστοιχων ΣΑΑ των σχετικών κρατών μελών, στο πλαίσιο της οποίας η ανάπτυξη μέτρων προετοιμάζεται, αλλά τα κονδύλια δεν έχουν φτάσει ακόμη στους τελικούς αποδέκτες. Ο κανονισμός ΜΑΑ περιλαμβάνει επίσης εξαιρέσεις[25] από την υποχρέωση δημοσίευσης δεδομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού, οι οποίες ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι συναφείς για την υποβολή στοιχείων σχετικά με τους μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες.

Τα δεδομένα σχετικά με τους μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες σε κάθε κράτος μέλος μπορούν να παράσχουν πολύτιμες πληροφορίες, καθιστώντας δυνατή την αύξηση της διαφάνειας όσον αφορά την κατανομή της χρηματοδότησης του ΜΑΑ. Τα δεδομένα συμπληρώνουν τα υφιστάμενα δεδομένα σχετικά με την υλοποίηση των ΣΑΑ, όπως τα ορόσημα και τους στόχους που έχουν εκπληρωθεί, καθώς και τις εκταμιεύσεις ανά πυλώνα, και τροφοδοτούν τον χάρτη των έργων που λαμβάνουν στήριξη από τον ΜΑΑ.

Τα ποσά της χρηματοδότησης που εκταμιεύονται στους μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες σε κάθε κράτος μέλος διαφέρουν σημαντικά, σύμφωνα με τον ανομοιογενή χαρακτήρα των ΣΑΑ και τις διαφορές στα χρηματοδοτικά κονδύλια. Το υψηλότερο ποσό που έλαβε ένας τελικός αποδέκτης υπερβαίνει τα 22 δισ. EUR, ενώ το χαμηλότερο ποσό που έλαβε ένας από τους μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες είναι 5 723 EUR. Η μέση αξία των κονδυλίων που ελήφθησαν από τους μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες είναι σχεδόν 63 εκατ. EUR και η διάμεση αξία είναι σημαντικά χαμηλότερη, περίπου 4,5 εκατ. EUR. Ομοίως, το άθροισμα των κονδυλίων που έχουν λάβει μέχρι στιγμής οι μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες σε κάθε κράτος μέλος αντιστοιχεί σε διαφορετικά μερίδια των συνολικών κονδυλίων τους (βλ. διάγραμμα 6), τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και κατά τη σύγκριση του αθροίσματος των κονδυλίων που έλαβαν οι 10 μεγαλύτεροι και οι 100 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες σε κάθε κράτος μέλος. Κατά μέσο όρο, τα συνολικά κονδύλια που έλαβαν οι 100 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες ως ποσοστό των κονδυλίων των κρατών μελών είναι 22,1 %, ενώ τα κονδύλια που έλαβαν οι 10 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες αντιπροσωπεύουν ποσοστό 14,3 % των κονδυλίων των κρατών μελών.

[25] Οι εξαιρέσεις αυτές περιλαμβάνουν τις ακόλουθες τέσσερις περιπτώσεις: i) εκπαιδευτικές ενισχύσεις που καταβάλλονται σε φυσικά πρόσωπα και κάθε άλλη άμεση στήριξη που καταβάλλεται σε φυσικά πρόσωπα που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη, ii) συμβάσεις πολύ χαμηλής αξίας κάτω των 15 000 EUR, iii) χρηματοδοτική στήριξη που παρέχεται μέσω χρηματοδοτικών μέσων για ποσό μικρότερο από 500 000 EUR, και iv) όταν η δημοσιοποίηση ενέχει τον κίνδυνο να απειλήσει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των οικείων προσώπων ή οντοτήτων ή να βλάψει τα εμπορικά συμφέροντα των αποδεκτών.

Διάγραμμα 6: Άθροισμα των κονδυλίων που έλαβαν οι 10 και οι 100 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες, ως ποσοστό του συνολικού κονδυλίου των κρατών μελών

Πηγή: Υπολογισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με βάση τα δεδομένα των τελικών αποδεκτών που παρείχαν τα κράτη μέλη

Οι περισσότεροι από τους μεγαλύτερους τελικούς αποδέκτες που αναφέρθηκαν σε όλα τα κράτη μέλη είναι δημόσιες οντότητες. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 59,4 % των 100 μεγαλύτερων τελικών αποδεκτών σε όλα τα κράτη μέλη είναι δημόσιες οντότητες και το 40,7 % ιδιωτικές οντότητες[26]. Οι μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες ανά κράτος μέλος που είναι δημόσιες αρχές έχουν λάβει περίπου 94,5 δισ. EUR συνολικά, ποσό που αντιστοιχεί στο 15 % του συνόλου των δεσμευμένων κονδυλίων του ΜΑΑ, και εκείνοι που είναι ιδιωτικές οντότητες έχουν λάβει 65 δισ. EUR, ποσό που αντιστοιχεί στο 10 % του συνόλου των δεσμευμένων κονδυλίων του ΜΑΑ. Δεδομένου ότι πολλά μέτρα του ΜΑΑ αποσκοπούν στη βελτίωση της παροχής δημόσιων αγαθών σε τομείς όπως η υγεία, οι μεταφορές ή η ψηφιοποίηση των δημόσιων διοικήσεων, οι οποίοι γενικά αντιπροσωπεύουν δαπανηρά και μεγάλης κλίμακας επενδυτικά έργα, οι δημόσιες αρχές είναι συχνά οι τελικοί αποδέκτες. Ωστόσο, ο ΜΑΑ παρέχει επίσης εκτεταμένη στήριξη στον ιδιωτικό τομέα και ιδίως στις ΜΜΕ, στηρίζοντας την ψηφιοποίησή τους και την επανειδίκευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων των υπαλλήλων τους.

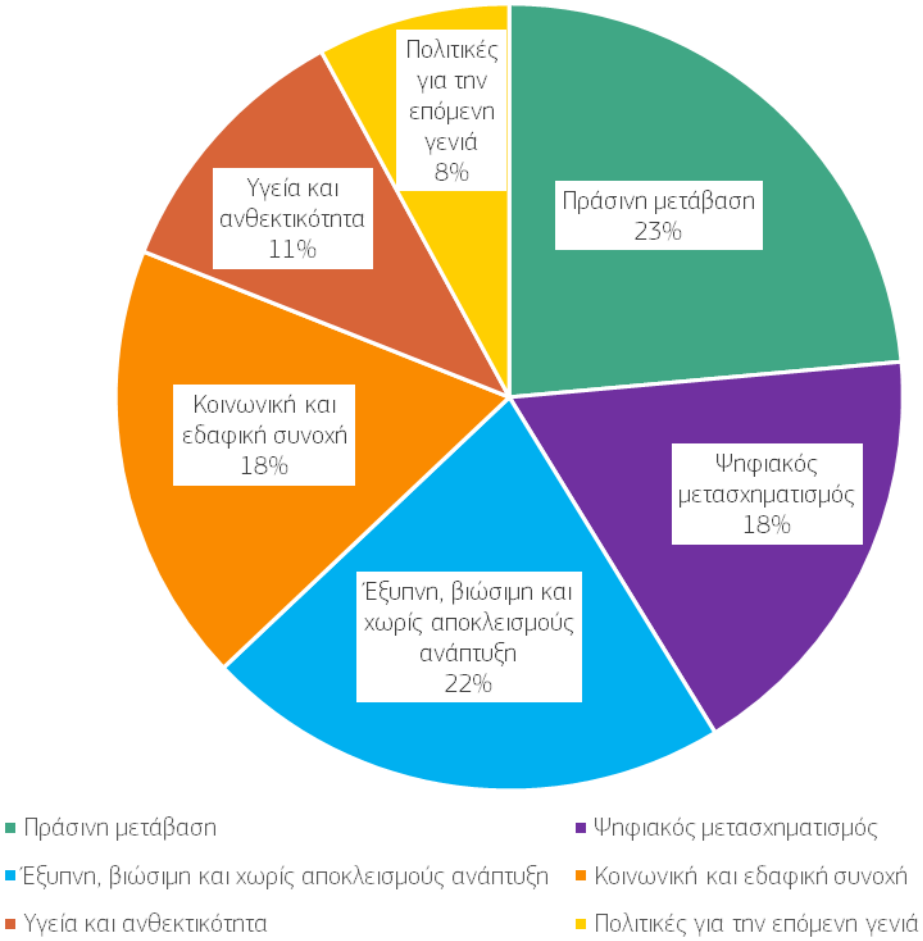
[26] Σύμφωνα με το άρθρο 25α του κανονισμού ΜΑΑ, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να προσδιορίζουν αν οι τελικοί αποδέκτες είναι δημόσιες ή ιδιωτικές οντότητες. Ως εκ τούτου, τα αριθμητικά στοιχεία που παρουσιάζονται εδώ βασίζονται στις εκτιμήσεις της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες λαμβάνουν χρηματοδότηση για επενδύσεις και στους έξι πυλώνες πολιτικής του ΜΑΑ

Τα μέτρα για τα οποία οι 100 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες στο πλαίσιο του ΜΑΑ έχουν λάβει χρηματοδότηση κατανέμονται και στους έξι πυλώνες πολιτικής (διάγραμμα 7). Το στοιχείο αυτό καταδεικνύει ότι ο ΜΑΑ παρέχει ολοκληρωμένη στήριξη στα κράτη μέλη σε όλους τους σημαντικότερους τομείς πολιτικής. Ταυτόχρονα, οι μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες συμμετείχαν κυρίως στην εφαρμογή μέτρων που συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση (23 %), ακολουθούμενα από τις επενδύσεις στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (22 %), τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την κοινωνική και εδαφική συνοχή (18 % έκαστο). Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύουν την έμφαση που δίνεται στην τόνωση της οικονομικής και κοινωνικής ανάκαμψης μετά την κρίση της COVID-19, καθώς και στην προετοιμασία των οικονομιών, των κοινωνιών και των δημόσιων διοικήσεων της ΕΕ για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, σε πλήρη συμφωνία με τους πρωταρχικούς στόχους του μηχανισμού.

Τα μεγαλύτερα ποσά που λαμβάνουν οι τελικοί αποδέκτες στηρίζουν έργα υποδομών, την ψηφιοποίηση και την κινητικότητα, ενώ τα μέτρα που λαμβάνουν συχνότερα στήριξη αφορούν επενδύσεις που προάγουν την ενεργειακή απόδοση. Συνολικά, τα *μεγαλύτερα ποσά* χρηματοδότησης που έχουν λάβει οι τελικοί αποδέκτες για την εφαρμογή των μέτρων του ΣΑΑ σχετίζονται με επενδύσεις σε εδαφικές υποδομές και υπηρεσίες, την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και τις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και τη βιώσιμη κινητικότητα. Τα μέτρα αυτά αντιπροσωπεύουν συνήθως έργα που είναι μεγάλα και περισσότερο δαπανηρά και για την υλοποίηση των οποίων απαιτείται περισσότερος χρόνος. Από την άλλη πλευρά, οι 100 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες λαμβάνουν *πιο συχνά* χρηματοδότηση για την εφαρμογή μέτρων που στηρίζουν την ενεργειακή απόδοση. Άλλοι τομείς πολιτικής στους οποίους οι τελικοί αποδέκτες λαμβάνουν συχνότερα χρηματοδότηση είναι οι εδαφικές υποδομές και υπηρεσίες, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση και οι ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, η γενική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και η έρευνα, η ανάπτυξη και η καινοτομία.

Διάγραμμα 7: Συνεισφορά των ποσών που ελήφθησαν και των συναφών μέτρων για τα οποία οι 100 μεγαλύτεροι τελικοί αποδέκτες λαμβάνουν στήριξη για τους έξι πυλώνες πολιτικής[27]

Πηγή: Υπολογισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με βάση τα δεδομένα των τελικών αποδεκτών που παρείχαν τα κράτη μέλη

Δ. Δικλίδες ελέγχου και έλεγχοι κατά την υλοποίηση του ΜΑΑ

Το πλαίσιο ελέγχου του ΜΑΑ που έχει δημιουργήσει η Επιτροπή περιλαμβάνει δύο επίπεδα: ελέγχους για την παροχή διασφάλισης σχετικά με τη νομιμότητα και την κανονικότητα των εκταμιεύσεων της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη και ελέγχους για τη διασφάλιση επαρκούς προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Όσον αφορά τη νομιμότητα και κανονικότητα των πράξεων, διενεργούνται διεξοδικοί εκ των προτέρων έλεγχοι πριν από την πραγματοποίηση οποιασδήποτε εκταμίευσης για την αξιολόγηση της ικανοποιητικής εκπλήρωσης κάθε οροσήμου και στόχου που περιλαμβάνεται στην αίτηση πληρωμής. Μετά την εκταμίευση, η Επιτροπή διενεργεί επίσης εκ των υστέρων ελέγχους βάσει κινδύνου σχετικά με τα ορόσημα και τους στόχους, ώστε να λάβει πρόσθετη

[27] Τα αριθμητικά αυτά στοιχεία βασίζονται στη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που αναπτύχθηκε για τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα, σύμφωνα με την οποία κάθε μέτρο των ΣΑΑ αποδίδεται σε έναν πρωταρχικό και έναν δευτερεύοντα τομέα πολιτικής, ώστε να αντικατοπτρίζεται ότι τα μέτρα μπορούν να συμβάλουν σε περισσότερους από έναν στόχους πολιτικής. Οι έξι πυλώνες πολιτικής περιλαμβάνουν: την πράσινη μετάβαση, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, την κοινωνική και εδαφική συνοχή, την υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, τις πολιτικές για την επόμενη γενιά.

διασφάλιση ότι οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν από το κράτος μέλος ήταν ορθές. Επιπλέον, για να διασφαλιστεί η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, η Επιτροπή αξιολόγησε εκ των προτέρων κάθε εθνικό σύστημα ελέγχου και, όπου κρίθηκε αναγκαίο, καθόρισε ορόσημα σχετικά με τα συστήματα ελέγχου που πρέπει να εκπληρωθούν πριν από κάθε μελλοντική πληρωμή. Διενεργούνται έλεγχοι συστημάτων βάσει κινδύνου για τον έλεγχο των διαδικασιών που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς και διπλής χρηματοδότησης, και διενεργούνται πρόσθετοι έλεγχοι συμμόρφωσης για την επαλήθευση της αξιοπιστίας του ελεγκτικού έργου που εκτελείται από τις εθνικές ελεγκτικές αρχές.

Η Επιτροπή συνέχισε να προστατεύει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης

Από την 1η Σεπτεμβρίου 2023 έως τις 31 Αυγούστου 2024 η Επιτροπή διενήργησε 17 εκ των υστέρων ελέγχους σχετικά με τα ορόσημα και τους στόχους[28]. Η επιλογή των οροσήμων και των στόχων καθοδηγείται από αξιολόγηση κινδύνου που λαμβάνει υπόψη διάφορους παράγοντες. Με βάση την εν λόγω αξιολόγηση κινδύνου[29], η Επιτροπή έλεγξε συνολικά 82 από τα 748 ορόσημα και τους στόχους που περιλαμβάνονταν στις αιτήσεις πληρωμής που εγκρίθηκαν το 2023. Η Επιτροπή, για να καθορίσει το δείγμα ελέγχου της, έλαβε επίσης υπόψη περιπτώσεις στις οποίες ένα ορόσημο ή ένας στόχος για το ίδιο μέτρο είχε ήδη ελεγχθεί από την Επιτροπή κατά το προηγούμενο έτος και/ή είχε ήδη ελεγχθεί από τις εθνικές ελεγκτικές αρχές για την παροχή εύλογης διασφάλισης στην Επιτροπή. Έως τις 31 Αυγούστου 2024 η Επιτροπή έλεγξε επίσης 10 ορόσημα και στόχους που περιλαμβάνονταν στις αιτήσεις πληρωμής που εγκρίθηκαν το 2024. Η Επιτροπή δεν εντόπισε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι τα ορόσημα και οι στόχοι που υποβλήθηκαν σε έλεγχο δεν είχαν εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Τυχόν άλλες αποκλίσεις που εντοπίστηκαν μεταξύ των δεδομένων που δηλώθηκαν και των στοιχείων που ελέγχθηκαν παρέμειναν εντός του περιθωρίου του 5 % που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για την αξιολόγησή της.

Από την 1η Σεπτεμβρίου 2023 έως τις 31 Αυγούστου 2024 η Επιτροπή διενήργησε τέσσερις ελέγχους συστημάτων σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης[30]. Οι τέσσερις έλεγχοι κάλυψαν τρεις συντονιστικούς φορείς και 11 φορείς υλοποίησης, όπως υπουργεία ή οργανισμούς, οι οποίοι επιλέχθηκαν βάσει πλαισίου αξιολόγησης κινδύνου. Έως το τέλος του 2023 τα συστήματα ελέγχου όλων των κρατών μελών είχαν ελεγχθεί τουλάχιστον μία φορά. Στο πλαίσιο των εν λόγω ελέγχων συστημάτων και άλλων ελεγκτικών εργασιών, η Επιτροπή διενήργησε επίσης εξακριβώσεις σχετικά με την τήρηση των διαδικασιών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις και τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων, καλύπτοντας τόσο τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για την πρόληψη των περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων, στο πλαίσιο των διαδικασιών

[28] Οι έλεγχοι αυτοί αφορούν αιτήσεις πληρωμής που υποβλήθηκαν από τη Γερμανία, την Εσθονία, την Ελλάδα, τη Γαλλία, την Κροατία, την Ιταλία, τη Λετονία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, την Πολωνία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία.

[29] Η αξιολόγηση κινδύνου βασίζεται σε διάφορα κριτήρια, όπως το είδος και ο αριθμός των εκτελεστικών αρχών, το είδος και ο αριθμός των τελικών αποδεκτών, η σήμανση που εφαρμόζεται και η πολυπλοκότητα του μηχανισμού επαλήθευσης.

[30] Έλεγχοι συστημάτων διενεργήθηκαν στο Βέλγιο, στη Λιθουανία, στις Κάτω Χώρες και στη Σλοβακία.

σύναψης δημόσιων συμβάσεων, όσο και την πραγματική εφαρμογή των εν λόγω διαδικασιών στα μέτρα του δείγματος.

Με βάση τις τρέχουσες ελεγκτικές εργασίες, η Επιτροπή αποκόμισε μια συνολικά θετική εικόνα, παρότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, όσον αφορά την εφαρμογή των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου σε όλα τα κράτη μέλη. Εντοπίστηκαν ορθές πρακτικές για ορισμένους από τους ελεγχθέντες φορείς υλοποίησης, όπως οι διαδικασίες που εφαρμόζονται για τον εντοπισμό πιθανών περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και διπλής χρηματοδότησης, ιδίως με τη χρήση εργαλείων εξόρυξης δεδομένων, όπως το ARACHNE[31]. Ωστόσο, η Επιτροπή εξέφρασε επίσης μια σειρά από συγκεκριμένες ανησυχίες, οι οποίες συχνά δεν αφορούσαν το εθνικό σύστημα συνολικά, αλλά μεμονωμένους φορείς εντός ενός κράτους μέλους, όπως η έλλειψη συντονισμού και εποπτείας, ζητήματα συλλογής δεδομένων, ελλιπείς στρατηγικές καταπολέμησης της απάτης και αξιολογήσεις του κινδύνου απάτης, καθώς και αναγκαίες βελτιώσεις όσον αφορά τους εκ των προτέρων ελέγχους. Τα κράτη μέλη έχουν αρχίσει να εφαρμόζουν τις αναγκαίες βελτιώσεις που απορρέουν από τα εν λόγω πορίσματα ελέγχου και η Επιτροπή παρακολουθεί από κοντά την εφαρμογή των συστάσεων.

Ο ΜΑΑ παραμένει υπό τον στενό έλεγχο του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου

Πέραν των ελέγχων που διενεργεί η ίδια η Επιτροπή, ο ΜΑΑ ελέγχεται από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (στο εξής: ΕΕΣ) μέσω ελέγχων σε κάθε μεμονωμένη πληρωμή, καθώς και μέσω πολυάριθμων ελέγχων επιδόσεων σχετικά με τη διάρθρωση ή με συγκεκριμένους θεματικούς τομείς του ΜΑΑ. Το ΕΕΣ μέχρι στιγμής έχει ελέγξει όλες τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν στα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Επιπλέον, τρεις έλεγχοι επιδόσεων που αφορούν ειδικά τον ΜΑΑ ολοκληρώθηκαν στις 31 Αυγούστου 2024, συγκεκριμένα όσον αφορά την αξιολόγηση των ΣΑΑ από την Επιτροπή, τον σχεδιασμό του συστήματος δικλίδων της Επιτροπής για τον ΜΑΑ και το πλαίσιο που έθεσε σε εφαρμογή η Επιτροπή για την παρακολούθηση των επιδόσεων του ΜΑΑ. Όσον αφορά επιπλέον οκτώ[32] ελέγχους του ΕΕΣ που επικεντρώνονται στον ΜΑΑ, είτε εκκρεμεί η δημοσίευσή τους είτε αναμένεται να ολοκληρωθούν έως το τέλος του 2024, και πέντε ακόμα έλεγχοι έχουν ξεκινήσει ή αναμένεται να ξεκινήσουν έως το τέλος του 2024, όπως ειδικός έλεγχος σχετικά με τα αναθεωρημένα ΣΑΑ και τα κεφάλαιά τους για το REPowerEU. Επιπλέον, θέματα που σχετίζονται με τον ΜΑΑ εξετάζονται στις επισκοπήσεις του ΕΕΣ και στις θεματικές ειδικές εκθέσεις σχετικά

[31] Το ARACHNE είναι ένα εργαλείο τεχνολογίας πληροφοριών για την εξόρυξη και τον εμπλουτισμό δεδομένων, το οποίο ανέπτυξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ARACHNE συμβάλλει στον εντοπισμό των έργων που αντλούν χρηματοδότηση από διάφορα ταμεία της ΕΕ, όπου υπάρχει δυνητικός κίνδυνος διπλής χρηματοδότησης. Περιλαμβάνει δικαιούχους, αναδόχους, υπεργολάβους, εταίρους και μέλη κοινοπραξιών που συμμετέχουν σε πολλαπλά έργα, ανεξάρτητα από τον ρόλο τους στα διάφορα έργα.

[32] Καλύπτουν, μεταξύ άλλων, τις διαστάσεις του ΜΑΑ που αφορούν την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την απορρόφηση των κονδυλίων του ΜΑΑ, την αγορά εργασίας και, χωριστά, τις μεταρρυθμίσεις του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ, τα συστήματα ελέγχου των κρατών μελών και την πρόληψη της διπλής χρηματοδότησης μεταξύ του ΜΑΑ, της πολιτικής συνοχής και του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη». Άλλοι έλεγχοι επιδόσεων και επισκοπήσεις ενδέχεται επίσης να αφορούν τον ΜΑΑ ή μέτρα που λαμβάνουν στήριξη από τον ΜΑΑ. Όλες οι ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ συμπληρώνονται από επίσημες απαντήσεις της Επιτροπής, οι οποίες είναι δημόσιες και διαθέσιμες στον ιστότοπο του ΕΕΣ.

με συγκεκριμένους τομείς πολιτικής ή άλλα προγράμματα, όπως σε πρόσφατο έλεγχο σχετικά με το πλαίσιο της Ένωσης για το κράτος δικαίου[33].

Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, το ΕΕΣ έλεγξε όλες τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του ΜΑΑ κατά το οικονομικό έτος 2023, δηλαδή 23 πληρωμές στο πλαίσιο του ΜΑΑ προς 17 κράτη μέλη. Το ΕΕΣ εξέτασε επίσης ειδικά τους κατασταλτικούς ελέγχους που διενήργησε η ΓΔ ECFIN και τα ορόσημα των ελέγχων και των δικλίδων που περιλαμβάνονταν στα ΣΑΑ. Οι εν λόγω ελεγκτικές εργασίες προστίθενται στους εθνικούς ελέγχους πριν και μετά την υποβολή των δεδομένων που περιλαμβάνονται στις αιτήσεις πληρωμών και στους ελέγχους της ίδιας της Επιτροπής. Στην ετήσια έκθεσή του για το οικονομικό έτος 2023, το ΕΕΣ προσδιορίζει ευρήματα με δημοσιονομικές επιπτώσεις σε σχέση με έξι μη επιστρεπτέες πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν το 2023 στα κράτη μέλη. Η Επιτροπή, αφού εξέτασε προσεκτικά τα ευρήματα του ΕΕΣ, θεωρεί ορθές τις αρχικές αξιολογήσεις της σχετικά με την «ικανοποιητική εκπλήρωση». Σημειώνει στις απαντήσεις της ότι τα συμπεράσματα του ΕΕΣ βασίζονται κυρίως σε διαφορές στην ερμηνεία των νομικών απαιτήσεων από την Επιτροπή και το ΕΕΣ ή σε διαφορές στην ποιοτική κρίση είτε σε συγκεκριμένες περιπτώσεις είτε σε ευρύτερες νομικές έννοιες του ΜΑΑ. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή παρέχει στο παράρτημα της παρούσας ετήσιας έκθεσης δύο επεξηγηματικά έγγραφα. Στο παράρτημα ΙΙ επεξηγείται η ερμηνεία της Επιτροπής σχετικά με την επιλεξιμότητα των μέτρων με βάση την «αναδρομική» ημερομηνία έναρξης που προβλέπεται από τους συννομοθέτες στο άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού ΜΑΑ. Στο παράρτημα ΙΙΙ επεξηγείται η εφαρμογή από την Επιτροπή της ρήτρας επιλεξιμότητας σχετικά με την υποκατάσταση των «τακτικών δαπανών των εθνικών προϋπολογισμών».

Η Επιτροπή δίνει άμεσα συνέχεια στις συστάσεις του ΕΕΣ. Η Επιτροπή έχει λάβει μέχρι στιγμής 28 συστάσεις σχετικά με τον ΜΑΑ από ετήσιες ή ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ[34]. Μόνο τρεις απορρίφθηκαν πλήρως από την Επιτροπή, καθώς η Επιτροπή επισήμανε ότι οι συστάσεις δεν μπορούσαν να υλοποιηθούν σύμφωνα με τη νομική βάση και τους στόχους του κανονισμού ΜΑΑ. Από τις υπόλοιπες 25 συστάσεις που ελήφθησαν για τον ΜΑΑ, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι 24 έχουν υλοποιηθεί εγκαίρως, με αποτέλεσμα μόνο μία να μην έχει ακόμη υλοποιηθεί στο τέλος του 2024. Για παράδειγμα, σε συνέχεια της σύστασης του ΕΕΣ, η Επιτροπή δημοσίευσε μεθοδολογίες σχετικά με την αντιμετώπιση της αναίρεσης οροσήμων ή στόχων, δημοσίευσε μεθοδολογία για τις μερικές ή πλήρεις αναστολές, βελτίωσε την τήρηση αρχείων και την τεκμηρίωση σχετικά με τις αξιολογήσεις των αιτήσεων πληρωμής, διοργάνωσε ανταλλαγές ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και επανεξέτασε ορόσημα και στόχους υπό αναθεώρηση, ώστε να διασφαλιστεί η σαφήνεια των απαιτήσεων.

[33] Βλ. ειδική έκθεση 3/2024 του ΕΕΣ: Το κράτος δικαίου στην ΕΕ – Βελτιωμένο πλαίσιο για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, χωρίς όμως να έχουν εξαλειφθεί οι κίνδυνοι.

[34] Βλ. ειδική έκθεση 21/2022 του ΕΕΣ: Η αξιολόγηση των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας από την Επιτροπή· ειδική έκθεση 7/2023 του ΕΕΣ: Σχεδιασμός του συστήματος δικλίδων της Επιτροπής για τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας· ειδική έκθεση 26/2023 του ΕΕΣ: Πλαίσιο παρακολούθησης των επιδόσεων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας· ετήσια έκθεση του ΕΕΣ σχετικά με το οικονομικό έτος 2021 και ετήσια έκθεση του ΕΕΣ σχετικά με το οικονομικό έτος 2022.

Επωφελούμενη από τα ευρήματα και τις συστάσεις διαφόρων ελέγχων[35], η Επιτροπή έχει υιοθετήσει μια δυναμική προσέγγιση όσον αφορά τους ελέγχους και τις δικλίδες ελέγχου και έχει αναθεωρήσει και περαιτέρω ενισχύσει το πλαίσιο ελέγχων και δικλίδων ελέγχου της για τον ΜΑΑ. Για παράδειγμα, οι επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας[36], που εγκρίθηκαν στις 19 Ιουλίου 2024, παρέχουν πρόσθετη καθοδήγηση για τη διασφάλιση της συνεχούς επάρκειας των ελέγχων για τον εντοπισμό και την αποφυγή κάθε κινδύνου διπλής χρηματοδότησης, διευκολύνοντας παράλληλα τις συνέργειες στη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ. Για την παροχή περαιτέρω διαφάνειας και σαφήνειας, το παράρτημα IV της παρούσας έκθεσης συνοψίζει τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή ερμηνεύει την έννοια της διπλής χρηματοδότησης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 9 του κανονισμού ΜΑΑ, το οποίο προβλέπει την προσθετικότητα της χρηματοδότησης, επιτρέποντας παράλληλα τον συνδυασμό της στήριξης του ΜΑΑ με άλλα προγράμματα της ΕΕ. Στο πλαίσιο των επικαιροποιημένων κατευθυντήριων γραμμών, η Επιτροπή δημοσίευσε επίσης πλαίσιο για τις μειώσεις και τις ανακτήσεις, το οποίο καλύπτει όλους τους λόγους για μειώσεις και ανακτήσεις βάσει του κανονισμού ΜΑΑ[37]. Επιπλέον, η Επιτροπή συνέχισε να ενισχύει το πλαίσιο ελέγχου της. Κατά το προηγούμενο έτος, αναθεώρησε τις στρατηγικές ελέγχων και δικλίδων ελέγχου του ΜΑΑ για να ενισχυθούν οι εκ των προτέρων έλεγχοι, να καλυφθούν καλύτερα οι δυνητικοί κίνδυνοι που σχετίζονται με την υλοποίηση του ΜΑΑ, καθώς και για να αποτυπωθούν οι ενισχυμένοι έλεγχοι που διενεργεί στην αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των κρατών μελών για να διασφαλίζονται η συμμόρφωση με τους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες, η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των ΓΔ σε θέματα ελέγχου, και να καλύπτονται ρητά στις εργασίες της οι πιθανοί κίνδυνοι αναίρεσης.

Ε. Επικοινωνία και διάλογοι κατά την περίοδο 2023-2024

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη εξακολουθούν να συμμετέχουν συνεχώς στην υλοποίηση του ΜΑΑ

Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο από την έναρξη της υλοποίησης του ΜΑΑ. Η Επιτροπή εξακολουθεί να κοινοποιεί χωρίς καθυστέρηση όλα τα τροποποιημένα ΣΑΑ που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη, καθώς και όλες τις προκαταρκτικές αξιολογήσεις των αιτήσεων πληρωμής, τόσο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και στο Συμβούλιο επί ίσοις όροις. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η διαφανής ροή πληροφοριών με υψηλό επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών οργάνων καθ' όλη τη διάρκεια της φάσης υλοποίησης. Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η

[35] Στους ελεγκτές αυτούς περιλαμβάνονται η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου της Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

[36] Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (C/2024/4618).

[37] Το νομικό πλαίσιο του ΜΑΑ προβλέπει τρεις διακριτούς λόγους βάσει των οποίων η Επιτροπή μπορεί να προβεί σε μειώσεις και ανακτήσεις: 1) περιπτώσεις απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης· 2) περιπτώσεις σοβαρής αθέτησης υποχρέωσης που απορρέει από τη συμφωνία χρηματοδότησης ή τη δανειακή σύμβαση· 3) περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώνεται ότι οι πληροφορίες και η αιτιολόγηση στην οποία βασίζεται μια αίτηση πληρωμής είναι ανακριβείς.

Επιτροπή πραγματοποιεί τακτικές ανταλλαγές απόψεων για να συζητήσει οριζόντια θέματα που αφορούν τον ΜΑΑ.

Από τη δημιουργία του ΜΑΑ, η Επιτροπή έχει προσκληθεί και έχει συμμετάσχει σε 16 διαλόγους υψηλού επιπέδου για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα[38] με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επιπλέον, η Επιτροπή συνεργάζεται τακτικά με τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη μόνιμη ομάδα εργασίας των μεικτών επιτροπών ECON-BUDG και συμμετείχε συνολικά σε 35 συνεδριάσεις. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή καλείται σε τακτική βάση σε διάφορες άλλες επιτροπές να ανταλλάξει απόψεις σχετικά με θέματα που αφορούν τον ΜΑΑ, συμπεριλαμβανομένων των επιτροπών REGI, CONT και ENVI. Η Επιτροπή εξακολουθεί να δημοσιεύει όλες τις παρουσιάσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της μόνιμης ομάδας εργασίας σε ειδικό ιστότοπο[39] και προσβλέπει στη συνεργασία με το νεοεκλεγέν Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η Επιτροπή έχει επίσης διατηρήσει την άτυπη ομάδα εμπειρογνωμόνων για την ανταλλαγή απόψεων με τα κράτη μέλη σχετικά με την υλοποίηση του ΜΑΑ και διοργανώνει συχνά ανταλλαγές απόψεων και ορθών πρακτικών. Η ομάδα αυτή αποτελεί σημαντικό φόρουμ συζήτησης μεταξύ των εμπειρογνωμόνων των κρατών μελών και της Επιτροπής για τις οριζόντιες πτυχές του ΜΑΑ. Η Επιτροπή δημοσιεύει όλα τα σχετικά έγγραφα, όπως ημερήσιες διατάξεις, πρακτικά και άλλα, σε ειδικό ιστότοπο[40]. Μέχρι σήμερα η Επιτροπή έχει διοργανώσει 28 συνεδριάσεις της άτυπης ομάδας εμπειρογνωμόνων του ΜΑΑ, συμπεριλαμβανομένων δύο διά ζώσης εργαστηρίων «ανάπτυξης επαφών» που διοργανώθηκαν στις Βρυξέλλες, στο πλαίσιο των οποίων τα κράτη μέλη συναντήθηκαν για να ανταλλάξουν τις εμπειρίες τους και να συζητήσουν κοινές προκλήσεις. Το πρώτο εργαστήριο διοργανώθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2023 και κάλυψε τη διακυβέρνηση και τη διοικητική ικανότητα. Το δεύτερο εργαστήριο διοργανώθηκε στις 4 Ιουλίου 2024 και επικεντρώθηκε ειδικά στην εφαρμογή από τα κράτη μέλη της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης.

Η προβολή της ΕΕ στην υλοποίηση των ΣΑΑ θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω

Όπως και για άλλα κονδύλια της Ένωσης, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι οι αποδέκτες ενωσιακής χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΜΑΑ αναγνωρίζουν την προέλευση και διασφαλίζουν την προβολή της χρηματοδότησης. Παρά τις εν λόγω υποχρεώσεις επικοινωνίας και προβολής, τα αποτελέσματα έρευνας του Ευρωβαρόμετρου του 2022[41] δείχνουν ότι οι πολίτες της ΕΕ γνωρίζουν μεν καλά την ύπαρξη των ΣΑΑ για τις χώρες τους (με διαφορές μεταξύ των κρατών μελών), όμως δεν γνωρίζουν

[38] Ο 16ος διάλογος για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα πραγματοποιήθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου 2024, δηλαδή μετά την καταληκτική ημερομηνία της παρούσας ετήσιας έκθεσης.

[39] Information provided to the European Parliament or to the Council on the Recovery and Resilience Plans (Πληροφορίες που παρέχονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή στο Συμβούλιο σχετικά με τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας).

[40] Μητρώο ομάδων εμπειρογνωμόνων της Επιτροπής και άλλων παρεμφερών οργάνων, Informal expert group on the implementation of the Recovery and Resilience Facility (Άτυπη ομάδα εμπειρογνωμόνων σχετικά με την υλοποίηση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (E03772).

[41] Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 515: Σχέδιο ανάκαμψης της ΕΕ «NextGenerationEU».

επαρκώς ότι τα ΣΑΑ χρηματοδοτούνται (πλήρως ή εν μέρει) από την ΕΕ. Αυτό δείχνει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους. Ταυτόχρονα, περισσότεροι από τους μισούς Ευρωπαίους (55 %, + 2 εκατοστιαίες μονάδες από το φθινόπωρο του 2023) πιστεύουν ότι το NextGenerationEU μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις τρέχουσες οικονομικές προκλήσεις[42].

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διοργάνωσε δύο εκδηλώσεις στις Βρυξέλλες κατά τη διάρκεια του 2024 για να εξετάσει τα επιτεύγματα του ΜΑΑ μέχρι στιγμής και να ενισχύσει την επικοινωνία σχετικά με αυτά. Πρώτον, στις 9 Απριλίου 2024 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η βελγική προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης διοργάνωσαν εκδήλωση επ' ευκαιρία της δημοσίευσης της ενδιάμεσης αξιολόγησης του ΜΑΑ. Η εκδήλωση αποτέλεσε επίσης ευκαιρία να εξεταστούν οι εναπομένουσες προκλήσεις και ο τρόπος με τον οποίο θα διασφαλιστεί ότι ο ΜΑΑ θα επιτύχει τους στόχους του κατά τα υπόλοιπα τρία έτη. Στις 12 Απριλίου 2024, κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Νεολαίας που διοργανώνεται ανά διετία για την προώθηση της συμμετοχής των νέων, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση σχετικά με τον θετικό αντίκτυπο του ΜΑΑ στους νέους. Η συνεδρίαση επικεντρώθηκε στις εμπειρίες οκτώ νέων συμμετεχόντων από ολόκληρη την ΕΕ που επωφελήθηκαν από τα μέτρα του ΜΑΑ με διάφορους τρόπους.

[42] Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 101 — Άνοιξη 2024 — Μάιος 2024 — έρευνα του Ευρωβαρόμετρου (europa.eu).

Η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις επικοινωνίας αποτελεί επίσης συστηματικά μέρος των εκ των υστέρων ελέγχων των οροσήμων και των στόχων που διενεργεί η Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξακολουθεί επίσης να παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή των στρατηγικών επικοινωνίας που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ. Οκτώ κράτη μέλη συμμετέχουν επί του παρόντος σε διακρατικό έργο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης[43] σχετικά με την ανάπτυξη ικανοτήτων αποτελεσματικής κοινοποίησης των πλεονεκτημάτων των ΣΑΑ.

Ο διαδραστικός χάρτης παρέχει μια οπτική επισκόπηση των έργων που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ

Με στόχο την περαιτέρω αύξηση της προβολής και της διαφάνειας του ΜΑΑ, **η Επιτροπή ενημερώνει τακτικά τον διαδραστικό χάρτη των έργων που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ** σε κάθε κράτος μέλος[44].

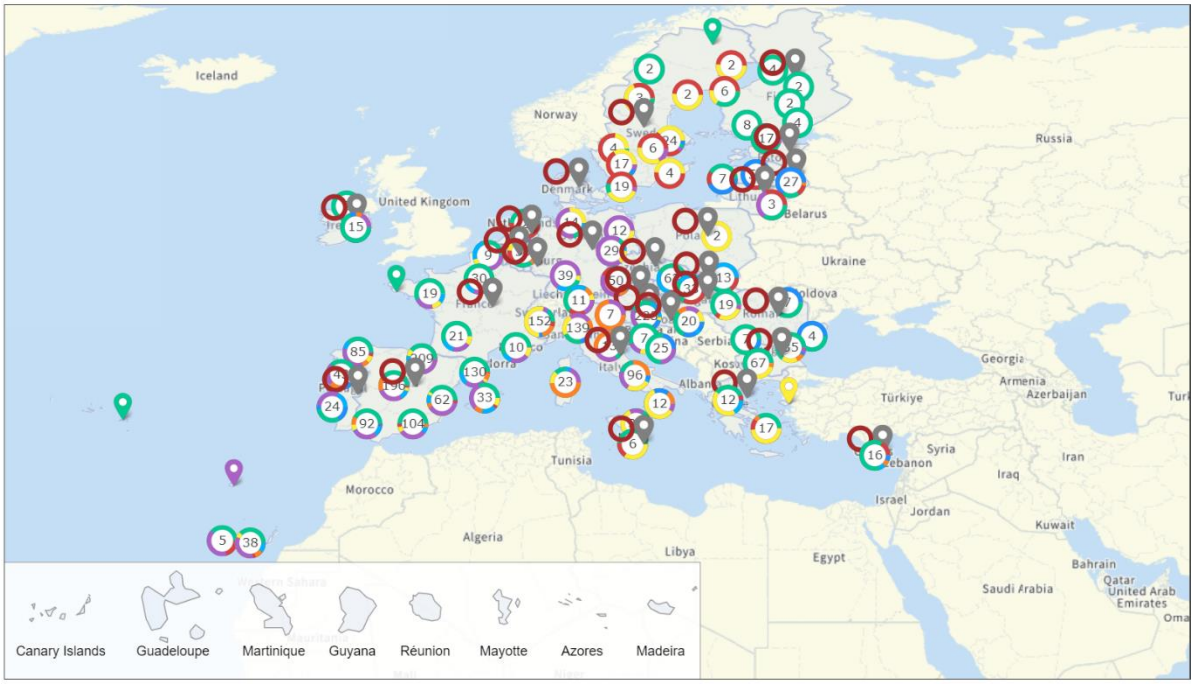
Ο χάρτης, ο οποίος δρομολογήθηκε τον Μάρτιο του 2023, παρέχει επισκόπηση επιλεγμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, υποδεικνύει τη γεωγραφική τους θέση και παρέχει πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση. Περιλαμβάνει επίσης συνδέσμους προς διαδικτυακούς πόρους που παρέχουν λεπτομερέστερες πληροφορίες, όπως οι εθνικοί ιστότοποι του ΜΑΑ και, κατά περίπτωση, οι ιστότοποι των συγκεκριμένων έργων που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ.

[43] Το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) είναι πρόγραμμα της ΕΕ που παρέχει εξατομικευμένη τεχνική εμπειρογνωσία στα κράτη μέλη της ΕΕ για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_el.

[44] Βλ. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_el#map.

Μέχρι στιγμής, **στον χάρτη έχουν προστεθεί περισσότερα από 1 800 έργα σε όλα τα κράτη μέλη**.

Διάγραμμα 8: Χάρτης των έργων που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Τα κράτη μέλη εξακολουθούν να διοργανώνουν ετήσιες εκδηλώσεις για τον ΜΑΑ

Στις ετήσιες εκδηλώσεις συμμετέχουν εκπρόσωποι των εθνικών αρχών και της Επιτροπής, ενδιαφερόμενα μέρη (συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών) και αποδέκτες της στήριξης του ΜΑΑ, μεταξύ άλλων, για να συζητήσουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην υλοποίηση των διαφόρων έργων που προτείνονται από τα κράτη μέλη στα οικεία εθνικά ΣΑΑ.

Έως τον Αύγουστο του 2024 είχαν πραγματοποιηθεί 33 ετήσιες εκδηλώσεις σε 24 κράτη μέλη. Κατά την περίοδο αναφοράς (1η Σεπτεμβρίου 2023 έως 31 Αυγούστου 2024), πραγματοποιήθηκαν 14 ετήσιες εκδηλώσεις. Η εδραιωμένη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο υπαλλήλων στις αντιπροσωπείες της Επιτροπής και των εθνικών διοικήσεων συμβάλλει στην επιτυχία αυτών των εκδηλώσεων. Παρέχουν εξαιρετικές ευκαιρίες για τη διεύρυνση του κοινού πέρα από τα τακτικά ενδιαφερόμενα μέρη του ΜΣΑ και την επίτευξη πολύ μεγαλύτερης προβολής.

Παράδειγμα ετήσιας εκδήλωσης του ΜΑΑ

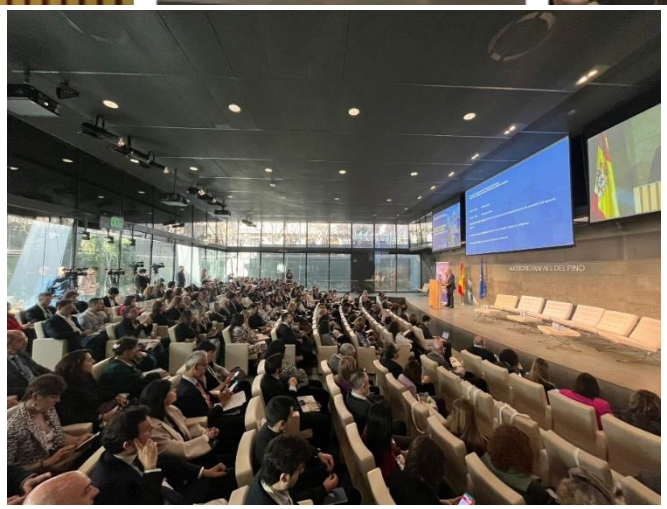
Στην ετήσια εκδήλωση για το ΣΑΑ της Ισπανίας που πραγματοποιήθηκε στις 14 Μαρτίου 2024 συμμετείχαν βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της ισπανικής κυβέρνησης, των περιφερειακών και τοπικών αρχών και διαφόρων εταίρων, όπως οι δικαιούχοι των έργων, η ακαδημαϊκή κοινότητα, οι

κοινωνικές οργανώσεις και οι ΜΚΟ. Στην εκδήλωση συμμετείχαν τρεις θεματικές ομάδες που διερεύνησαν τις προσπάθειες της Ισπανίας να επιταχύνει την πράσινη μετάβαση, να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που ενέχει η υλοποίηση του αναθεωρημένου ΣΑΑ.

Η Επιτροπή αναλαμβάνει πρόσθετες σχετικές επικοινωνιακές δραστηριότητες

Η επικοινωνία σχετικά με τα οφέλη των εθνικών ΣΑΑ αποτελεί επίσης βασικό καθήκον επικοινωνίας όλων των αντιπροσωπειών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα κράτη μέλη. Πέραν των ετήσιων εκδηλώσεων, πολλές άλλες δραστηριότητες προβολής υλοποιούνται σε στενή συνεργασία με τους αρμόδιους για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο υπαλλήλους και άλλες ομάδες στο πλαίσιο των αντιπροσωπειών. Πραγματοποιήθηκαν τέσσερις πιλοτικές τοπικές εκστρατείες στην Αυστρία, την Κροατία, τη Σλοβενία και την Τσεχία, ενώ θα ακολουθήσουν και άλλα κράτη μέλη.

Αφότου θεσπίστηκε ο ΜΑΑ, η Επιτροπή επικοινωνεί επίσης εκτενώς με τον Τύπο σχετικά με την υλοποίηση του ΜΑΑ. Η Επιτροπή προσεγγίζει τακτικά εθνικούς ανταποκριτές και εξειδικευμένους δημοσιογράφους για να διασφαλίσει μεγάλη κάλυψη και ευρεία κατανόηση από το ευρύ κοινό των κύριων ζητημάτων που αφορούν τον ΜΑΑ και την επιτόπια υλοποίησή

του, εκδίδοντας πάνω από 200 δελτία Τύπου και υλικό Τύπου και διοργανώνοντας πολυάριθμες συνεντεύξεις Τύπου και τεχνικές ενημερώσεις τόσο στις Βρυξέλλες όσο και στα κράτη μέλη, με την υποστήριξη των αντιπροσωπειών της Επιτροπής.

ΣΤ. Βασικά πορίσματα από την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ

Από την ενδιάμεση αξιολόγησή του προέκυψε ότι ο ΜΑΑ στήριξε την ανάκαμψη και εισήγαγε καινοτομίες στις δαπάνες της ΕΕ

Η ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ δημοσιεύτηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2024, σύμφωνα με το άρθρο 32 του κανονισμού ΜΑΑ, και αξιολογεί τον τρόπο με τον οποίο ο ΜΑΑ επιτυγχάνει τους στόχους του, με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία που ήταν διαθέσιμα τη δεδομένη χρονική στιγμή. Η αξιολόγηση αναγνωρίζει ότι είναι πολύ νωρίς για να εκτιμηθεί ο πλήρης οικονομικός αντίκτυπος του μέσου. Εξετάζει τι έχει λειτουργήσει ικανοποιητικά και τι θα μπορούσε να βελτιωθεί, ενώ προσδιορίζονται και τα βασικά διδάγματα, τα οποία μπορούν να συμβάλουν στον προβληματισμό σχετικά με πιθανά μελλοντικά χρηματοδοτικά μέσα που θα βασίζονται στις επιδόσεις. Μια πιο ολοκληρωμένη αξιολόγηση του αντίκτυπου του μηχανισμού θα συμπεριληφθεί στην εκ των υστέρων αξιολόγηση του ΜΑΑ, η οποία θα δημοσιευτεί το 2028.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση καλύπτει τις απαιτήσεις αξιολόγησης που ορίζονται στο άρθρο 32 παράγραφος 2 του κανονισμού ΜΑΑ και τα πέντε κριτήρια αξιολόγησης που καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας και στη διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου[45]. Το πεδίο εφαρμογής περιλαμβάνει τον σχεδιασμό των ΣΑΑ και την υλοποίηση του μηχανισμού σε όλα τα κράτη μέλη έως την 1η Φεβρουαρίου 2024. Η αξιολόγηση επωφελήθηκε από ανεξάρτητη εξωτερική έκθεση που εκπονήθηκε από κοινοπραξία ερευνητών[46], η οποία παρείχε αντικειμενική αξιολόγηση της προόδου. Τα στοιχεία αυτά συμπληρώθηκαν από δεδομένα που τηρούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και είναι διαθέσιμα στον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα[47], από επίσημες εκθέσεις των κρατών μελών και άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ, καθώς και από παρατηρήσεις διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών και τοπικών αρχών.

Από την ενδιάμεση αξιολόγηση προκύπτει ότι ο ΜΑΑ προετοίμασε το έδαφος για την οικονομική ανάκαμψη της ΕΕ μετά την πανδημία. Η ανακοίνωση του ΜΑΑ συνέβαλε στη μείωση των διαφορών στις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων και οι δημόσιες επενδύσεις διατηρήθηκαν στον απόηχο της κρίσης της COVID-19, σημειώνοντας αύξηση από 3,0 % το

[45] *European Commission Better Regulation Guidelines* (Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας) (2021), διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://commission.europa.eu/system/files/2021-11/swd2021_305_en.pdf.

[46] Στην κοινοπραξία συμμετείχαν οι CEPS, ECORYS, NIESR, CSIL και Wavestone.

[47] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=el.

2019 σε 3,5 % το 2023. Περίπου το ήμισυ της αναμενόμενης αύξησης των δημόσιων επενδύσεων μεταξύ 2019 και 2025 σχετίζεται με επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, ιδίως από τον ΜΑΑ. Από τη μοντελοποίηση της Επιτροπής προκύπτει ότι το NextGenerationEU έχει τη δυνατότητα να αυξήσει το πραγματικό ΑΕΠ της ΕΕ το 2026 έως και κατά 1,4 % παραπάνω από ό,τι σε ένα σενάριο χωρίς το NextGenerationEU[48]. Από τις προσομοιώσεις βάσει μοντέλων προκύπτει επίσης σημαντική, βραχυπρόθεσμη αύξηση της απασχόλησης στην ΕΕ (κατά έως και 0,8 %).

Η ενδιάμεση αξιολόγηση καταδεικνύει ότι ο ΜΑΑ διαδραματίζει καίριο ρόλο στη στήριξη των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και των κοινών προτεραιοτήτων πολιτικής της ΕΕ. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ έχουν ενισχύσει την πρόοδο σε κοινές προτεραιότητες πολιτικής, ιδίως όσον αφορά την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την κοινωνικοοικονομική σύγκλιση. Μολονότι είναι πολύ νωρίς για να εκτιμηθεί ο πλήρης αντίκτυπος του μηχανισμού, η αξιολόγηση περιλαμβάνει χαρακτηριστικά παραδείγματα μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ. Στα παραδείγματα περιλαμβάνονται βελτιώσεις της λειτουργίας των δημόσιων διοικήσεων, καθώς και της αποτελεσματικότητας των δικαστικών συστημάτων, της ενεργειακής απόδοσης, των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, των βιώσιμων μεταφορών, της εκπαίδευσης και κατάρτισης, της έρευνας και καινοτομίας, της κοινωνικής προστασίας και της πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ ανέδειξε την προστιθέμενη αξία της προσέγγισης που βασίζεται στις επιδόσεις και της χορήγησης χρηματοδοτικής στήριξης με σκοπό τη δημιουργία κινήτρων για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Στην αξιολόγηση επισημαίνεται ότι η προσέγγιση του ΜΑΑ που βασίζεται στις επιδόσεις έχει καθοριστική σημασία για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού: οι εκταμιεύσεις με την επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων (δηλαδή οροσήμων και στόχων) είναι ταχείες. Ο συνδυασμός μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σε ένα χρηματοδοτικό μέσο δημιουργεί συνέργειες μεταξύ τους, ενώ η ενσωμάτωση ενός ολοκληρωμένου θεματολογίου μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σε ένα ενιαίο ΣΑΑ στηρίζει την εσωτερική συνοχή των σχεδίων. Μία από τις πλέον αξιοσημείωτες επιτυχίες του ΜΑΑ είναι η αποδεδειγμένη ικανότητά του να παρέχει κίνητρα για την υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων των μεταρρυθμίσεων που συνιστώνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Κατά τα δύο έτη που προηγήθηκαν του ΜΑΑ, το μερίδιο των ΣΑΧ της περιόδου 2016-2017 που σημείωσαν τουλάχιστον «κάποια πρόοδο» αυξήθηκε μόνο κατά έξι εκατοστιαίες μονάδες, από 53 % το 2018 σε 59 % το 2020. Συγκριτικά, το μερίδιο των ΣΑΧ της περιόδου 2019-2020 που σημείωσαν τουλάχιστον «κάποια πρόοδο» αυξήθηκε κατά 17 εκατοστιαίες μονάδες, από 52 % το 2021 πριν από την εφαρμογή του ΜΑΑ σε σχεδόν 69 % το 2023.

[48] Τα αποτελέσματα των προσομοιώσεων εξαρτώνται από τις παραδοχές που λαμβάνονται υπόψη όσον αφορά την παραγωγικότητα και την προσθετικότητα των χρηματοδοτούμενων επενδυτικών έργων· ωστόσο, δεν λαμβάνουν υπόψη τον αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν περαιτέρω την ευρωπαϊκή ανάπτυξη μακροπρόθεσμα.

Η αξιολόγηση περιλαμβάνει χρήσιμα στοιχεία για μελλοντικά μέσα που θα βασίζονται στις επιδόσεις

Ο ΜΑΑ δημιούργησε δαπάνες εισόδου για τις διοικήσεις των κρατών μελών, με περιθώρια για περαιτέρω απλούστευση. Όσον αφορά τον σχεδιασμό του μέσου, στην ενδιάμεση αξιολόγηση τα κράτη μέλη αναφέρονται στις συνδυαστικές υποχρεώσεις που αφορούν i) τα στοιχεία που απαιτούνται για την απόδειξη της εκπλήρωσης των οροσήμων και των στόχων, ii) τις αυστηρές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων, για παράδειγμα τους κοινούς δείκτες και τα εξαμηνιαία δεδομένα· και iii) το πλαίσιο ελέγχων και δικλίδων ελέγχου. Το πλαίσιο ελέγχων και δικλίδων ελέγχου που κατοχυρώνεται στον κανονισμό ΜΑΑ θεωρείται πολύπλοκο, ιδίως δεδομένης της εικαζόμενης αλληλεπικάλυψης μεταξύ των ελέγχων και δικλίδων ελέγχου από τις εθνικές αρχές, την Επιτροπή και το ΕΕΣ. Τα κράτη μέλη θεωρούν ότι υπάρχει περιθώριο για απλούστευση των διαδικασιών ελέγχων και δικλίδων ελέγχου, διασφάλιση καλύτερου συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και αποφυγή πολλαπλών ελέγχων. Τέλος, ορισμένες εθνικές αρχές επισήμαναν επίσης την έλλειψη ευελιξίας στην αξιολόγηση των οροσήμων και των στόχων από την Επιτροπή, καθώς και τις αυστηρές και υψηλής έντασης πόρων διαδικασίες για την αναθεώρηση των ΣΑΑ.

Η διοικητική ικανότητα των κρατών μελών είναι καίριας σημασίας για την επιτυχή υλοποίηση των οικείων ΣΑΑ. Πολλά κράτη μέλη δεν ενίσχυσαν επαρκώς τη διοικητική ικανότητα, μεταξύ άλλων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, όπως επισήμανε, για παράδειγμα, η Επιτροπή των Περιφερειών. Αυτό μείωσε την ικανότητα των κρατών μελών όσον αφορά την υλοποίηση των σχεδίων τους. Επιπλέον, η πολιτική συναίνεση σχετικά με την υλοποίηση βασικών μεταρρυθμίσεων, που συνδέονται για παράδειγμα με ειδικές ανά χώρα συστάσεις ή με ορόσημα ελέγχων και δικλίδων ελέγχου, είναι εξαιρετικά σημαντική. Οι κυριότερες καθυστερήσεις στην υλοποίηση των ΣΑΑ παρατηρούνται στις περιπτώσεις που η διοικητική ικανότητα των κρατών μελών είναι περιορισμένη και/ή όταν τα κράτη μέλη δεν έχουν (ακόμη) κατορθώσει να εκπληρώσουν κρίσιμα ορόσημα μεταρρυθμίσεων.

Η συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών αποτελεί καίριο παράγοντα για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μέτρων του ΣΑΑ. Παρόλο που ο κανονισμός ΜΑΑ απαιτεί από τα κράτη μέλη να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις διαβουλεύσεις που διεξάγονται κατά την κατάρτιση των οικείων ΣΑΑ, το επίπεδο και η μορφή της συμμετοχής των εν λόγω ενδιαφερόμενων μερών εξαρτάται από τα εθνικά νομικά πλαίσια και μπορεί να διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Από κοινού με τις εθνικές αρχές, οι οποίες αναλαμβάνουν τον κύριο συντονιστικό και εποπτικό ρόλο, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, καθώς και οι κοινωνικοί εταίροι, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο. Στην ενδιάμεση αξιολόγηση, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών επισήμαναν ότι τα κράτη μέλη δεν εξασφαλίζουν επαρκώς τη συμμετοχή τους στην κατάρτιση και την υλοποίηση των ΣΑΑ. Μολονότι αυτό μπορεί να εξηγηθεί εν μέρει

από την ανάγκη ταχέος σχεδιασμού των ΣΑΑ σε συνθήκες κρίσης, είναι σημαντικό, στο μέλλον, η στενή συμμετοχή τους να στηρίζει την οικειοποίηση και την υλοποίηση στην πράξη.

Ανταποκρινόμενο στις πληροφορίες που προέκυψαν από την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ, το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα και η Επιτροπή επικαιροποίησε τις κατευθυντήριες γραμμές της. Στις 12 Απριλίου 2024 το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (ECOFIN) εξέδωσε συμπεράσματα σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ[49], στα οποία επισημάνθηκε ο υψηλότερος από τον αναμενόμενο διοικητικός φόρτος που συνδέεται με την υλοποίηση του ΜΑΑ, τόσο για την Επιτροπή όσο και για τα κράτη μέλη. Το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν τρόπους για τον εξορθολογισμό και τη βελτίωση της υλοποίησης των ΣΑΑ, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Στο πνεύμα αυτό, η Επιτροπή εξέτασε τρόπους για την απλούστευση της υλοποίησης του ΜΑΑ στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας. Στις 19 Ιουλίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε τις επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές της σχετικά με τα ΣΑΑ[50], οι οποίες εισάγουν διάφορα στοιχεία απλούστευσης όσον αφορά την υλοποίηση του ΜΑΑ. Ειδικότερα, οι επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές:

- παρέχουν μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τη δυνατότητα τροποποίησης ενός ΣΑΑ δυνάμει του άρθρου 21 του κανονισμού ΜΑΑ, σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος προσδιορίσει καλύτερη εναλλακτική λύση για την υλοποίηση ενός μέτρου κατά τρόπο που μειώνει τον διοικητικό φόρτο που συνδέεται με την υλοποίηση του εν λόγω μέτρου χωρίς να περιορίζει τον φιλόδοξο στόχο του σχεδίου·
- καθορίζουν με μεγαλύτερη σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής για άλλες αλλαγές που μπορούν να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο ενός ΣΑΑ, σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού ΜΑΑ·
- εξηγούν τις περιστάσεις υπό τις οποίες οι επιχειρησιακές ρυθμίσεις μπορεί να μη χρειαστεί να αναθεωρηθούν μετά την τροποποίηση ενός ΣΑΑ, ώστε να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος που συνδέεται με τις εν λόγω αναθεωρήσεις· και
- παρέχουν μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι δυνατόν να συνδυαστεί κατ' αναλογία η στήριξη από τον ΜΑΑ με άλλα ταμεία της ΕΕ, με παράλληλη αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης.

Παράλληλα, η Επιτροπή απλούστευσε επίσης τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων των κρατών μελών στο μέτρο του δυνατού βάσει του κανονισμού ΜΑΑ, μειώνοντας τις πληροφορίες που απαιτούνται στο πλαίσιο της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων σχετικά με την υλοποίηση των ΣΑΑ και επιτρέποντας στα κράτη μέλη να διαγράψουν το οικείο παράρτημα II[51] από τις επιχειρησιακές ρυθμίσεις.

[49] Διατίθενται στη διεύθυνση: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8868-2024-INIT/el/pdf.

[50] Διατίθενται στη διεύθυνση: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202404618.

[51] Στο παράρτημα II παρατίθενται μέτρα παρακολούθησης: πρόκειται για πρόσθετα μη δεσμευτικά μέτρα, στο πλαίσιο των οποίων οι εθνικές διοικήσεις πρέπει να υποβάλλουν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την υλοποίηση των σχετικών μέτρων. Δεδομένου ότι τα εν λόγω στάδια παρακολούθησης δεν είναι δεσμευτικά ούτε υποχρεωτικά βάσει του κανονισμού ΜΑΑ, η προσθήκη του παραρτήματος II στην επιχειρησιακή συμφωνία είναι προαιρετική.

2. Πρόοδος στην υλοποίηση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Α. Κοινοί δείκτες

Ο ΜΑΑ έχει επιτύχει σημαντικά πραγματικά αποτελέσματα στην πράξη

Οι κοινοί δείκτες δείχνουν την πρόοδο στην υλοποίηση των ΣΑΑ προς την επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων και τις συνολικές επιδόσεις του ΜΑΑ[52]. Τα στοιχεία υποβάλλονται από τα κράτη μέλη δύο φορές ετησίως και καλύπτουν 14 δείκτες[53]. Παρότι οι κοινοί δείκτες αντικατοπτρίζουν συγκεκριμένα αποτελέσματα όσον αφορά τις επιδόσεις τα οποία απορρέουν από τα μέτρα του ΜΑΑ, δεν αποτελούν το μοναδικό εργαλείο για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την υλοποίηση του ΜΑΑ. Η υποβολή στοιχείων σχετικά με τους κοινούς δείκτες πραγματοποιείται συμπληρωματικά προς τα στοιχεία που αφορούν την πρόοδο σχετικά με πάνω από 6 000 ορόσημα και στόχους που περιλαμβάνονται στην εξαμηνιαία υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη.

Ο ΜΑΑ έχει συμβάλει σε σημαντικό αριθμό εκροών και αποτελεσμάτων και στους 14 διαφορετικούς δείκτες. Μέχρι σήμερα τα δεδομένα των πέντε κύκλων υποβολής εκθέσεων έχουν επανεξεταστεί και δημοσιευτεί στον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα[54], ο οποίος καλύπτει την πρόοδο που επιτεύχθηκε κατά την περίοδο από τον Φεβρουάριο του 2020 έως τον Δεκέμβριο του 2023. Το διάγραμμα 9 παρουσιάζει την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά τους κοινούς δείκτες και αποτυπώνει σημαντικά επιτεύγματα ως προς την επίτευξη των στόχων του μηχανισμού και των βασικών προτεραιοτήτων της ΕΕ.

---

[52] Όπως αναλύεται λεπτομερώς στην ενδιάμεση αξιολόγηση, ισχύουν ορισμένοι μεθοδολογικοί περιορισμοί όσον αφορά τους κοινούς δείκτες. Μολονότι σκοπός τους είναι η υποβολή στοιχείων σχετικά με τις συνολικές επιδόσεις και την πρόοδο του ΜΑΑ προς την επίτευξη των στόχων του, δεν καλύπτουν συνολικά όλες τις επενδύσεις που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ και δεν αποτυπώνουν πλήρως τη συμβολή των μεταρρυθμίσεων, η οποία είναι δύσκολο να μετρηθεί με τη χρήση ποσοτικών δεικτών. Η μεθοδολογία συλλογής των υποκείμενων δεδομένων των κοινών δεικτών καθιστά ενίοτε αδύνατο τον διαχωρισμό της συγκεκριμένης προέλευσής τους και της συμβολής τους στους στόχους του ΜΑΑ, ιδίως δεδομένου ότι δεν υπάρχει σημείο σύγκρισης (αντιπαράδειγμα απουσία του ΜΑΑ). Επιπλέον, οι κοινοί δείκτες δεν περιλαμβάνουν τελικές τιμές-στόχους, στοιχείο που περιορίζει τη χρήση τους στο πλαίσιο αξιολόγησης και για τον προσδιορισμό της αποτελεσματικότητας του ΜΑΑ. Το σημείο αυτό επισημάνθηκε στις παρατηρήσεις που ελήφθησαν από τα κράτη μέλη.

[53] Ο κανονισμός ΜΑΑ απαιτεί από τα κράτη μέλη να υποβάλλουν εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με τους κοινούς δείκτες και εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να προσδιορίσει τους κοινούς δείκτες που πρέπει να χρησιμοποιούνται για την εν λόγω υποβολή εκθέσεων. Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 2021/2106 της Επιτροπής καθορίζει τους 14 εν λόγω δείκτες. Υπάρχουν δύο είδη δεικτών. Οι δείκτες εκροών μετρούν τα συγκεκριμένα παραδοτέα δραστηριότητας ή έργου που υποστηρίζεται από τον ΜΑΑ (π.χ. εγκατεστημένη πρόσθετη λειτουργική ικανότητα για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές). Οι δείκτες αποτελεσμάτων αποτυπώνουν μια αλλαγή στην κατάσταση και στις επιπτώσεις της στους δικαιούχους (π.χ. πρόσωπα που επωφελούνται από νέες δημόσιες ψηφιακές υπηρεσίες ή προγράμματα κατάρτισης). Από τους 14 κοινούς δείκτες, οι 4 αναλύονται ανά φύλο. Τα κράτη μέλη υποβάλλουν έκθεση σχετικά με τους δείκτες αυτούς ανά εξάμηνο έως τις 28 Φεβρουαρίου (που καλύπτει την περίοδο αναφοράς από τον Ιούλιο έως τον Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους) και έως τις 31 Αυγούστου (που καλύπτει την περίοδο αναφοράς από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους). Η Επιτροπή δημοσιεύει τα δεδομένα των κοινών δεικτών στον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα, αφού διενεργήσει ελέγχους δεδομένων για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας και της συγκρισιμότητας των δεδομένων. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού της Επιτροπής, όταν τα δεδομένα δημοσιεύονται σε επίπεδο κάθε κράτους μέλους, αυτά παρουσιάζονται με σχετικούς όρους. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν έχει νομική βάση για να ελέγχει ή να επαληθεύει την ποιότητα των δεδομένων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη ούτε να τροποποιεί ή να απορρίπτει την υποβολή συγκεκριμένων εκθέσεων από τα κράτη μέλη. Οι έλεγχοι της Επιτροπής περιορίζονται στη συνολική αξιοπιστία και συγκρισιμότητα των δεδομένων.

[54] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=el.

Διάγραμμα 9: Κατάσταση όσον αφορά τους κοινούς δείκτες

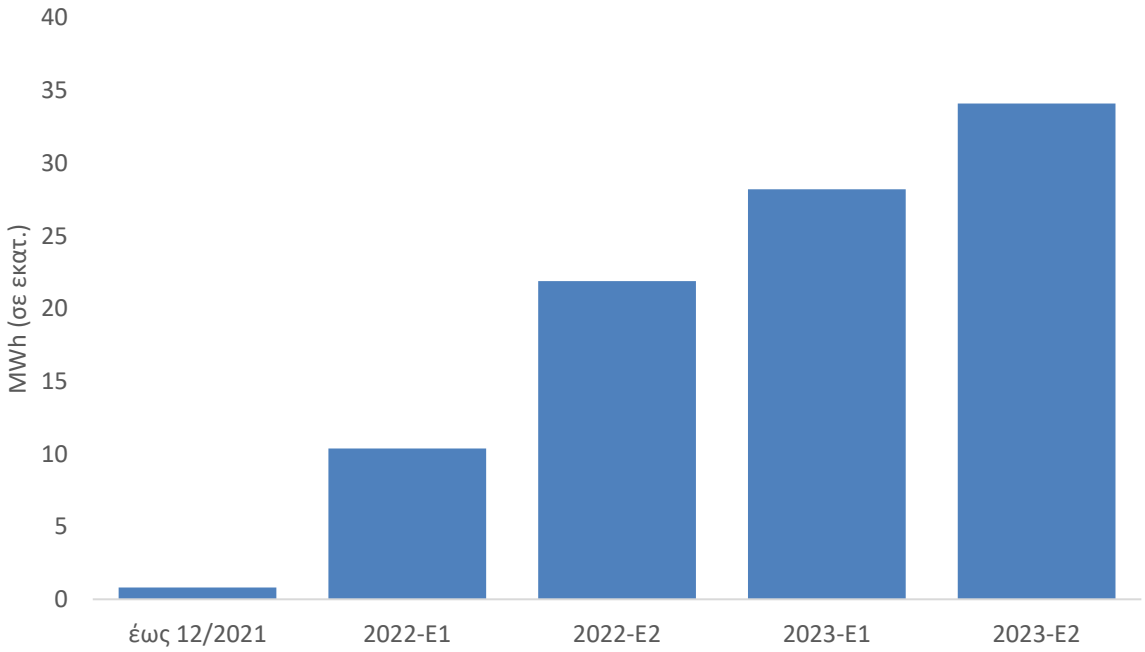

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Έως τα τέλη του 2023 είχαν εξασφαλιστεί **περίπου 34 εκατομμύρια μεγαβατώρες (στο εξής: MWh) εξοικονόμησης στην ετήσια κατανάλωση ενέργειας** χάρη στη στήριξη από τον ΜΑΑ (διάγραμμα 10). Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης συγκαταλέγονται στις κορυφαίες προτεραιότητες της ΕΕ και αποτελούν προϋπόθεση για τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Ο κοινός δείκτης (1) αποτυπώνει τη μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας που επιτυγχάνεται με τη στήριξη του ΜΑΑ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η εξοικονόμηση ενέργειας που έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής υπερβαίνει τη συνολική ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας της Δανίας[55]. Παραδείγματα αποτελούν οι μειώσεις της κατανάλωσης ενέργειας σε κτίρια, σχολεία, νοσοκομεία ή επιχειρήσεις.

[55] Στοιχεία της Eurostat για την προμήθεια, τον μετασχηματισμό και την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας το 2023, βλ. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_cb_e/default/table?lang=en.

Διάγραμμα 10: Εξέλιξη της εξοικονόμησης στην ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας σε MWh

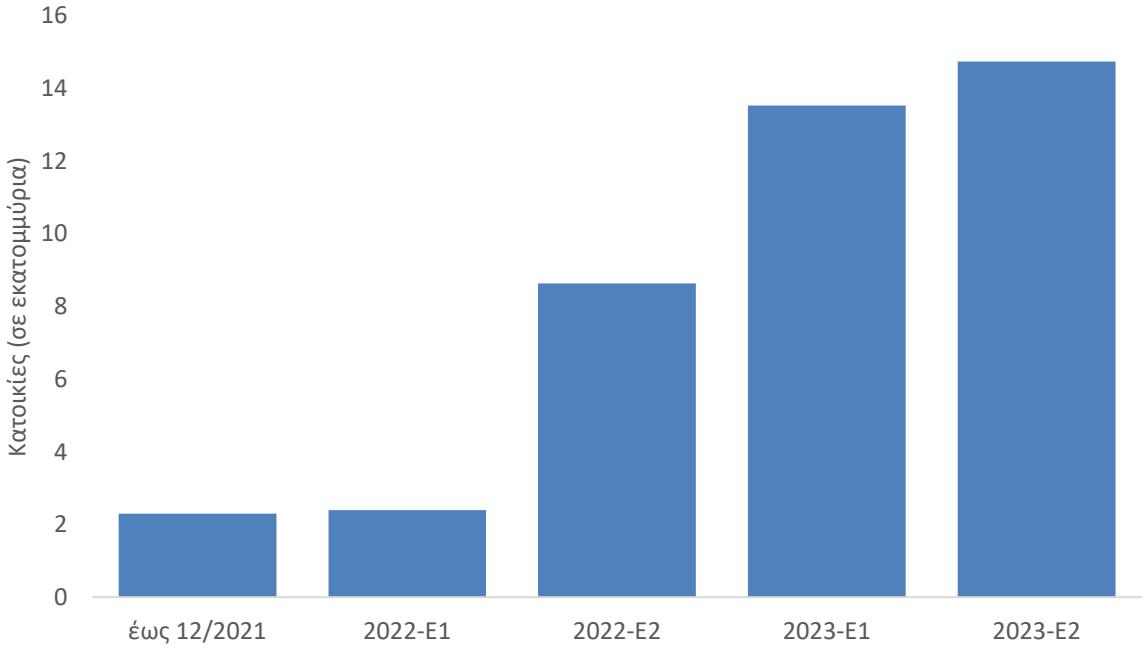

Σημείωση: Το διάγραμμα αυτό αποτυπώνει τον κοινό δείκτη 2. Πρόκειται για αποθεματικό δείκτη που είναι σωρευτικός και αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη υποβάλλουν σωρευτικές τιμές.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Έως τον Δεκέμβριο του 2023, **τα μέτρα στήριξης του ΜΑΑ βοήθησαν σχεδόν 15 εκατομμύρια κατοικίες να αποκτήσουν πρόσβαση σε διαδικτυακά δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας** (διάγραμμα 11). Ο κοινός δείκτης (5) αποτυπώνει τον αριθμό των νοικοκυριών (κατοικιών) που απέκτησαν πρόσβαση σε διαδικτυακά δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας μέσω μέτρων στο πλαίσιο του ΜΑΑ, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων 5G και της ταχύτητας gigabit. Προσμετρώνται οι κατοικίες που προηγουμένως είχαν μηδενική ή βραδύτερη πρόσβαση. Η πρόσβαση σε ψηφιακές υποδομές υψηλής ταχύτητας αποτελεί προϋπόθεση για έναν ψηφιακό μετασχηματισμό χωρίς αποκλεισμούς και αντικατοπτρίζεται ως προτεραιότητα σε όλα τα ΣΑΑ.

Διάγραμμα 11: Εξέλιξη των επιπλέον κατοικιών με πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας

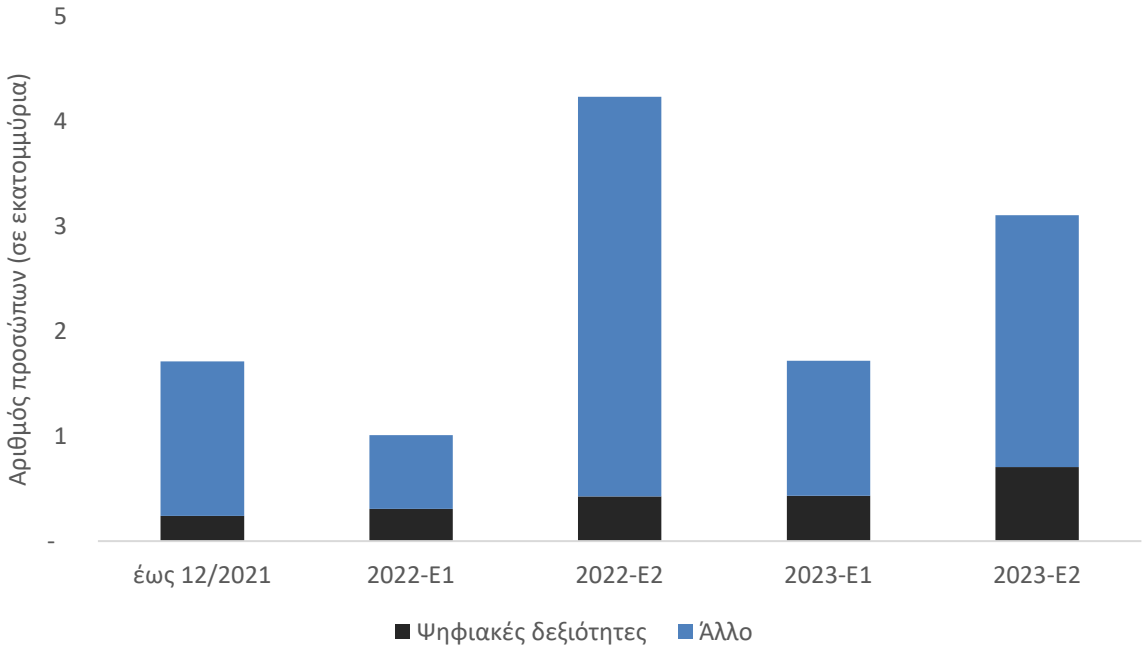

Σημείωση: Το διάγραμμα αυτό αποτυπώνει τον κοινό δείκτη 5. Πρόκειται για αποθεματικό δείκτη που είναι σωρευτικός και αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη υποβάλλουν σωρευτικές τιμές.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Μόνο το δεύτερο εξάμηνο του 2023, πάνω από 3 εκατομμύρια άτομα εκπαιδεύτηκαν με τη στήριξη του ΜΑΑ (διάγραμμα 12). Συνολικά, ο ΜΑΑ, από την έναρξή του, έχει στηρίξει την εκπαίδευση ή κατάρτιση περισσότερων από 11,8 εκατομμυρίων ατόμων. Η κρίση της νόσου COVID-19 διατάραξε επίσης σε μεγάλο βαθμό τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης της ΕΕ, και ο κοινός δείκτης (10) αποτυπώνει τη συμβολή του ΜΑΑ στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι ζωτικής σημασίας για την προετοιμασία των πολιτών για την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση, και για να διασφαλιστεί ότι έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις δεξιότητες που χρειάζονται. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε προγράμματα κατάρτισης που αποσκοπούν στη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων, υπό το πρίσμα της διαρκώς αυξανόμενης σημασίας τους στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.

Διάγραμμα 12: Εξέλιξη του αριθμού των συμμετεχόντων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση

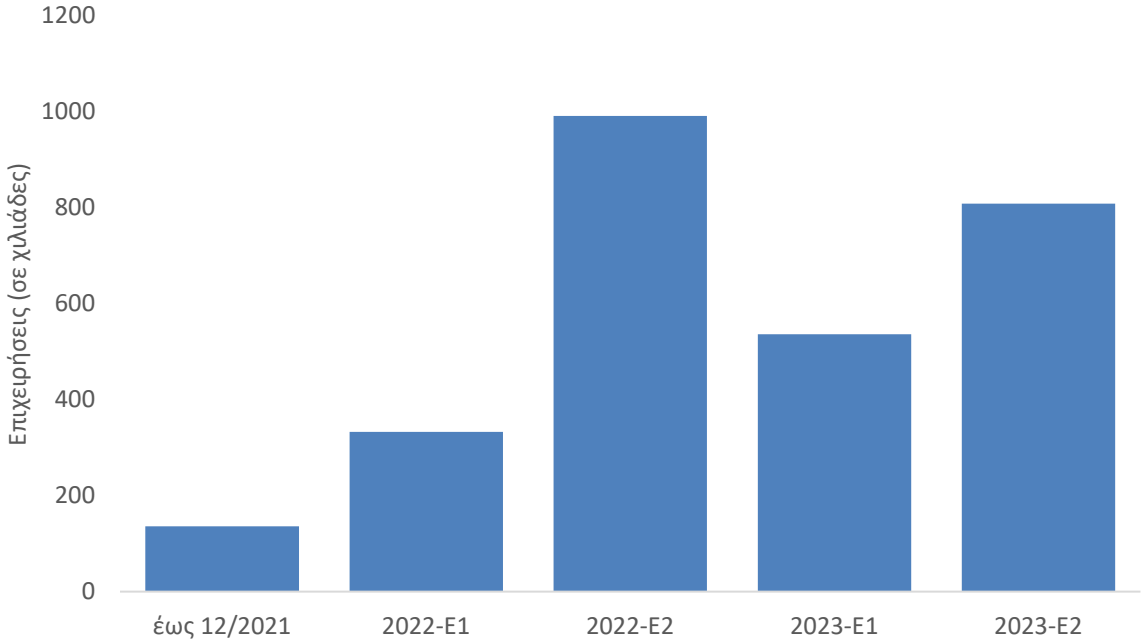

Σημείωση: Το διάγραμμα αυτό αποτυπώνει τον κοινό δείκτη 10. Πρόκειται για δείκτη ροής, ο οποίος αφορά μόνο τις επιδόσεις εντός της δεδομένης 6μηνης περιόδου αναφοράς και, ως εκ τούτου, ενδέχεται να παρουσιάζει διακυμάνσεις μεταξύ των περιόδων αναφοράς.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Ο ΜΑΑ βοήθησε 800 000 επιχειρήσεις είτε μέσω χρηματικής στήριξης είτε μέσω στήριξης σε είδος κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023 (διάγραμμα 13). Συνολικά, πάνω από 2,8 εκατομμύρια επιχειρήσεις έχουν λάβει στήριξη από τον ΜΑΑ από την έναρξή του. Η κρίση που προκάλεσε η COVID-19 είχε σοβαρό αντίκτυπο σε ολόκληρη την οικονομία της ΕΕ και οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (στο εξής: ΜΜΕ) έχουν πληγεί ιδιαιτέρως. Όσον αφορά τη στήριξη που παρέχεται για την τόνωση των οικονομιών της ΕΕ και την παροχή βοήθειας στις επιχειρήσεις, ο κοινός δείκτης (9) δείχνει τον αριθμό των επιχειρήσεων που υποστηρίζονται από μέτρα στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

Διάγραμμα 13: Εξέλιξη των υποστηριζόμενων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων των πολύ μικρών, των μικρών, των μεσαίων και των μεγάλων επιχειρήσεων)

Σημείωση: Το διάγραμμα αυτό αποτυπώνει τον κοινό δείκτη 9. Πρόκειται για δείκτη ροής, ο οποίος αφορά μόνο τις επιδόσεις εντός της δεδομένης 6μηνης περιόδου αναφοράς και, ως εκ τούτου, ενδέχεται να παρουσιάζει διακυμάνσεις μεταξύ των περιόδων αναφοράς.

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Σύμφωνα με τις αρχές της ένταξης της διάστασης του φύλου και των ίσων ευκαιριών για όλους που αναφέρονται στον κανονισμό, σε τέσσερις από τους κοινούς δείκτες τα δεδομένα διαχωρίζονται ανά φύλο. Σύμφωνα με τα στοιχεία που υπέβαλαν τα κράτη μέλη, περίπου το 55 % των συμμετεχόντων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση που υποστηρίζεται από χρηματοδότηση του ΜΑΑ είναι γυναίκες (κοινός δείκτης 10). Από τον κοινό δείκτη 8 προκύπτει ότι περίπου το 40 % των ερευνητών που εργάζονται σε υποστηριζόμενες ερευνητικές εγκαταστάσεις είναι γυναίκες. Από τον κοινό δείκτη 11 σχετικά με τον αριθμό των ατόμων που εργάζονται ή συμμετέχουν σε δραστηριότητες αναζήτησης εργασίας προκύπτει ότι πάνω από το 60 % των ατόμων που λαμβάνουν στήριξη είναι γυναίκες, ενώ από τον κοινό δείκτη 14 προκύπτει ότι ο αριθμός των νέων που λαμβάνουν στήριξη από τον ΜΑΑ είναι σχετικά ισορροπημένος ως προς το φύλο[56].

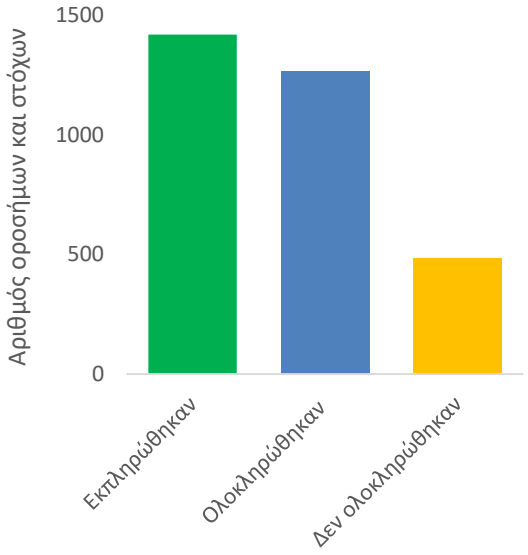
[56] Ορισμένα κράτη μέλη υπέβαλαν εκτιμήσεις όσον αφορά τον διαχωρισμό ανά φύλο, καθώς η συλλογή πραγματικών δεδομένων ήταν δύσκολη ή δεν πραγματοποιήθηκε καθόλου.

Β. Δεδομένα της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων

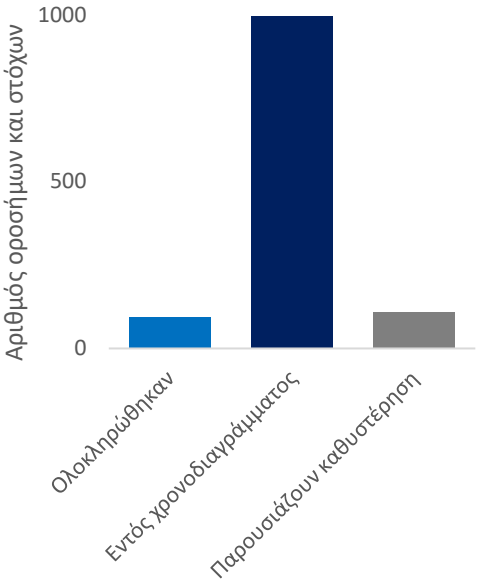
Σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν, τα περισσότερα ορόσημα και οι περισσότεροι στόχοι υλοποιούνται σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα των ΣΑΑ

Το 85 % των οροσήμων και των στόχων που έπρεπε να επιτευχθούν έως το πρώτο τρίμηνο του 2024 είτε αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες είτε αναφέρθηκαν από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες[57]. Ειδικότερα, 1 419 από 3 171 ορόσημα και στόχους που έπρεπε να επιτευχθούν έως το πρώτο τρίμηνο του 2024 αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες και 1 267 ακόμα αναφέρθηκαν από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες (διάγραμμα 14). Ωστόσο, άλλα 485 ορόσημα και στόχοι που έπρεπε να επιτευχθούν έως το πρώτο τρίμηνο του 2024 (ή το 15,3 %) αναφέρθηκαν από τα κράτη μέλη ως μη ολοκληρωθέντα/-ες.

Διάγραμμα 14: Πρόοδος των αναδρομικών οροσήμων και στόχων, για την περίοδο από το πρώτο τρίμηνο του 2020 έως το πρώτο τρίμηνο του 2024

Διάγραμμα 15: Πρόοδος των οροσήμων και των στόχων που πρέπει να επιτευχθούν στο μέλλον, για την περίοδο από το δεύτερο τρίμηνο του 2024 έως το πρώτο τρίμηνο του 2025

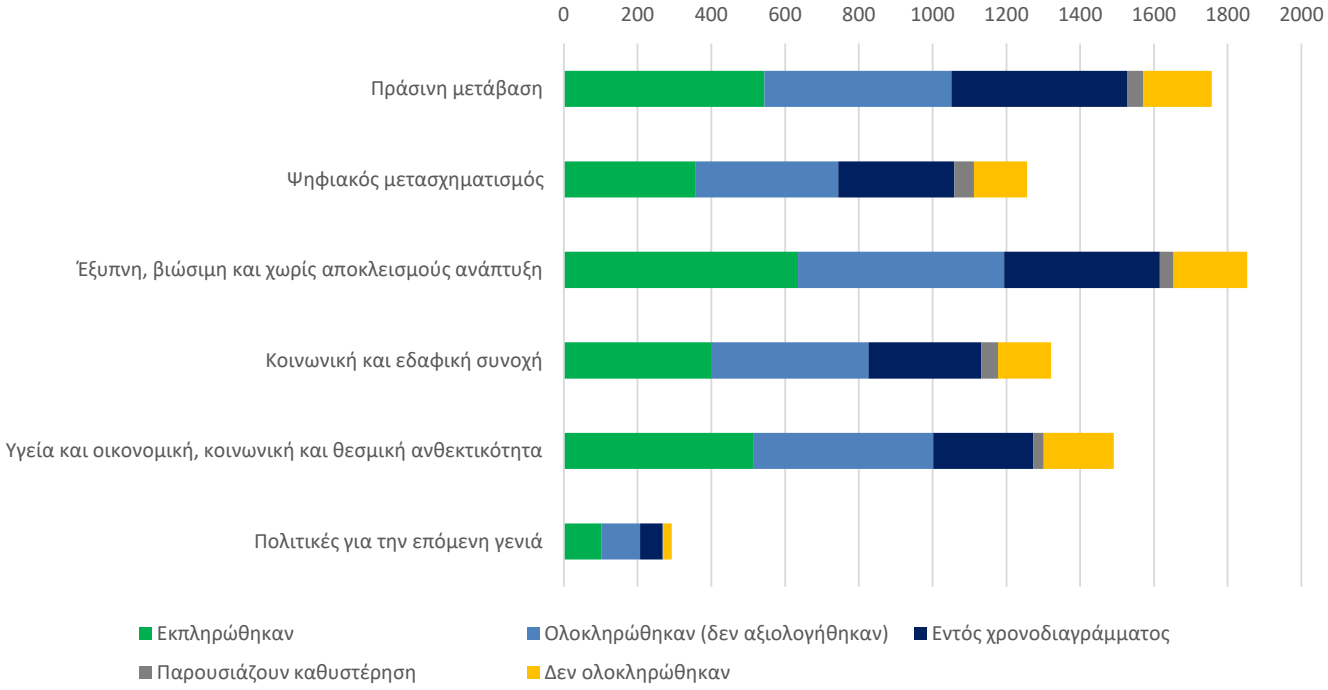
[57] Σύμφωνα με τα αριθμητικά στοιχεία του γύρου εξαμηνιαίων εκθέσεων της άνοιξης του 2024. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού ΜΑΑ, τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν δύο φορές ετησίως, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, έκθεση σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στην υλοποίηση των οικείων ΣΑΑ. Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/2106 της Επιτροπής διευκρινίζει περαιτέρω την υποχρέωση αυτή, ορίζοντας τις προθεσμίες για την εξαμηνιαία υποβολή εκθέσεων το αργότερο έως τις 30 Απριλίου και τις 15 Οκτωβρίου. Τα κράτη μέλη αναφέρουν την πρόοδό τους όσον αφορά την επίτευξη των οροσήμων και των στόχων τους που έπρεπε να επιτευχθούν κατά το παρελθόν και που πρέπει να επιτευχθούν δώδεκα μήνες με ορίζοντα το μέλλον. Μολονότι τα δεδομένα υποβάλλονται από τα ίδια τα κράτη μέλη και δεν επαληθεύονται από την Επιτροπή, παρέχουν συνολικό απολογισμό της υλοποίησης όλων των σχεδίων και καθιστούν δυνατή την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την υλοποίηση των ΣΑΑ. Τα ορόσημα και οι στόχοι που έχουν ήδη αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως ικανοποιητικά εκπληρωθέντα/-ες στο πλαίσιο αίτησης πληρωμής ταξινομούνται ως «εκπληρωθέντα/-ες». Όσον αφορά την κατάσταση προόδου, κάθε αναδρομικό ορόσημο και αναδρομικός στόχος (δηλαδή εκείνα/-οι που προβλέπεται να επιτευχθούν έως το τρίμηνο πριν από την ημερομηνία υποβολής της έκθεσης) μπορεί να ταξινομείται είτε ως «ολοκληρωθέν/-είς» είτε ως «μη ολοκληρωθέν/-είς». Όσον αφορά την κατάσταση των μελλοντοστρεφών οροσήμων και στόχων (δηλαδή εκείνων που προβλέπεται να επιτευχθούν κατά το τρίμηνο της ημερομηνίας υποβολής εκθέσεων και τα τρία επόμενα τρίμηνα) τα ορόσημα και οι στόχοι μπορούν να ταξινομούνται ως «ολοκληρωθέντα/-ες», ότι βρίσκονται «εντός χρονοδιαγράμματος» ή ότι «παρουσιάζουν καθυστέρηση».

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η υλοποίηση των οροσήμων και των στόχων αναφέρεται ότι βρίσκεται εντός χρονοδιαγράμματος για τους επόμενους 12 μήνες. Τα ορόσημα και οι στόχοι που πρέπει να ολοκληρωθούν μεταξύ του δεύτερου τριμήνου του 2024 και του πρώτου τριμήνου του 2025, σύμφωνα με τα στοιχεία των κρατών μελών, βρίσκονται ως επί το πλείστον «εντός χρονοδιαγράμματος» (σχεδόν 83 %, ή 996 από τα 1 199 ορόσημα και στόχους). Τα κράτη μέλη δηλώνουν ότι έχουν ολοκληρώσει 93 ορόσημα και στόχους (8 %) πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία, ενώ ανέφεραν ότι 110 (ή το 9 %) «παρουσιάζουν καθυστέρηση» (διάγραμμα 15). Μεταξύ των λόγων για τις καθυστερήσεις, τα κράτη μέλη επισήμαναν τις διοικητικές καθυστερήσεις, τις επιπτώσεις των καθυστερημένων νομοθετικών διαδικασιών ή των καθυστερήσεων στην ολοκλήρωση των προηγούμενων απαιτούμενων οροσήμων, τις συνέπειες του υψηλού πληθωρισμού και των διαταραχών στην αλυσίδα εφοδιασμού, τη χαμηλή συμμετοχή ή αποδοχή έργων, τη δυσκολία υλοποίησης μεγάλων και πολύπλοκων έργων, καθώς και τον βραδύτερο από τον αναμενόμενο ρυθμό υλοποίησης.

Η πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση των οροσήμων και των στόχων είναι σταθερή στο σύνολο των έξι πυλώνων πολιτικής (διάγραμμα 16). Οι πυλώνες της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και της πράσινης μετάβασης περιλαμβάνουν τα περισσότερα ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί και ολοκληρωθεί (1 616 και 1 527, αντίστοιχα), ενώ ικανοποιητικός είναι και ο αριθμός που βρίσκεται εντός χρονοδιαγράμματος ώστε να επιτευχθεί έως το πρώτο τρίμηνο του 2025. Οι πυλώνες της υγείας και της οικονομικής, κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας και του ψηφιακού μετασχηματισμού, καθώς και της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής υπερβαίνουν επίσης κατά πολύ τον αριθμό των 1 000 οροσήμων και στόχων που έχουν εκπληρωθεί, ολοκληρωθεί ή βρίσκονται εντός χρονοδιαγράμματος.

Διάγραμμα 16: Ορόσημα και στόχοι που συμβάλλουν στους έξι πυλώνες του κανονισμού ΜΑΑ και η αντίστοιχη κατάστασή τους έως το πρώτο τρίμηνο του 2025

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Γ. Πρόοδος στους έξι πυλώνες πολιτικής

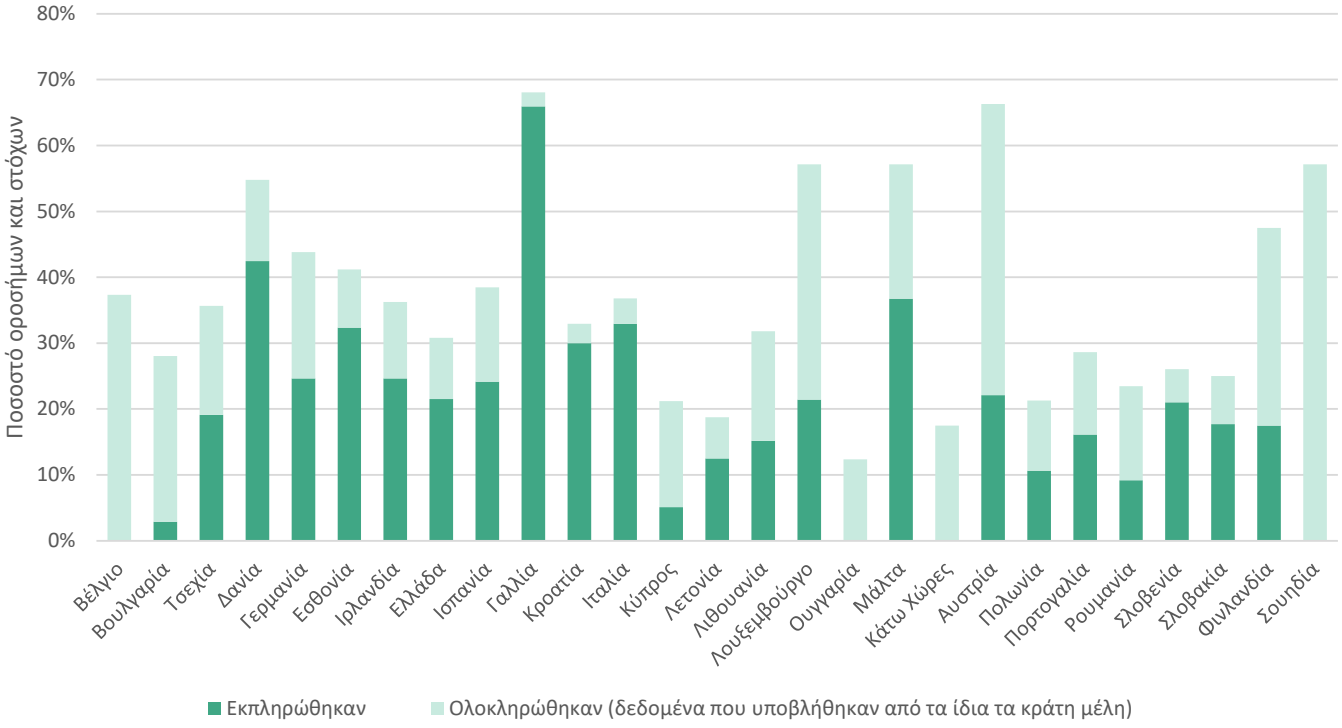
Τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει ορατή πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση και στους έξι πυλώνες πολιτικής του ΜΑΑ

Πράσινη μετάβαση

Ο ΜΑΑ θα βοηθήσει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030 και για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Τα μέτρα που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ συμβάλλουν στην επίτευξη της φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα με την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας, την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και την προώθηση της επιτάχυνσης της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Θα διασφαλίσουν επίσης την πρόοδο προς την κατεύθυνση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και άλλων περιβαλλοντικών στόχων, όπως η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, η προώθηση της κυκλικής οικονομίας ή η αποκατάσταση και η προστασία της βιοποικιλότητας. Μετά την έγκριση των κεφαλαίων για το REPowerEU, συνολικά 346 δισ. EUR[58] —πάνω από το 50 % των συνολικών κονδυλίων των κρατών μελών μέχρι σήμερα— έχουν διατεθεί σε μέτρα που συμβάλλουν στον πυλώνα της πράσινης μετάβασης.

[58] Αυτό το αριθμητικό στοιχείο δείχνει το εκτιμώμενο κόστος με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα και αντιστοιχεί στα μέτρα που κατανέμονται στον πυλώνα της πράσινης μετάβασης ως πρωταρχικό και/ή δευτερεύοντα πυλώνα.

Διάγραμμα 17: Ποσοστό οροσήμων και στόχων που συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση που αξιολογήθηκαν ως εκπληρωθέντα/-ες ή αναφέρθηκαν ως ολοκληρωθέντα/-ες, ανά ΣΑΑ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση των μέτρων που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση ήταν συνολικά ικανοποιητική. Περίπου το ένα τρίτο των οροσήμων και των στόχων είτε αναφέρονται ως ολοκληρωθέντα/-ες είτε έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως ικανοποιητικά εκπληρωθέντα/-ες. Ειδικότερα, 1 080 από τα 3 214 ορόσημα και τους στόχους που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση έχουν ήδη αναφερθεί από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες, αριθμός που αντιστοιχεί σε ρυθμό προόδου περίπου 34 % (συμπεριλαμβανομένου ποσοστού 19 % που αξιολογήθηκε στις αιτήσεις πληρωμής). 355 από τα εν λόγω ορόσημα και τους στόχους που συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024. Μολονότι είναι πολύ νωρίς για να αξιολογηθεί ο πλήρης αντίκτυπος του ΜΑΑ στην πράσινη μετάβαση, καθώς τα τελικά αποτελέσματα θα υλοποιηθούν μόνο μακροπρόθεσμα, τα ήδη εκπληρωθέντα «πράσινα» ορόσημα και οι εκπληρωθέντες στόχοι έχουν συμβάλει στην αύξηση της δυναμικής για την πράσινη μετάβαση. Τα παραδείγματα που παρέχονται στο πλαίσιο που ακολουθεί αναδεικνύουν βασικά μέτρα με ορόσημα και στόχους που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς (1 Σεπτεμβρίου 2023 έως 31 Αυγούστου 2024).

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της πράσινης μετάβασης

Μεταρρυθμίσεις:

— Η **Ισπανία** i) εξέδωσε την έκθεση σχετικά με τον πράσινο προϋπολογισμό για να χαρτογραφήσει τις πράσινες δαπάνες στον ετήσιο νόμο για τον προϋπολογισμό σύμφωνα με τη μεθοδολογία και το πλαίσιο παρακολούθησης της ΕΕ· ii) ενέκρινε τη δασική στρατηγική· iii) τροποποίησε τον οριζόντιο νόμο περί ιδιοκτησίας για τη διευκόλυνση των εργασιών ανακαίνισης κτιρίων και τη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση· και iv) ενέκρινε στρατηγική για τους σιδηροδρόμους με σκοπό την εκπόνηση σαφούς σεναρίου βιώσιμου σχεδιασμού κινητικότητας για τον τρόπο σιδηροδρομικής μεταφοράς και την ευθυγράμμιση των επενδυτικών προτεραιοτήτων στον τομέα.

— Η **Πολωνία** i) επικαιροποίησε το οικείο Εθνικό Πρόγραμμα Προστασίας του Αέρα, επιβάλλοντας τη λήξη των δημόσιων επιδοτήσεων για πηγές θερμότητας με καύση άνθρακα και θεσπίζοντας σειρά μέτρων και πολιτικών για την αποτελεσματική βελτίωση της ποιότητας του αέρα· και ii) τροποποίησε τον νόμο για την ενεργειακή απόδοση προκειμένου να διευκολύνει τη χρήση συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης, προωθώντας με τον τρόπο αυτόν επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια και ιδιωτικά έργα με σκοπό την επιτάχυνση της αντικατάστασης των ρυπογόνων πηγών θερμότητας.

— Η **Φινλανδία** εξέδωσε τον νόμο περί ειδικού φόρου κατανάλωσης για την ηλεκτρική ενέργεια και ορισμένα καύσιμα. Η διάταξη της νομοθετικής πράξης για την έναρξη ισχύος του νόμου υποδεικνύει αλλαγή της υφιστάμενης φορολογίας των διαφόρων τύπων ενέργειας με σκοπό τη συμβολή στη σταδιακή εξάλειψη των ορυκτών καυσίμων μέσω της προώθησης του εξηλεκτρισμού της βιομηχανίας και της ενθάρρυνσης των επενδύσεων σε τεχνολογίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

Επενδύσεις:

— Η **Ιταλία** i) κατασκεύασε περισσότερα από 200 χλμ. ποδηλατοδρόμων σε μητροπολιτικές περιοχές και πόλεις που φιλοξενούν πανεπιστήμια, κάτι που θα διευκολύνει τις μετακινήσεις μεταξύ πανεπιστημίων, διατροπικών κόμβων και άλλων σημείων σε μητροπολιτικές περιοχές· ii) βελτίωσε την ανθεκτικότητα περισσότερων από 172 χλμ. σιδηροδρόμων στους νότιους σιδηροδρόμους, εργασίες που περιλαμβάνουν την ανανέωση της σιδηροδρομικής γραμμής σε 6 διαφορετικές διαδρομές· και iii) μείωσε τους παράτυπους χώρους υγειονομικής ταφής από 34 σε 14, αριθμός που αντιπροσωπεύει μείωση κατά 60 %, βελτιώνοντας τη διαχείριση των αποβλήτων και μειώνοντας τις πιέσεις που ασκούνται στο περιβάλλον.

— Η **Πορτογαλία** i) εγκατέστησε επιπλέον 1 730 προσβάσιμους στο κοινό σταθμούς επαναφόρτισης προκειμένου να αξιοποιήσει αποτελεσματικά και να επεκτείνει το υφιστάμενο δίκτυο για να στηρίξει τη χρήση καθαρότερων οχημάτων· και ii) υπέγραψε συμβάσεις για την προμήθεια 257 λεωφορείων μηδενικών εκπομπών και την κατασκευή ειδικών υποδομών φόρτισης για χρήση στις μητροπολιτικές περιοχές της Λισαβόνας και του Πόρτο, με σκοπό την απανθρακοποίηση των δημόσιων μεταφορών.

— Η **Τσεχία** i) ολοκλήρωσε 26 έργα σχετικά με τον εκσυγχρονισμό των σιδηροδρομικών γραμμών, τον εκσυγχρονισμό σιδηροδρομικών σταθμών με ανακατασκευασμένες τροχιές και ασφαλείς και χωρίς εμπόδια προσβάσιμες πλατφόρμες, μείωσε την ενεργειακή ένταση και αύξησε την άνεση στα κτίρια των σταθμών· ii) κατασκεύασε περισσότερα από 24 χλμ. ποδηλατοδρόμων για τη διευκόλυνση της ήπιας κινητικότητας· και iii) ολοκλήρωσε 15 έργα για τη δημιουργία ανθεκτικής αντιπλημμυρικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης των όμβριων υδάτων στις αστικές περιοχές, τα οποία θα προστατεύουν τους πολίτες από τους κινδύνους πλημμύρας.

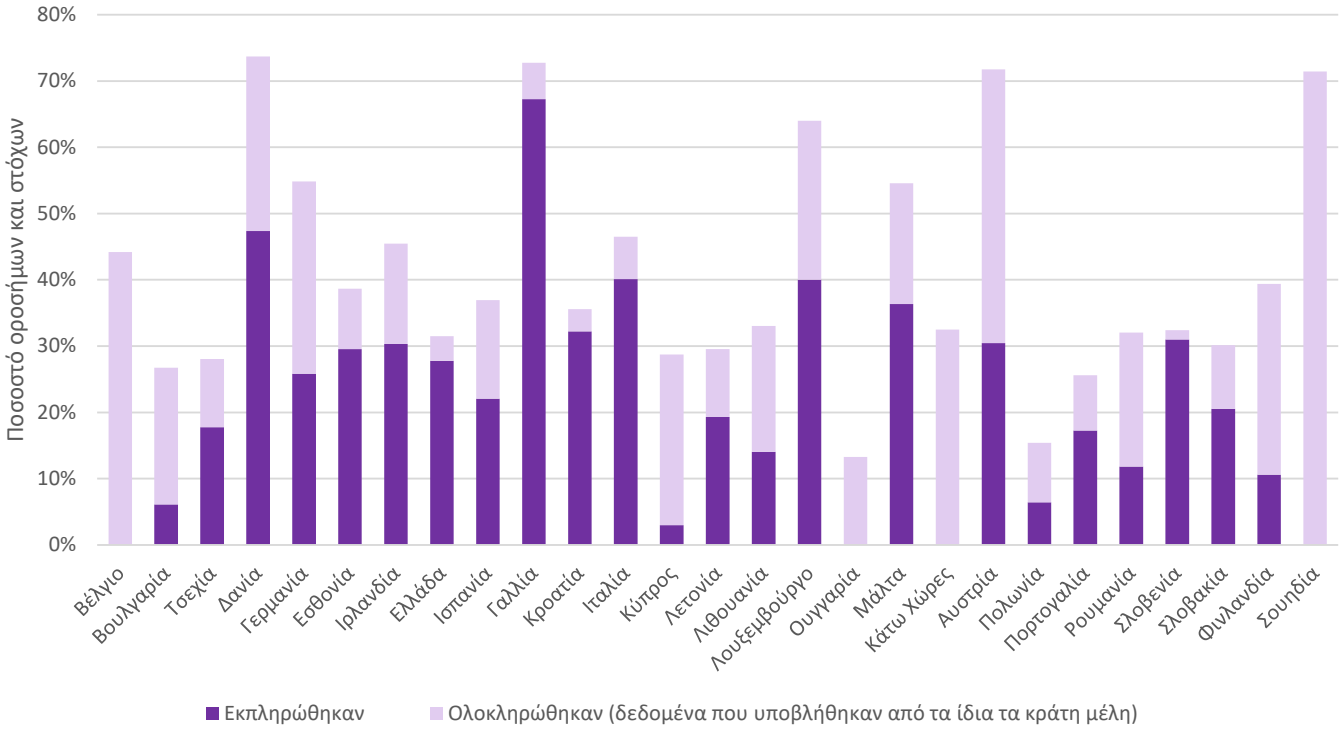
Ψηφιακός μετασχηματισμός

Ο ΜΑΑ συμβάλλει σημαντικά στον ψηφιακό μετασχηματισμό στην Ένωση. Τα ΣΑΑ καλύπτουν σειρά μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ψηφιακών υποδομών επόμενης γενιάς και προηγμένων τεχνολογιών, της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων για τον γενικό πληθυσμό και το εργατικό δυναμικό (μέσω εκπαίδευσης και προγραμμάτων κατάρτισης) και της στήριξης της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων, καθώς και των δημόσιων υπηρεσιών. Θα διατεθούν συνολικά 166,2 δισ. EUR για τη στήριξη του πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού[59].

Τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση μέτρων που σχετίζονται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό, και πάνω από το ένα τρίτο των σχετικών οροσήμων και στόχων αναφέρονται ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες. Ειδικότερα, 877 από τα 2 464 ορόσημα και τους στόχους που σχετίζονται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό έχουν ήδη αναφερθεί από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες, αριθμός που αντιστοιχεί σε ρυθμό προόδου περίπου 35 % (συμπεριλαμβανομένου ποσοστού 19 % που αξιολογήθηκε στις αιτήσεις πληρωμής). 290 από τα εν λόγω ορόσημα και τους στόχους που συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024 (περίοδος αναφοράς). Τα παραδείγματα που παρέχονται στο πλαίσιο που ακολουθεί αναδεικνύουν βασικά μέτρα με ορόσημα και στόχους που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς.

[59] Αυτό το αριθμητικό στοιχείο δείχνει το εκτιμώμενο κόστος με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα και αντιστοιχεί στα μέτρα που κατανέμονται στον πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού ως πρωταρχικό και/ή δευτερεύοντα πυλώνα.

Διάγραμμα 18: Ποσοστό οροσήμων και στόχων που συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό που αξιολογήθηκαν ως εκπληρωθέντα/-ες ή αναφέρθηκαν ως ολοκληρωθέντα/-ες, ανά ΣΑΑ
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα του πράσινου μετασχηματισμού

Μεταρρυθμίσεις:

— Ο νόμος για την ανοικτή διακυβέρνηση που εφαρμόζεται στις **Κάτω Χώρες** ενισχύει τη διαφάνεια και την προσβασιμότητα στις πληροφορίες των δημόσιων διοικήσεων. Οι δημόσιες και ημιδημόσιες αρχές παρέχουν πλέον ευκολότερα προσβάσιμες και συμβατές πληροφορίες στους πολίτες, στον Τύπο και στα μέσα ενημέρωσης, στους βουλευτές του Κοινοβουλίου και στο προσωπικό τους.

— Στη **Λετονία** εγκρίθηκε η στρατηγική για την ψηφιακή υγεία, η οποία χρησιμεύει ως χάρτης πορείας για την ανάπτυξη και την εφαρμογή ψηφιακών λύσεων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης που είναι ασφαλείς και ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ασθενών και του κλάδου. Η στρατηγική καλύπτει πτυχές όπως η διαχείριση δεδομένων, η χρήση δεδομένων για την έρευνα, τα συστήματα και οι λύσεις ΤΠ του δημόσιου τομέα υγείας, τα ιδιωτικά συστήματα ΤΠ, η διασυνοριακή ανταλλαγή δεδομένων και οι ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται για την εφαρμογή και τη χρήση τυχόν νέων λύσεων ψηφιακής υγείας.

Επενδύσεις:

— Η **Γαλλία** εγκαινίασε με επιτυχία τη νέα εφαρμογή κρατικής ψηφιακής ταυτότητας, παρέχοντας στους χρήστες εύκολη πρόσβαση σε αυτήν. Ως εκ τούτου, εκδόθηκαν πάνω από 12,5 εκατομμύρια νέα δελτία ταυτότητας με χαρακτηριστικό «ψηφιακής ταυτότητας».

— Η **Τσεχία** έχει επεκτείνει την πρόσβαση στους ψηφιακούς πίνακες ανακοινώσεων των περιφερειακών και δημοτικών αρχών. Απαιτεί πλέον τη δημοσίευση ανοικτών μεταδεδομένων των επίσημων πινάκων ανακοινώσεων σε σχεδόν 300 οντότητες, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κυβερνήσεων και των δήμων. Αυτό συμβάλλει στη βελτίωση του εθνικού καταλόγου ανοικτών δεδομένων με τη δημοσίευση καταλόγων κωδικών της δημόσιας διοίκησης σε δημόσιες βάσεις δεδομένων και με την αύξηση του αριθμού των παραγωγών ανοικτών δεδομένων.

— Τουλάχιστον 3 500 νοικοκυριά και επιχειρήσεις στη **Δανία** απέκτησαν πρόσβαση σε διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας, την οποία προηγουμένως δεν είχαν, μέσω της επέκτασης του υφιστάμενου ευρυζωνικού συστήματος, Bredbåndspuljen. Το σύστημα αυτό παρέχει πρόσβαση υψηλής ταχύτητας στο διαδίκτυο σε αγροτικές περιοχές της Δανίας που πλήττονται από ανεπαρκή κάλυψη λόγω έλλειψης επαρκών κινήτρων της αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των νησιών χωρίς σύνδεση γέφυρας.

— Στην **Ιταλία**, εκπληρώθηκαν τρεις σημαντικοί στόχοι που συνδέονται με την υιοθέτηση από τις δημόσιες διοικήσεις λύσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης: i) 6 678 επιπλέον δημόσιες διοικήσεις ενέκριναν το ψηφιακό σύστημα πληρωμών «PagoPA» (+ 71 % σε σύγκριση με το 2021), ii) 10 675 επιπλέον δημόσιες διοικήσεις προσχώρησαν στο ενιαίο σημείο πρόσβασης για τις δημόσιες υπηρεσίες και παρείχαν υπηρεσίες μέσω αυτού, το οποίο ονομάζεται «εφαρμογή IO» (+ 251 % σε σύγκριση με το 2021), και iii) 1 798 κεντρικές δημόσιες διοικήσεις και δήμοι προσχώρησαν στην «πλατφόρμα ψηφιακής κοινοποίησης» και άρχισαν να αποστέλλουν νομικά δεσμευτικές ανακοινώσεις σε πολίτες, νομικά πρόσωπα, ενώσεις και κάθε άλλη δημόσια ή ιδιωτική οντότητα μέσω της πλατφόρμας.

Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη

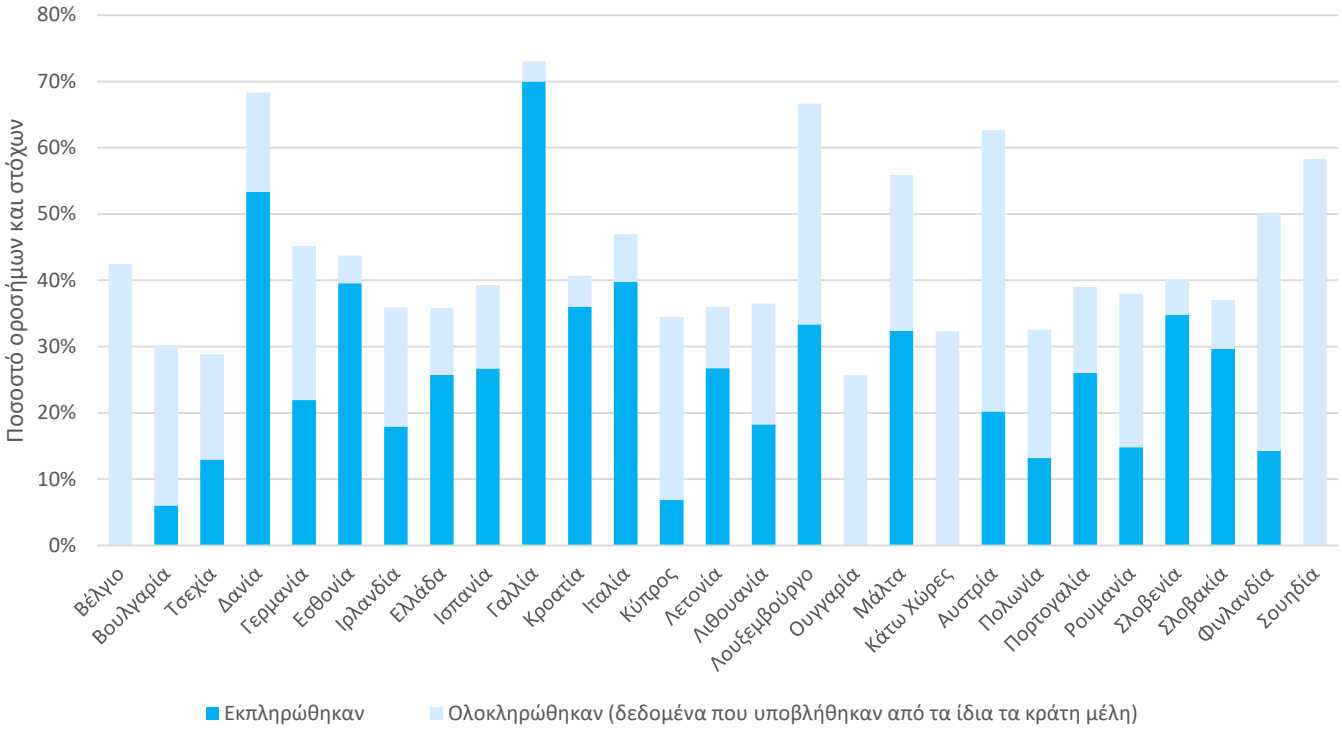
Τα ΣΑΑ συμβάλλουν στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (δηλ. στον πυλώνα 3) με 1 700 μέτρα και επιμέρους μέτρα αξίας άνω των 332 δισ. EUR[60]. Τα μέτρα αυτά καλύπτουν ευρύ φάσμα τομέων, συμπεριλαμβανομένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της ανταγωνιστικότητας, της στήριξης των ΜΜΕ, της έρευνας και ανάπτυξης, της καινοτομίας και του πολιτιστικού τομέα.

Καταγράφεται σημαντική πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση μέτρων που σχετίζονται με την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, καθώς το 40 % των οροσήμων και των στόχων που συμβάλλουν στον εν λόγω στόχο του ΜΑΑ αναφέρονται

[60] Αυτό το αριθμητικό στοιχείο δείχνει το εκτιμώμενο κόστος με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα και αντιστοιχεί στα μέτρα που κατανέμονται στον πυλώνα της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης ως πρωταρχικό και/ή δευτερεύοντα πυλώνα.

ως ολοκληρωθέντα/-ες από τα κράτη μέλη ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως ικανοποιητικά εκπληρωθέντα/-ες. 1 346 από τα 3 305 ορόσημα και τους στόχους που σχετίζονται με την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη αναφέρονται από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες, αριθμός που αντιστοιχεί σε ρυθμό προόδου περίπου 41 % (συμπεριλαμβανομένου ποσοστού 23 % που αξιολογήθηκε στις αιτήσεις πληρωμής). 420 από τα εν λόγω ορόσημα και τους στόχους αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024 (περίοδος αναφοράς). Τα παραδείγματα που παρέχονται στο πλαίσιο που ακολουθεί αναδεικνύουν βασικά μέτρα με ορόσημα και στόχους που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς.

Διάγραμμα 19: Ποσοστό οροσήμων και στόχων που συμβάλλουν στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη που αξιολογήθηκαν ως εκπληρωθέντα/-ες ή αναφέρθηκαν ως ολοκληρωθέντα/-ες, ανά ΣΑ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης

Μεταρρυθμίσεις:

— Η **Τσεχία** δημιούργησε πλατφόρμα πιστοποίησης για τη βιομηχανία ιατροτεχνολογικών προϊόντων και την αεροδιαστημική βιομηχανία. Η πλατφόρμα αυτή συνδέει τις εταιρείες με τους ρυθμιστικούς φορείς για την παροχή βασικών πληροφοριών, κατάρτισης και

καθοδήγησης σχετικά με την απόκτηση πιστοποιητικών για συγκεκριμένα προϊόντα και υπηρεσίες.

— Η **Μάλτα** δημιούργησε ένα ηλεκτρονικό κολέγιο (e-College) που προσφέρει ολοκληρωμένα διαδικτυακά μαθήματα με στόχο την επέκταση των ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους τους ενήλικες, ανεξάρτητα από το καθεστώς απασχόλησής τους. Οι εκπαιδευόμενοι λαμβάνουν βοήθεια μέσω μιας μονάδας παροχής συμβουλών και καθοδήγησης, καθώς και ενός διαδικτυακού κόμβου, για την παροχή υπηρεσιών καθοδήγησης σε ενήλικες που αναζητούν τη βέλτιστη εκπαιδευτική διαδρομή για την κάλυψη των αναγκών τους όσον αφορά την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους και την επανειδίκευσή τους, καθώς και συμβουλές για τη γενική ευημερία. Το ηλεκτρονικό κολέγιο συμπληρώνεται επίσης από μια κεντρική εγκατάσταση που προσφέρει φυσικό χώρο με τεχνικό εξοπλισμό και αυτοπρόσωπη καθοδήγηση για ενήλικες που δεν διαθέτουν ψηφιακές δεξιότητες ή εξοπλισμό για να αποκτήσουν πρόσβαση σε διαδικτυακά μαθήματα.

— Η **Λιθουανία** έχει δημιουργήσει ένα νέο Συμβούλιο Έρευνας, το οποίο βοηθά τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες έρευνας και καινοτομίας που παρέχονται σε διεθνές επίπεδο και προσφέρει αναλυτική στήριξη στην κυβέρνηση όσον αφορά τις πολιτικές καινοτομίας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Επενδύσεις:

— Στην **Ιταλία**, 25 επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ, έχουν λάβει χρηματοδότηση για τη συμμετοχή τους σε σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος για την τεχνολογία και τη βιομηχανία υδρογόνου· για τη μικροηλεκτρονική και τις τεχνολογίες επικοινωνιών· και για υποδομές και υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους επόμενης γενιάς. Τα έργα αυτά χρηματοδοτούν ρηξικέλευθες καινοτομίες που συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και τη βιωσιμότητα της Ευρώπης.

— Στην **Κροατία**, έχουν χορηγηθεί περίπου 18 εκατ. EUR σε ερευνητικά έργα που υλοποιούνται από πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα τα οποία έχουν συμφωνήσει να επικεντρωθούν στα αποτελέσματα, αλλάζοντας τον τρόπο χρηματοδότησης της δημόσιας έρευνας με στόχο την επιβράβευση θετικών αποτελεσμάτων.

— Στην **Ισπανία**, χορηγήθηκαν 897 εκατ. EUR σε 3 463 έργα έρευνας και ανάπτυξης που συνδέονται με: i) απόδειξη της ιδέας, ii) στρατηγικές τεχνολογίες, iii) πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, iv) ερευνητική συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, v) έρευνα και ανάπτυξη για κοινωνικές προκλήσεις, και vi) διεθνή συνεργασία στον τομέα της έρευνας.

Κοινωνική και εδαφική συνοχή

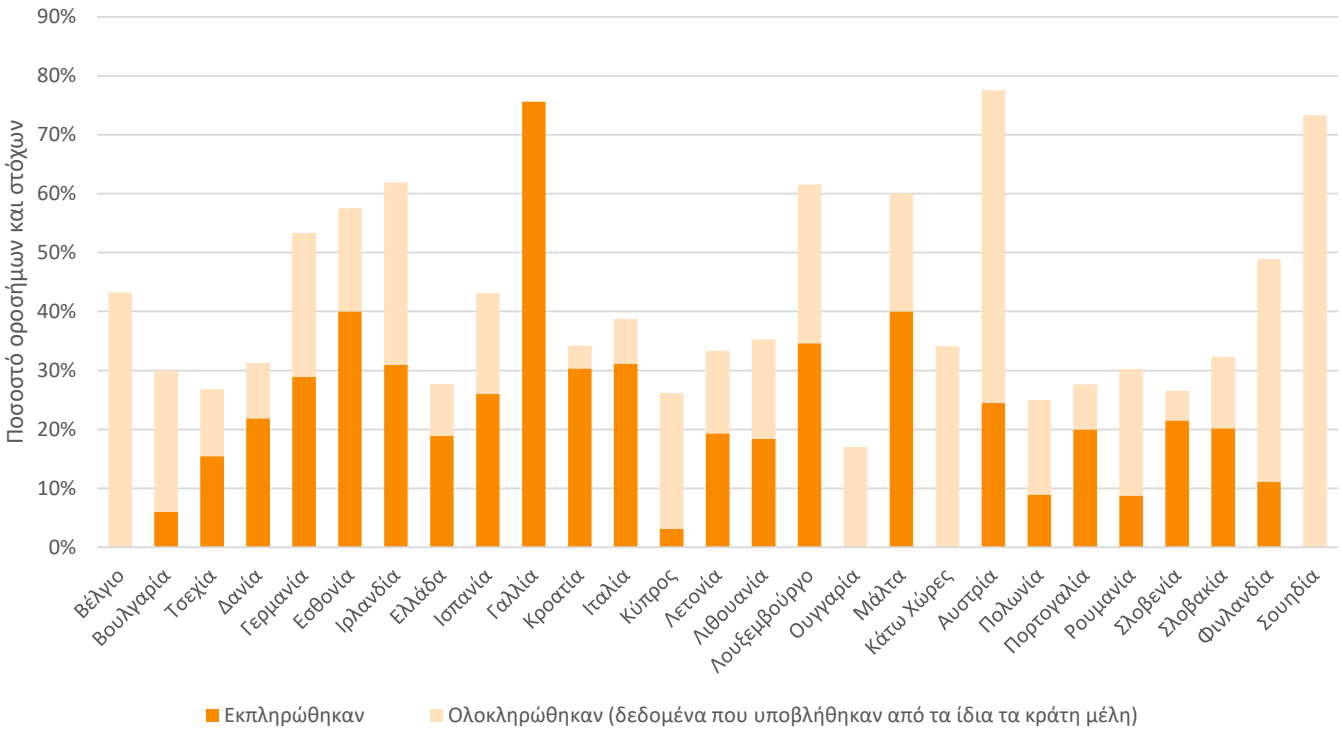
Τα κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει σημαντικό αριθμό μέτρων για τη στήριξη της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, τα οποία συμβάλλουν ιδίως στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Πολλά ΣΑΑ περιλαμβάνουν ειδικά

κεφάλαια για θέματα ίσων ευκαιριών και πρόσβασης στην αγορά εργασίας, δίκαιων όρων εργασίας και κοινωνικής προστασίας και ένταξης. Όλα τα ΣΑΑ χρηματοδοτούν επίσης μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση των διαφόρων τύπων εδαφικών υποδομών και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, τη βελτίωση των μεταφορών και της ευρυζωνικής συνδεσιμότητας, τη διασφάλιση της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων και τη διατήρηση του περιβάλλοντος, καθώς και για τη βελτίωση των επιδόσεων της δημόσιας διοίκησης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, τα 27 ΣΑΑ που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο θα στηρίξουν τον πυλώνα αυτόν με περίπου 261,2 δισ. EUR[61].

Η κάλυψη της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής από τα ΣΑΑ είναι μεγαλύτερη σε ορισμένα σχέδια απ' ό,τι σε άλλα, με ικανοποιητική συνολική πρόοδο. Σε ορισμένα κράτη μέλη, η κοινωνική και εδαφική συνοχή ενσωματώνεται σε διάφορα μέτρα σε όλες τις συνιστώσες του ΣΑΑ. 1 064 από τα 2 888 ορόσημα και τους στόχους που σχετίζονται με την κοινωνική και εδαφική συνοχή αναφέρονται ήδη από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες, αριθμός που αντιστοιχεί σε ρυθμό προόδου περίπου 37 % (συμπεριλαμβανομένου ποσοστού 20 % που αξιολογήθηκε στις αιτήσεις πληρωμής). 322 από τα εν λόγω ορόσημα και τους στόχους που συμβάλλουν στην κοινωνική και εδαφική συνοχή αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024 (περίοδος αναφοράς). Τα παραδείγματα που παρέχονται στο πλαίσιο που ακολουθεί αναδεικνύουν βασικά μέτρα με ορόσημα και στόχους που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς.

[61] Αυτό το αριθμητικό στοιχείο δείχνει το εκτιμώμενο κόστος με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα και αντιστοιχεί στα μέτρα που κατανέμονται στον πυλώνα της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής ως πρωταρχικό και/ή δευτερεύοντα πυλώνα.

Διάγραμμα 20: Ποσοστό οροσήμων και στόχων που συμβάλλουν στην κοινωνική και εδαφική συνοχή που αξιολογήθηκαν ως εκπληρωθέντα/-ες ή αναφέρθηκαν ως ολοκληρωθέντα/-ες, ανά ΣΑΑ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής

Μεταρρυθμίσεις:

— Η **Ιταλία** θέσπισε νέο νόμο-πλαίσιο για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ηλικιωμένων που δεν διαθέτουν αυτάρκεια. Ειδικότερα, ο νόμος αποσκοπεί στην απλούστευση και την παροχή «ενιαίων κέντρων εξυπηρέτησης» για τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες υγείας, στην επανεξέταση των διαδικασιών για την αξιολόγηση της κατάστασης των εξαρτώμενων ηλικιωμένων και στην αύξηση του συνόλου των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης που μπορούν να παρέχονται κατ' οίκον.

— Η **Ελλάδα** πιστοποίησε 150 000 πολίτες για την επιτυχή ολοκλήρωση προγραμμάτων κατάρτισης σχετικά με τις ψηφιακές, τις πράσινες δεξιότητες και τις δεξιότητες στον τομέα του οικονομικού εγγραμματισμού. Τα προγράμματα αποσκοπούν στην ενίσχυση των ευκαιριών στην αγορά εργασίας για τους νέους και τους μακροχρόνια ανέργους, τους τεχνολογικά μειονεκτούντες εργαζομένους, τους εργαζομένους με περιορισμένους πόρους κατάρτισης και τους δημόσιους υπαλλήλους, όπως οι εκπαιδευτικοί.

— Η **Πολωνία** θέσπισε το μέσο πράσινου αστικού μετασχηματισμού για την προώθηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών

ανισοτήτων. Η πρωτοβουλία αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση των αστικών υποδομών μέσω ενεργειακά αποδοτικών λύσεων (όπως οι ενεργειακοί συνεργατικοί σχηματισμοί και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας)· στην προώθηση λύσεων που βασίζονται στη φύση για τον πράσινο μετασχηματισμό (όπως πράσινες και γαλάζιες υποδομές για τη βιώσιμη διαχείριση των όμβριων υδάτων)· και στη στήριξη συστημάτων μεταφορών μηδενικών εκπομπών (με την ενθάρρυνση της μετακίνησης με τα πόδια ή με ποδήλατα και των μαζικών μεταφορών, καθώς και με τη δημιουργία ζωνών χαμηλών εκπομπών).

Επενδύσεις:

— Η **Γαλλία** επιδότησε τη θερμική ανακαίνιση 20 000 επιπλέον κοινωνικών κατοικιών τόσο στην ηπειρωτική Γαλλία όσο και στα υπερπόντια εδάφη, φθάνοντας τις 40 000 κοινωνικές κατοικίες από το 2020. Μέσω ριζικών ανακαινίσεων κτιρίων, φιλοδοξία είναι να εξαλειφθούν σταδιακά οι διαρροές θερμότητας και να επιτευχθεί εξοικονόμηση ενέργειας σε ποσοστό τουλάχιστον 30 % κατά μέσο όρο έως το τέλος του 2026.

— Η **Ιταλία** ενίσχυσε το εργατικό δυναμικό της ενεργοποιώντας μια διαδρομή κατάρτισης για την ενίσχυση των δεξιοτήτων του προσωπικού του ιταλικού εθνικού συστήματος υγείας. Παρέχοντας αρχικά 1 800 υποτροφίες, το πρόγραμμα αποσκοπεί στη βελτίωση της γενικής ιατρικής και της ασφάλειας όσον αφορά τις νοσοκομειακές λοιμώξεις για τα μέλη του προσωπικού.

— Η **Λετονία** προέβη σε ανακαίνιση ή ανακατασκευή 75 χλμ. περιφερειακών και τοπικών οδών με στόχο τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, τη διασφάλιση της συνδεσιμότητας και της λειτουργίας των νέων δήμων, καθώς και τη βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών σε θέσεις εργασίας και υπηρεσίες.

Υγεία, οικονομική και θεσμική ανθεκτικότητα

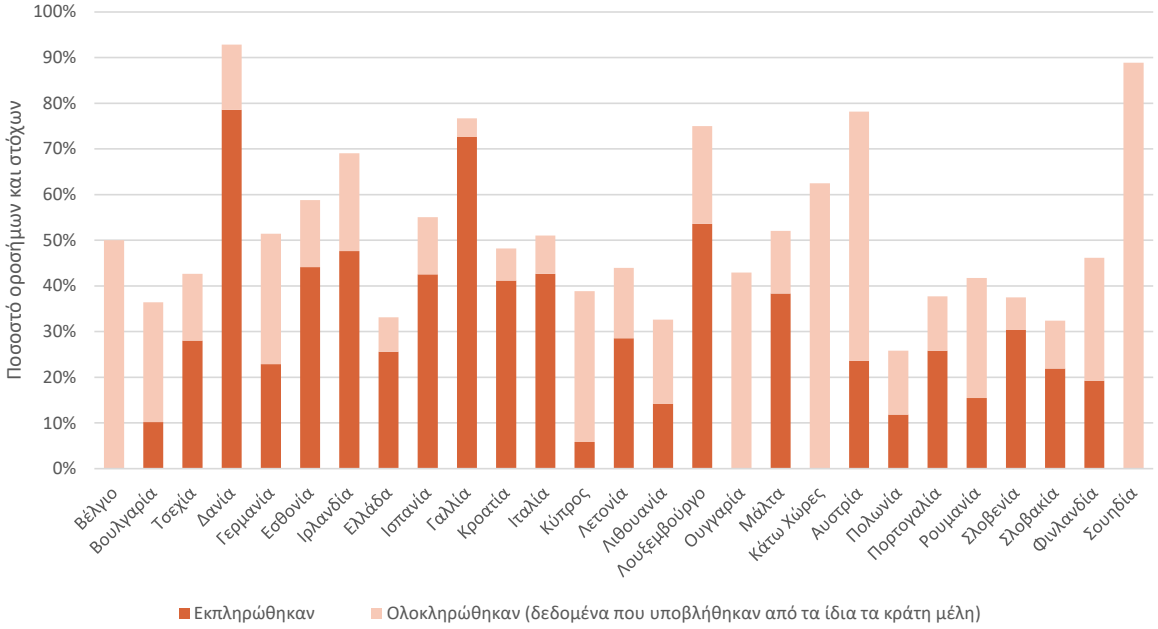
Τα ΣΑΑ συμβάλλουν σημαντικά στην υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις. Περισσότερα από 1 200 μέτρα και επιμέρους μέτρα ύψους περίπου 88,5 δισ. EUR[62], τα οποία περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ, συμβάλλουν στον πυλώνα πολιτικής για την υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα. Τα μέτρα αυτά καλύπτουν τομείς πολιτικής που περιλαμβάνουν από την υγειονομική και τη μακροχρόνια περίθαλψη έως την αποτελεσματικότητα των δικαστικών συστημάτων και τα μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Η υγεία, η οικονομική και θεσμική ανθεκτικότητα είναι ο πυλώνας στον οποίο έχει επιτευχθεί η μεγαλύτερη πρόοδος μέχρι σήμερα. 1 162 από τα 2 503 ορόσημα και τους στόχους που σχετίζονται με την υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα

[62] Αυτό το αριθμητικό στοιχείο δείχνει το εκτιμώμενο κόστος με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα και αντιστοιχεί στα μέτρα που κατανέμονται στον πυλώνα της υγείας και της οικονομικής και θεσμικής ανθεκτικότητας ως πρωταρχικό και/ή δευτερεύοντα πυλώνα.

αναφέρονται από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες, αριθμός που αντιστοιχεί σε ρυθμό προόδου περίπου 46 % (συμπεριλαμβανομένου ποσοστού 27 % που αξιολογήθηκε στις αιτήσεις πληρωμής). 374 από τα εν λόγω ορόσημα και τους στόχους που συμβάλλουν στην υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024 (περίοδος αναφοράς). Τα παραδείγματα που παρέχονται στο πλαίσιο που ακολουθεί αναδεικνύουν βασικά μέτρα με ορόσημα και στόχους που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς.

Διάγραμμα 21: Ποσοστό οροσήμων και στόχων που συμβάλλουν στην υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα που αξιολογήθηκαν ως εκπληρωθέντα/-ες ή αναφέρθηκαν ως ολοκληρωθέντα/-ες, ανά ΣΑΑ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα της υγείας και της οικονομικής και θεσμικής ανθεκτικότητας

Μεταρρυθμίσεις:

— Η **Ελλάδα** δημιούργησε 48 μονάδες ψυχικής υγείας για τη στήριξη της καθολικής δωρεάν πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Στους ασθενείς αυτών των μονάδων συγκαταλέγονται παιδιά, έφηβοι και νεαροί ενήλικες με προβλήματα ψυχικής υγείας, ασθενείς με άνοια, νόσο του Alzheimer και αυτισμό, καθώς και άτομα που χρησιμοποιούν εθιστικές ουσίες και εξαρτώμενα άτομα. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση αποσκοπεί στη μετακίνηση της ψυχιατρικής περίθαλψης εκτός ιδρυμάτων και στη δημιουργία υπηρεσιών σε επίπεδο κοινότητας που συνεργάζονται για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών ψυχικής υγείας και την προετοιμασία για μελλοντικές προκλήσεις μετά την πανδημία.

— Η **Εσθονία** τροποποίησε τους σχετικούς νόμους για την ενίσχυση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης. Οι νομοθετικές αλλαγές βελτίωσαν τη διαχείριση των καταλόγων ασθενών, καθιστώντας ευκολότερη για τους ασθενείς τη συνέχιση λήψης πρωτοβάθμιας περίθαλψης, και επέκτειναν τα δικαιώματα των νοσηλευτών στη συνταγογράφηση φαρμάκων για ασθενείς. Η χώρα κατέστησε επίσης ελκυστικότερη για τους γιατρούς και τους φαρμακοποιούς την εργασία σε απομακρυσμένες περιοχές.

— Στην **Κροατία**, υλοποιήθηκε μεταρρύθμιση για τον καθορισμό των μισθών. Από τον Απρίλιο του 2024 όλοι οι μισθοί που λαμβάνουν οι εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα και στη δημόσια διοίκηση καθορίζονται σύμφωνα με το νέο και διαφανέστερο σύστημα αμοιβών που βασίζεται στην αρχή της ίσης αμοιβής για ίση εργασία.

Επενδύσεις:

— Το **Βέλγιο** ενέκρινε στρατηγική αποϊδρυματοποίησης για τη μακροχρόνια φροντίδα στην περιφέρεια της Βαλονίας στο πλαίσιο ευρύτερης επένδυσης που αποσκοπεί στην αύξηση της προσφοράς κοινωνικής στέγασης για ευάλωτες ομάδες μέσω της κατασκευής και ενεργειακά αποδοτικής ανακαίνισης κατοικιών χαμηλού ενοικίου, της στέγασης χωρίς αποκλεισμούς και της στέγασης με βάση την αλληλεγγύη, καθώς και χώρων στέγασης για αστέγους.

— Η **Δανία** ανέπτυξε νέα ψηφιακή λύση για να συνδέσει περισσότερο τους πολίτες με το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης μετά την πανδημία της COVID-19. Αναπτύχθηκαν νέα ψηφιακά ερωτηματολόγια, τα οποία καλύπτουν τον πνευμονιόκοκκο, τη γρίπη και την εγκυμοσύνη, ώστε να είναι δυνατή η ταχεία διαστρωμάτωση των ασθενών όσον αφορά τις ανάγκες εμβολιασμού και άλλες παθήσεις.

— Η **Ιρλανδία** ανέθεσε συμβάσεις για την προμήθεια ψηφιακής λύσης για τη στήριξη της ανάπτυξης συστήματος ηλεκτρονικής φαρμακευτικής (ePharmacy) σε όλα τα νοσοκομεία στην Ιρλανδία. Το σύστημα αυτό επιτρέπει στις αρχές να παρακολουθούν καλύτερα τη χρήση και το κόστος των φαρμάκων και υποστηρίζει την ηλεκτρονική συνταγογράφηση και χορήγηση φαρμάκων, βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτόν την παροχή περίθαλψης και την ασφάλεια των ασθενών. Η Ιρλανδία ολοκλήρωσε επίσης τον σχεδιασμό, την κατασκευή και τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος δημοσιονομικής διαχείρισης, ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των δημόσιων συμβάσεων και της δημοσιονομικής διαχείρισης εντός του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

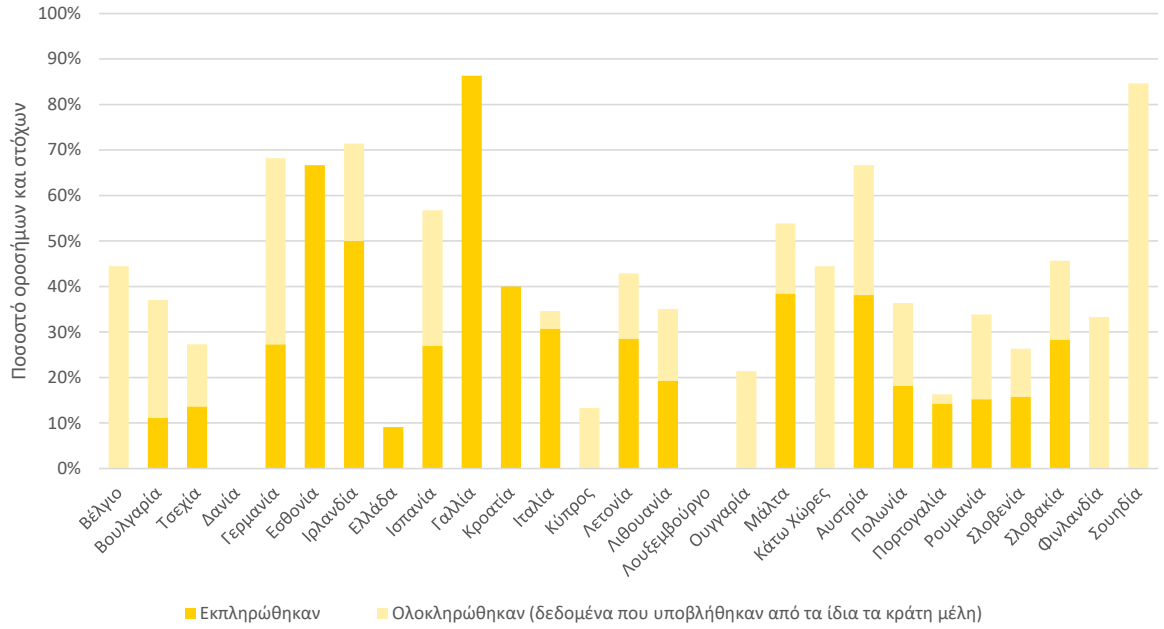
Πολιτικές για την επόμενη γενιά

Τα μέτρα για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους επικεντρώνονται κυρίως στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, καθώς και σε μέτρα για τη στήριξη της απασχόλησης των νέων. Τα ΣΑΑ που εγκρίθηκαν

από το Συμβούλιο στηρίζουν αυτόν τον πυλώνα με περίπου 56,4 δισ. EUR[63], εκ των οποίων περίπου τα τρία τέταρτα συμβάλλουν στη γενική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το υπόλοιπο 25 % κατανέμεται σχεδόν εξίσου μεταξύ της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και της στήριξης της απασχόλησης των νέων.

Η πρόοδος είναι επίσης απτή όσον αφορά τα ορόσημα και τους στόχους που συμβάλλουν στις πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες. Μέχρι στιγμής, 259 από τα 665 ορόσημα και τους στόχους έχουν ήδη αναφερθεί από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες, αριθμός που αντιστοιχεί σε ρυθμό προόδου περίπου 39 % (συμπεριλαμβανομένου ποσοστού 21 % που αξιολογήθηκε στις αιτήσεις πληρωμής). 75 από τα εν λόγω ορόσημα και τους στόχους που συμβάλλουν στις πολιτικές για την επόμενη γενιά αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024 (περίοδος αναφοράς). Τα παραδείγματα που παρέχονται στο πλαίσιο που ακολουθεί αναδεικνύουν βασικά μέτρα με ορόσημα και στόχους που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς.

Διάγραμμα 22: Ποσοστό οροσήμων και στόχων που συμβάλλουν στις πολιτικές για την επόμενη γενιά που αξιολογήθηκαν ως εκπληρωθέντα/-ες ή αναφέρθηκαν ως ολοκληρωθέντα/-ες, ανά ΣΑΑ

Σημείωση: Το ΣΑΑ της Δανίας περιλαμβάνει διάφορα ορόσημα και στόχους που συμβάλλουν στις πολιτικές για την επόμενη γενιά, που δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες ή δεν αναφέρονται από το κράτος μέλος ως ολοκληρωθέντα/-ες.
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί στο πλαίσιο του πυλώνα των πολιτικών για την επόμενη γενιά

[63] Αυτό το αριθμητικό στοιχείο δείχνει το εκτιμώμενο κόστος με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα και αντιστοιχεί στα μέτρα που κατανέμονται στον πυλώνα των πολιτικών για την επόμενη γενιά ως πρωταρχικό και/ή δευτερεύοντα πυλώνα.

Μεταρρυθμίσεις:

— Η **Σλοβακία** θέσπισε κρατικό εθνικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τα σχολεία πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο θα φέρει επικαιροποιημένα προγράμματα σπουδών στις αίθουσες διδασκαλίας. Το νέο πρόγραμμα σπουδών θα αναπτυχθεί σε τρεις κύκλους και αποσκοπεί στον καθορισμό υψηλότερων, εκσυγχρονισμένων προτύπων για βασικούς μαθησιακούς στόχους.

— Στη **Λετονία** τέθηκε σε ισχύ μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει i) τον ορισμό των πανεπιστημιακών τυπολογιών και τη στρατηγική εξειδίκευση των πανεπιστημίων· ii) τη διαδικασία σύστασης και έγκρισης των πανεπιστημιακών συμβουλίων, την αρμοδιότητα των συμβουλίων, διευκρινίζοντας παράλληλα τις αρμοδιότητες της Συγκλήτου, του πρύτανη και της Συνταγματικής Συνέλευσης· και iii) τη διαδικασία επιλογής και έγκρισης νέων πρυτάνεων πανεπιστημίων.

— Η **Γερμανία** ενίσχυσε το εκπαιδευτικό σύστημα μέσω μεταρρύθμισης για την παροχή πρόσθετων μαθημάτων και καθοδήγησης σε μαθητές με συσσωρευμένη μαθησιακή υστέρηση, με έμφαση σε βασικά αντικείμενα και βασικές ικανότητες για την αντιμετώπιση των μαθησιακών ανισοτήτων που δημιούργησε η κρίση της COVID-19. Θα δαπανηθούν επίσης 500 εκατ. EUR για τη δημιουργία 90 000 πρόσθετων θέσεων παιδικής φροντίδας, με την κατασκευή νέων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας και την ανακαίνιση υφιστάμενων.

Επενδύσεις:

— Η **Πορτογαλία** παρείχε 600 000 φορητούς υπολογιστές σε μαθητές και εκπαιδευτικούς σε δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε βάση δανεισμού για τη στήριξη της ψηφιακής εκπαίδευσης και διδασκαλίας.

— Η **Ιταλία** πρόσφερε δομημένη εκπαιδευτική στήριξη σε τουλάχιστον 20 000 ανηλίκους ηλικίας έως 17 ετών, με σκοπό την καταπολέμηση της εκπαιδευτικής φτώχειας και τη στήριξη των ίσων ευκαιριών για όλα τα παιδιά στη νότια Ιταλία.

— Η **Ιρλανδία** σύνδεσε 750 σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με ευρυζωνικό δίκτυο υψηλής ταχύτητας μέσω της εγκατάστασης δρομολογητών, διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτόν τη σύγχρονη ψηφιακή εκπαίδευση. Η δράση αυτή συμβάλλει περαιτέρω στην αντιμετώπιση των περιφερειακών και ψηφιακών ανισοτήτων στην Ιρλανδία μέσω της αύξησης της συνδεσιμότητας σε μικρότερα και αγροτικά σχολεία, τα οποία ανέκαθεν παρουσίαζαν τα χαμηλότερα ποσοστά συνδεσιμότητας.

Φύλο και παιδιά και νέοι

Τα ΣΑΑ εξακολουθούν να συμβάλλουν σημαντικά στην ισότητα των φύλων και να επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους. Τα ΣΑΑ των κρατών μελών περιλαμβάνουν

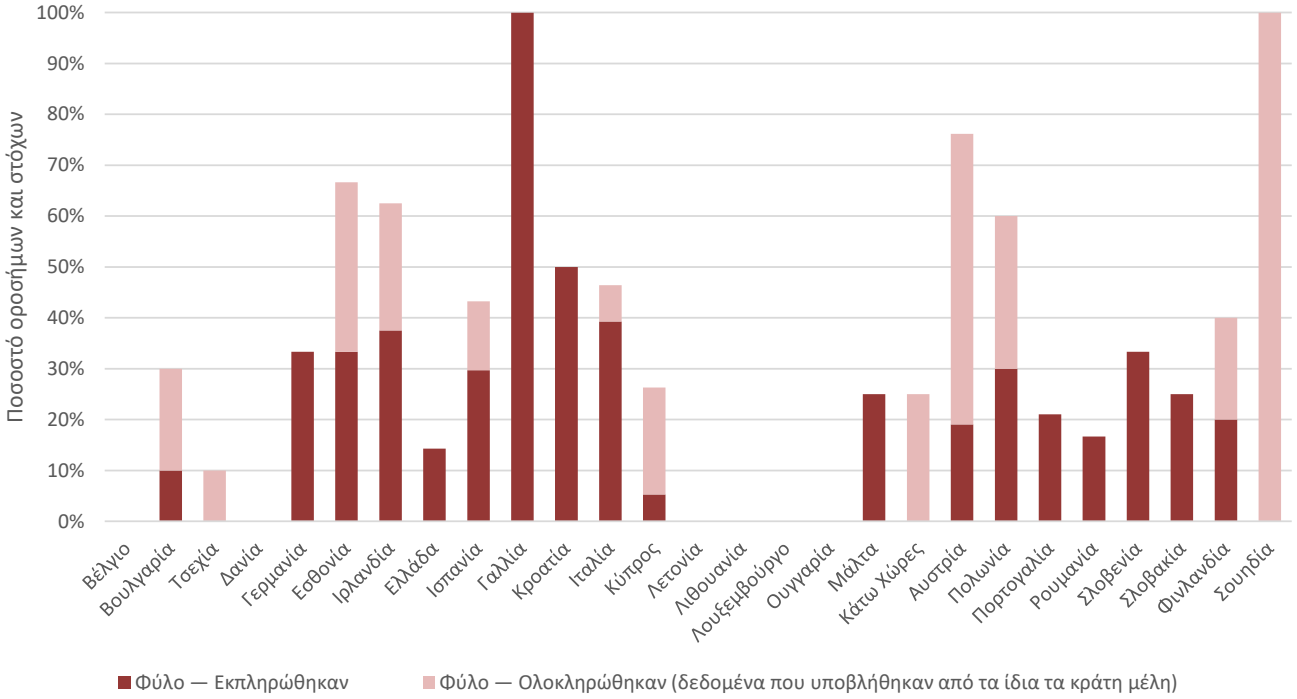
136 (επιμέρους) μέτρα που συνεισφέρουν συνολικά 22,0 δισ. EUR[64] στην ισότητα των φύλων. Περιλαμβάνουν επίσης 423 (επιμέρους) μέτρα που επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους, τα οποία συνεισφέρουν 66,6 δισ. EUR[65]. Τα στοιχεία αυτά δεν περιλαμβάνουν τη συμβολή άλλων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων οι οποίες ενδεχομένως να μη θεωρούνται αρχικά πολιτικές που συμβάλλουν στην ισότητα των φύλων και επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους, αλλά των οποίων η υλοποίηση μπορεί να έχει σημαντικό θετικό αντίκτυπο.

Σημειώθηκε επίσης αξιοσημείωτη πρόοδος στην υλοποίηση μέτρων που συμβάλλουν στην ισότητα των φύλων και επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους. Από τα 253 ορόσημα και στόχους που επικεντρώνονται στην ισότητα των φύλων στα 27 ΣΑΑ, 102 έχουν ήδη αναφερθεί από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες, αριθμός που αντιστοιχεί σε ρυθμό προόδου 40 % (συμπεριλαμβανομένου 22 % που αξιολογήθηκε θετικά στις αιτήσεις πληρωμών). Επιπλέον, 288 από τα 714 ορόσημα και στόχους που επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους έχουν ήδη αναφερθεί από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες, αριθμός που αντιστοιχεί σε ρυθμό προόδου 40 % (συμπεριλαμβανομένου του 22 % που αξιολογήθηκε θετικά στις αιτήσεις πληρωμής). 33 από τα ορόσημα και τους στόχους που επικεντρώνονται στο φύλο και 79 από αυτά που επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024 (περίοδος αναφοράς). Τα παραδείγματα που παρέχονται στο πλαίσιο που ακολουθεί αναδεικνύουν βασικά μέτρα με ορόσημα και στόχους που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς.

[64] Αυτό το αριθμητικό στοιχείο δείχνει το εκτιμώμενο κόστος με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων που χρησιμοποιείται για τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα και αντιστοιχεί στο μερίδιο των μέτρων που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων.

[65] Αυτό το αριθμητικό στοιχείο δείχνει το εκτιμώμενο κόστος με βάση τη μεθοδολογία σήμανσης πυλώνων για τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα και αντιστοιχεί στο μερίδιο των μέτρων που εστιάζουν στα παιδιά και στους νέους.

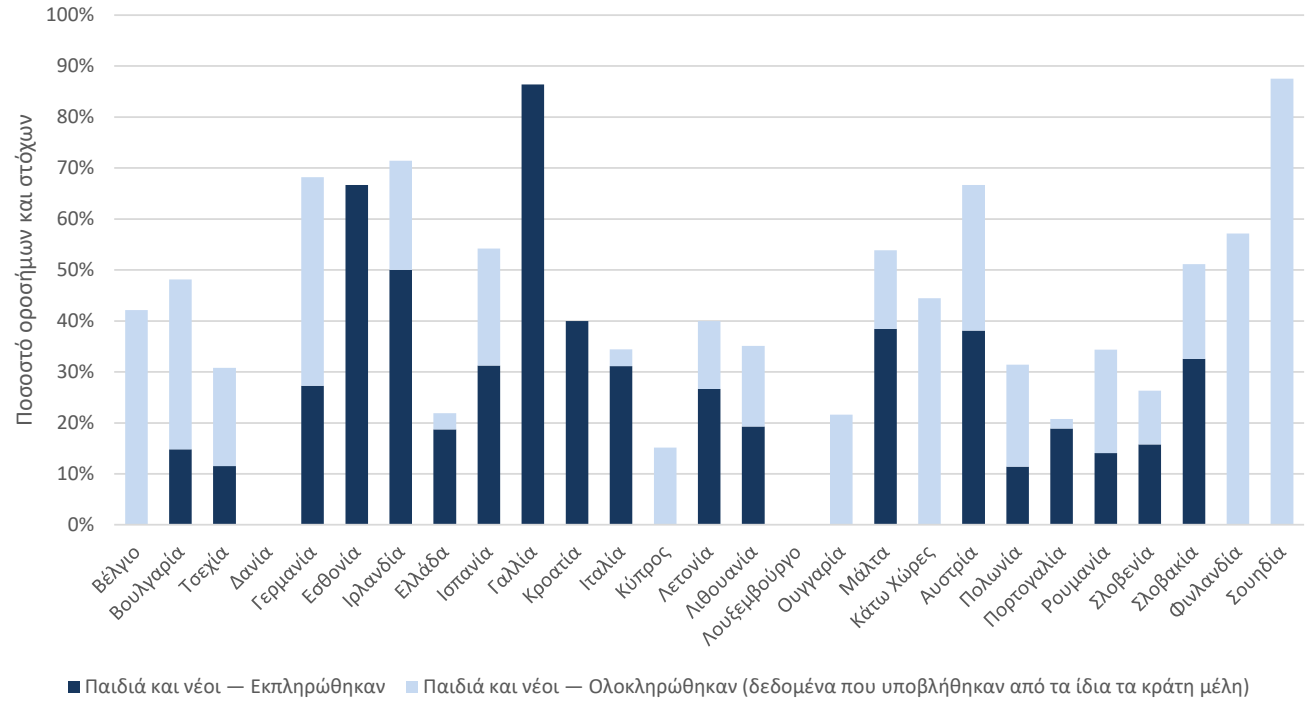
Διάγραμμα 23: Ποσοστό οροσήμων και στόχων που συμβάλλουν στην ισότητα των φύλων που αξιολογήθηκαν ως εκπληρωθέντα/-ες ή αναφέρθηκαν ως ολοκληρωθέντα/-ες, ανά ΣΑΑ

Σημείωση: Τα ΣΑΑ του Βελγίου, της Λετονίας, της Λιθουανίας και της Ουγγαρίας περιλαμβάνουν διάφορα ορόσημα και στόχους που συμβάλλουν στην ισότητα των φύλων, τα οποία/οι οποίοι δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες ή δεν αναφέρονται από το κράτος μέλος ως ολοκληρωθέντα/-ες.
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Διάγραμμα 24: Ποσοστό οροσήμων και στόχων που επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους που αξιολογήθηκαν ως εκπληρωθέντα/-ες ή αναφέρθηκαν ως ολοκληρωθέντα/-ες, ανά ΣΑΑ

Σημείωση: Το ΣΑΑ της Δανίας περιλαμβάνει διάφορα ορόσημα και στόχους που επικεντρώνονται στα παιδιά και στους νέους, που δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες ή δεν αναφέρονται από το κράτος μέλος ως ολοκληρωθέντα/-ες.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Νεολαίας, η Επιτροπή διοργάνωσε εκδήλωση σχετικά με τον αντίκτυπο του ΜΑΑ στους νέους. Η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Νεολαίας, που διοργανώνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανά διετία για την προώθηση της συμμετοχής των νέων, προσέλκυσε πάνω από 900 νέους συμμετέχοντες τον Απρίλιο του 2024. Η εκδήλωση επικεντρώθηκε σε οκτώ νέους που επωφελήθηκαν από τα μέτρα του ΜΑΑ με διάφορους τρόπους, παράλληλα με πληροφορίες από τους εθνικούς φορείς υλοποίησης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για παράδειγμα, ένας νεαρός καθηγητής ΤΠ από τη Λετονία παρουσίασε το έργο «A Computer for Every Child» (Ένας υπολογιστής για κάθε παιδί), το οποίο παρέχει φορητούς υπολογιστές σε μαθητές, ιδίως σε όσους προέρχονται από μειονεκτικά περιβάλλοντα. Επιπλέον, ένας Σλοβένος σχεδιαστής και ένας υπεύθυνος δημόσιων σχέσεων εξήγησαν πώς απέκτησαν ισχύ και πώς ενίσχυσαν την κοινωνική τους ασφάλιση χάρη στα οικονομικά κίνητρα που παρασχέθηκαν σε εργοδότες για πρόσληψη νέων με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Άλλοι συμμετέχοντες μοιράστηκαν τις εμπειρίες τους σχετικά με τον εκσυγχρονισμό του πανεπιστημιακού προγράμματος στην Τσεχία, τα κουπόνια για ψηφιακό εξοπλισμό στην Ελλάδα, την παροχή συμβουλών σταδιοδρομίας στη Γαλλία και τις ψηφιακές συσκευές για ιδρύματα κατάρτισης στην Ισπανία[66].

[66] Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. το ενημερωτικό δελτίο που διατίθεται στη διεύθυνση https://commission.europa.eu/document/download/c6550656-98f3-472d-a6d7-6ae2a0620de8_en?filename=240425-RRF_supporting_young_people-FACTSHEET_v6.pdf.

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί και επικεντρώνονται στο φύλο και στα παιδιά και στους νέους

Μεταρρυθμίσεις:

— Η **Κροατία** εισήγαγε ένα μοντέλο χρηματοδότησης για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας τόσο υφιστάμενων όσο και νεόδμητων κέντρων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για πόλεις και τοπικές κυβερνήσεις με περιορισμένους προϋπολογισμούς. Με τον τρόπο αυτόν υποστηρίζεται η παροχή ίσων ευκαιριών σε όλα τα παιδιά και παρέχεται βοήθεια στους φροντιστές, που συχνά είναι γυναίκες, ώστε να βρουν θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης.

— Η **Εσθονία** ανέπτυξε ένα πρωτότυπο ψηφιακό εργαλείο για το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων για τους εργοδότες. Με το εργαλείο αυτό, οι εργοδότες μπορούν να λαμβάνουν τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων στον οργανισμό τους και τις πιθανές αιτίες του, και με τον τρόπο αυτόν αποκτούν τη δυνατότητα να αναλάβουν δράση για τη μείωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων.

Επενδύσεις:

— Η **Ιταλία** παρείχε χρηματοδοτική στήριξη για τη δημιουργία και/ή την ανάπτυξη 700 επιχειρήσεων με επικεφαλής γυναίκες, στηρίζοντας τη γυναικεία επιχειρηματικότητα και ενισχύοντας τη συμμετοχή των γυναικών σε επιχειρηματικές δραστηριότητες.

— Η **Σλοβενία** χορήγησε επιδοτήσεις για την απασχόληση 700 ατόμων ηλικίας κάτω των 30 ετών, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτόν την ταχύτερη είσοδό τους στην αγορά εργασίας, ενδυναμώνοντας τους νέους, ενισχύοντας την κοινωνική τους ασφάλιση και βελτιώνοντας τις δεξιότητές τους.

— Η **Ρουμανία** παρείχε επιχορηγήσεις σε 750 εκπαιδευτικά ιδρύματα που είχαν τη μεγαλύτερη ανάγκη, για τη στήριξη των σπουδαστών με σκοπό τη μείωση της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και τη διευκόλυνση της μετάβασης από την κατώτερη στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τα σχολεία επιλέχθηκαν με βάση πέντε δείκτες που καθορίστηκαν στον μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης στον τομέα της εκπαίδευσης.

— Η **Γαλλία** χρηματοδότησε 160 000 πρόσθετες συμβάσεις μαθητείας, καθώς και τη δημιουργία 2 200 θέσεων εργασίας για τους νέους στον τομέα του αθλητισμού και κατασκεύασε ή ανανέωσε 1 500 θέσεις σε «οικοτροφεία αριστείας».

Δ. Πολιτικές για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της ΕΕ

Τα ΣΑΑ συμβάλλουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της ΕΕ, καθώς περίπου τρία εκατομμύρια επιχειρήσεις έχουν ήδη επωφεληθεί από τη στήριξη του ΜΑΑ

Οι επενδύσεις που στηρίζουν άμεσα τις επιχειρήσεις υπερβαίνουν συνολικά τα 82 δισ. EUR, δηλαδή το 13 % των συνολικών εκτιμώμενων δαπανών του ΜΑΑ. Από το ποσό αυτό, περίπου 78 δισ. EUR διατίθενται σε ΜΜΕ σε 22 κράτη μέλη. Επιπλέον, η στήριξη των εταιρειών, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής στήριξης και της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης, ανέρχεται σε τουλάχιστον 164 δισ. EUR (25 % των συνολικών εκτιμώμενων δαπανών του ΜΑΑ). Οι επενδύσεις του ΜΑΑ για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας καλύπτουν πολλαπλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων της μεταποίησης, της αυτοκινητοβιομηχανίας, της ενέργειας, του λιανικού εμπορίου, του τουρισμού και του πολιτισμού, ενώ περισσότερα από 110 δισ. EUR επενδύονται στην απανθρακοποίηση της βιομηχανίας και στην καθαρή τεχνολογία, 23 δισ. EUR στην πράσινη έρευνα και ανάπτυξη και περισσότερα από 2 δισ. EUR σε πράσινες δεξιότητες και θέσεις εργασίας. Οι επενδύσεις στο πλαίσιο του ΜΑΑ προωθούν επίσης την ψηφιακή μετάβαση, προς όφελος σχεδόν 600 000 εταιρειών για την προώθηση τεχνολογιών όπως η ΤΝ και η κυβερνοασφάλεια.

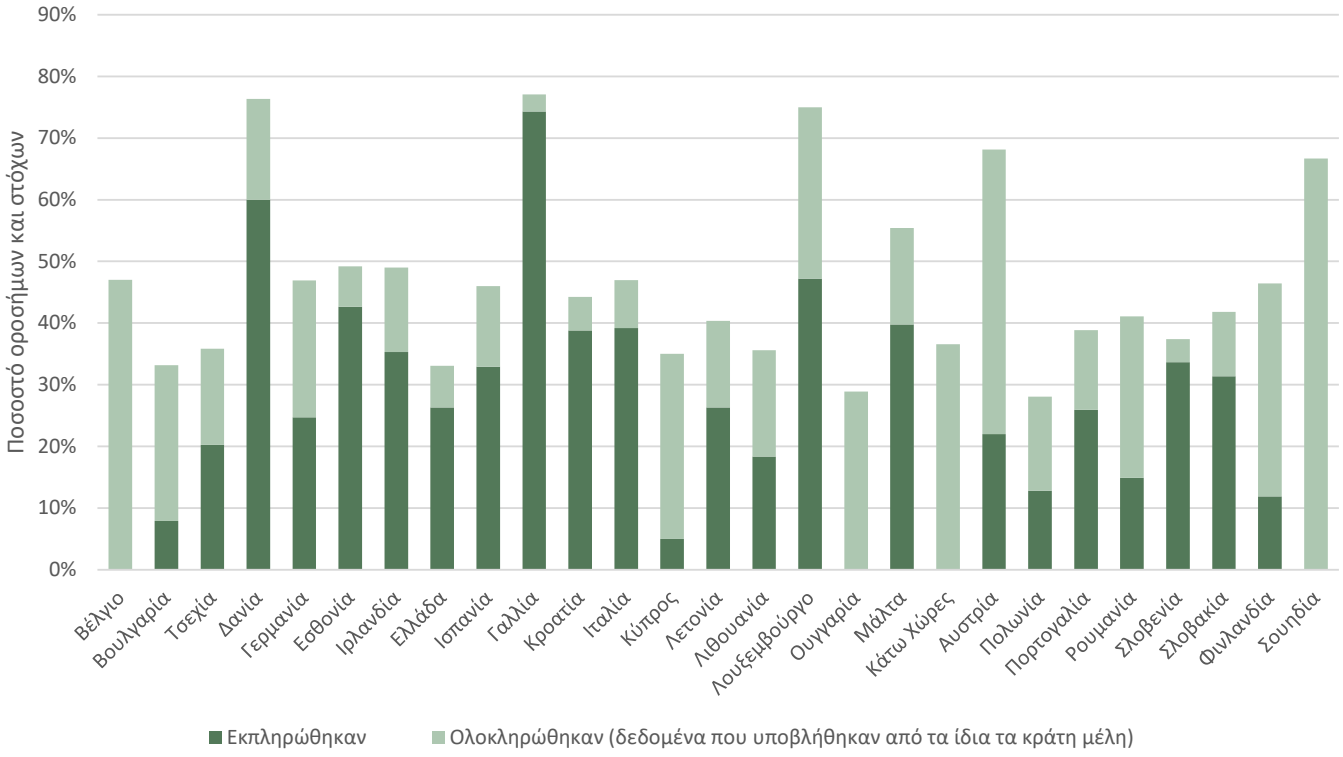
Πέραν των επενδύσεων, τα ΣΑΑ περιλαμβάνουν περισσότερες από 900 μεταρρυθμίσεις, σε ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής[67] με στόχο την ελάφρυνση του κανονιστικού και διοικητικού φόρτου και την αντιμετώπιση των προκλήσεων καθ' όλη τη διάρκεια του επιχειρηματικού κύκλου ζωής, ώστε να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος των επενδύσεων και να τονωθεί η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της ΕΕ. Τα εν λόγω μέτρα των ΣΑΑ επικεντρώνονται στην απλούστευση των κανονισμών και στη μείωση της γραφειοκρατίας που συχνά δημιουργούν εμπόδια στις επιχειρήσεις, ιδίως στις ΜΜΕ. Τα μέτρα ανταγωνιστικότητας αντιμετωπίζουν προκλήσεις καθ' όλη τη διάρκεια του επιχειρηματικού κύκλου ζωής. Ο ΜΑΑ βοηθά τα κράτη μέλη να μειώσουν τον χρόνο που απαιτείται για τη σύσταση εταιρείας, να εξορθολογίσουν και να επιταχύνουν τις διαδικασίες αδειοδότησης, να μειώσουν τους περιορισμούς στην πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα και να διευκολύνουν και να ψηφιοποιήσουν την ίδρυση επιχειρήσεων.

Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στην υλοποίηση των μέτρων που σχετίζονται με την ανταγωνιστικότητα. Από την έναρξη του ΜΑΑ, 1 856 από τα 4 352 ορόσημα και τους στόχους που συμβάλλουν άμεσα στην ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων έχουν ήδη αναφερθεί από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες ή έχουν αξιολογηθεί από την

[67] Οι ακόλουθοι τομείς πολιτικής του ΜΑΑ θεωρείται ότι συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα: επιχειρηματικό περιβάλλον/επιχειρηματικότητα· επιχειρηματική υποδομή· ανταγωνιστικότητα· αποτελεσματικότητα των δικαστικών συστημάτων· αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και των εθνικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένης της ελαχιστοποίησης του διοικητικού φόρτου· ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης των μεταφορών) και τοπικά ψηφιακά οικοσυστήματα· μεταρρυθμίσεις στον χρηματοπιστωτικό τομέα· δημοσιονομική πολιτική και δημοσιονομική διακυβέρνηση· πρόληψη της απάτης· κανονιστικές αλλαγές για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη· έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία· στήριξη προς μεγάλες επιχειρήσεις· στήριξη προς τις ΜΜΕ.

Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες, αριθμός που αντιστοιχεί σε ρυθμό προόδου 43 % (συμπεριλαμβανομένου ποσοστού 25 % που αξιολογήθηκε στις αιτήσεις πληρωμής). 592 από τα εν λόγω ορόσημα και τους στόχους που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες μεταξύ της 1ης Σεπτεμβρίου 2023 και της 31ης Αυγούστου 2024 (περίοδος αναφοράς). Τα παραδείγματα που παρέχονται στο πλαίσιο που ακολουθεί αναδεικνύουν βασικά μέτρα με ορόσημα και στόχους που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς.

Διάγραμμα 25: Ποσοστό οροσήμων και στόχων που συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα που αξιολογήθηκαν ως εκπληρωθέντα/-ες ή αναφέρθηκαν ως ολοκληρωθέντα/-ες, ανά ΣΑΑ
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παραδείγματα συναφών μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν εκπληρωθεί και συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα

Μεταρρυθμίσεις:

— Η **Γαλλία**, μέσω του νόμου για την επιτάχυνση και την απλούστευση της δημόσιας δράσης, απλοποίησε τους διοικητικούς κανόνες και τις διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της μείωσης του χρόνου που απαιτείται για τον έλεγχο βιομηχανικών έργων ή του εξορθολογισμού των συμβουλευτικών επιτροπών προκειμένου να επισπευστούν οι διοικητικές αποφάσεις.

— Η **Σλοβενία**, μέσω του «νόμου για τη μείωση της γραφειοκρατίας», συνέβαλε στη δημιουργία ευνοϊκού για την ανάπτυξη επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τον επιχειρηματικό τομέα και τους πολίτες, με τον εξορθολογισμό ή την κατάργηση επαχθών διοικητικών διαδικασιών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του διοικητικού κόστους και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στη Σλοβενία. Απλοποίησε

επίσης τη νομοθεσία καταργώντας περισσότερους από 200 νόμους και κανονισμούς που ήταν παρωχημένοι ή δεν ήταν πλέον εφαρμοστέοι.

— Η **Κροατία** διευκόλυνε τις επιχειρήσεις στην εκπλήρωση των απαιτήσεων των κανονισμών μεταφέροντας στο διαδίκτυο τη δοκιμή εκτίμησης επιπτώσεων για τις ΜΜΕ. Το μέτρο αυτό περιλαμβάνει μια ψηφιακή πλατφόρμα που βοηθά στην παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο οι νέοι νόμοι επηρεάζουν τις ΜΜΕ και παρέχει τη δυνατότητα σε εμπειρογνώμονες από ολόκληρη τη χώρα να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν γνώσεις. Επιπλέον, η Κροατία έχει αναπτύξει νέο σχέδιο δράσης για τη μείωση των πρόσθετων τελών και επιβαρύνσεων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, πέραν των φόρων.

Επενδύσεις:

— Η **Γαλλία** θέσπισε καθεστώς χρηματοδότησης για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, ύψους 300 εκατ. EUR. Με τον τρόπο αυτόν παρασχέθηκε συγκεκριμένη στήριξη στις επιχειρήσεις στην πορεία τους για την απανθρακοποίηση. Για παράδειγμα, μια κλωστοϋφαντουργική επιχείρηση έλαβε 917 000 EUR για να επενδύσει σε αποδοτικότερες βιομηχανικές διεργασίες σε ένα από τα εργοστάσιά της. Η επένδυση αυτή θα μειώσει την κατανάλωση ενέργειας κατά 2 950 MWh/έτος, μειώνοντας τις εκπομπές CO_2 κατά 30 % ετησίως και την κατανάλωση νερού κατά 50 % έως το 2025. Ένας κορυφαίος γαλλικός συνεταιρισμός στον τομέα της αφυδάτωσης αντικατέστησε ξηραντήρα υψηλής θερμοκρασίας (150 έως 600 °C) με ξηραντήρα χαμηλής θερμοκρασίας (105 έως 70 °C), ανακτώντας θερμότητα από τη μονάδα αποτέφρωσης αστικών αποβλήτων. Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στη μείωση των εκπομπών CO_2 επιτόπου κατά 40 % (7 680 τόνοι ετησίως).

— Η **Ισπανία** έχει σημειώσει πρόοδο στις επενδύσεις σε στρατηγικά έργα για τον μετασχηματισμό των αλυσίδων αξίας σε βασικούς τομείς, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, τα γεωργικά τρόφιμα, η υγεία, το ναυτικό και η απανθρακοποίηση της βιομηχανίας. Έχουν διατεθεί τουλάχιστον 1,2 δισ. EUR σε 925 καινοτόμα έργα που επικεντρώνονται στην ενεργειακή απόδοση, τη βιωσιμότητα και στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Από αυτά, τα 584 συνδέονται με τα ηλεκτρικά οχήματα, την υγεία και τα γεωργικά τρόφιμα. Συγκεκριμένα, 266 έργα στηρίζουν την ανάπτυξη κατασκευαστικών στοιχείων και πλατφορμών για ηλεκτρικά οχήματα, υβριδικά οχήματα με ρευματολήπτη και υδρογονοκίνητα οχήματα, καθώς και την έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της αυτόνομης οδήγησης και της συνδεδεμένης κινητικότητας.

3. REPowerEU

Ο ΜΑΑ αποτελεί βασικό μέσο για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου REPowerEU, το οποίο αποσκοπεί στη μείωση της εξάρτησης της Ευρώπης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα μέσω της επιτάχυνσης της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και της επίτευξης ενός πιο ανθεκτικού ενεργειακού συστήματος. Ο κανονισμός ΜΑΑ τροποποιήθηκε τον Φεβρουάριο του 2023 για να παράσχει πρόσθετους χρηματοδοτικούς πόρους στα κράτη μέλη, στηρίζοντας νέες ή κλιμακούμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που επικεντρώνονται στη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού, στην αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας, στην αύξηση της παραγωγής καθαρής ενέργειας και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας, της ασφάλειας και της βιωσιμότητας του ενεργειακού συστήματος της ΕΕ.

Η χρηματοδότηση ύψους 64,2 δισ. EUR για τους στόχους του REPowerEU προέρχεται από διάφορες πηγές. Βάσει του ΜΑΑ παρέχεται πρόσθετη μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη ύψους 20 δισ. EUR, η οποία συγκεντρώνεται με τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών. Η εν λόγω χρηματοδοτική στήριξη κατανέμεται μεταξύ των κρατών μελών βάσει επικαιροποιημένης κλείδας κατανομής στο παράρτημα IVα του κανονισμού ΜΑΑ[68]. Τα κράτη μέλη μπορούσαν επίσης να μεταφέρουν το σύνολο ή μέρος του προσωρινού κονδυλίου τους στο πλαίσιο του αποθεματικού προσαρμογής στο Brexit (στο εξής: BAR) στον ΜΑΑ για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στα κεφάλαιά τους για το REPowerEU. 23 κράτη μέλη ζήτησαν την εν λόγω μεταφορά, η οποία ανήλθε συνολικά σε 2,1 δισ. EUR[69]. Για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU, τα κράτη μέλη μπορούσαν επίσης να επωφεληθούν από τους εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης των δανείων στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Έως την προθεσμία της 31ης Αυγούστου 2023, 10 κράτη μέλη ζήτησαν πρόσθετα δάνεια ύψους 127,2 δισ. EUR[70], εκ των οποίων 40,5 δισ. EUR αφορούν ειδικά μέτρα για το REPowerEU[71].

Για να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτά τα πρόσθετα κονδύλια, τα κράτη μέλη αναθεώρησαν τα οικεία ΣΑΑ ώστε να συμπεριλάβουν νέες ή κλιμακούμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε ειδικό «κεφάλαιο για το REPowerEU». Έως τις 31 Αυγούστου 2024, 26 κράτη μέλη[72] είχαν υποβάλει τα τροποποιημένα ΣΑΑ τους μαζί με τα κεφάλαια για το REPowerEU, εκ των οποίων 25 εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο[73].

---

[68] Για την πρόσθετη μη επιστρεπτέα στήριξη που διατίθεται ανά κράτος μέλος, βλ. πίνακα 11 της ετήσιας έκθεσης του ΜΑΑ για το 2023 [COM (2023) 545 final/2].

[69] Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πίνακα 12 της ετήσιας έκθεσης του ΜΑΑ για το 2023 [COM (2023) 545 final/2].

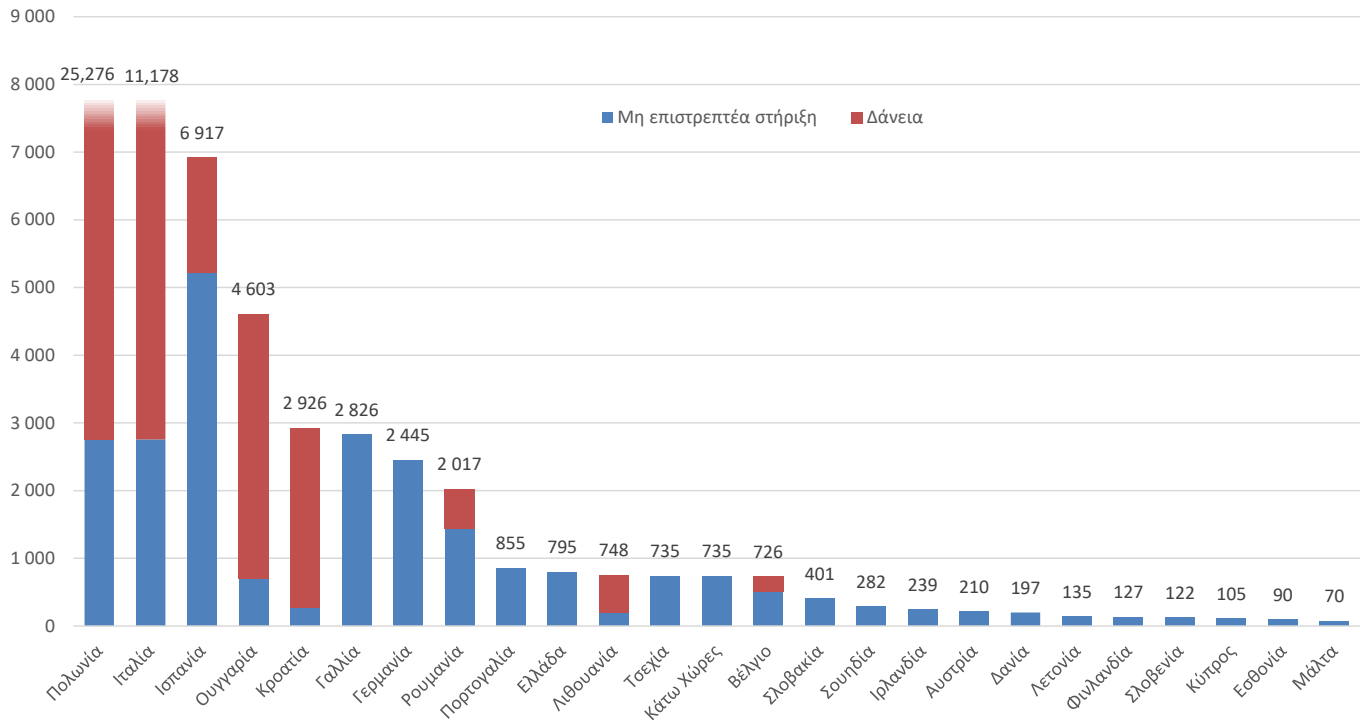
[70] Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 43,7 % του συνολικού ποσού των δανείων (291 δισ. EUR) που ζήτησαν τα κράτη μέλη για τα εθνικά τους ΣΑΑ.

[71] Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πίνακα 7 της ετήσιας έκθεσης του ΜΑΑ για το 2023 [COM (2023) 545 final/2].

[72] Κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος κειμένου, η Βουλγαρία δεν είχε ακόμη υποβάλει το κεφάλαιό της για το REPowerEU.

[73] Το Λουξεμβούργο υπέβαλε το κεφάλαιό του για το REPowerEU στις 16 Μαΐου 2024. Η Επιτροπή εξέδωσε θετική αξιολόγηση του αναθεωρημένου σχεδίου του Λουξεμβούργου, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, στις 23 Ιουλίου 2024 και το αναθεωρημένο σχέδιο εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 23 Σεπτεμβρίου 2024.

Διάγραμμα 26: Εκτιμώμενο κόστος των κεφαλαίων για το REPowerEU ανά κράτος μέλος, σε εκατ. EUR

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια για το REPowerEU πρέπει να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στους στόχους του σχεδίου REPowerEU. Ειδικότερα, ο κανονισμός ΜΑΑ θέτει έξι στόχους για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στο κεφάλαιο για το REPowerEU και απαιτεί κάθε μέτρο να συμβάλλει σε τουλάχιστον έναν από αυτούς[74]:

1) βελτίωση των ενεργειακών υποδομών για την ασφάλεια και τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού με αέριο·
2) ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης, απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, ανάπτυξη ανανεώσιμης ενέργειας·
3) αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας·
4) παροχή κινήτρων για τη μείωση της ενεργειακής ζήτησης·
5) αντιμετώπιση των σημείων συμφόρησης κατά τη μεταφορά και διανομή ενέργειας, στήριξη των μεταφορών μηδενικών εκπομπών·
6) επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού προς την κατεύθυνση των πράσινων και ψηφιακών δεξιοτήτων, με τη στήριξη των αλυσίδων αξίας που συνδέονται με την πράσινη μετάβαση.

[74] Άρθρο 21γ παράγραφος 3 του κανονισμού ΜΑΑ.

Η Επιτροπή αξιολόγησε προσεκτικά τα νέα μέτρα των κεφαλαίων για το REPowerEU και πρότεινε την έγκριση από το Συμβούλιο μόνο εκείνων που συμμορφώνονταν ικανοποιητικά με τα κριτήρια αξιολόγησης που ορίζονται στο παράρτημα V του κανονισμού ΜΑΑ, συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων κριτηρίων που αφορούν τα κεφάλαια για το REPowerEU: i) συμβολή στους στόχους του REPowerEU, και ii) αν τα μέτρα έχουν διασυνοριακή ή διακρατική διάσταση ή επίδραση.

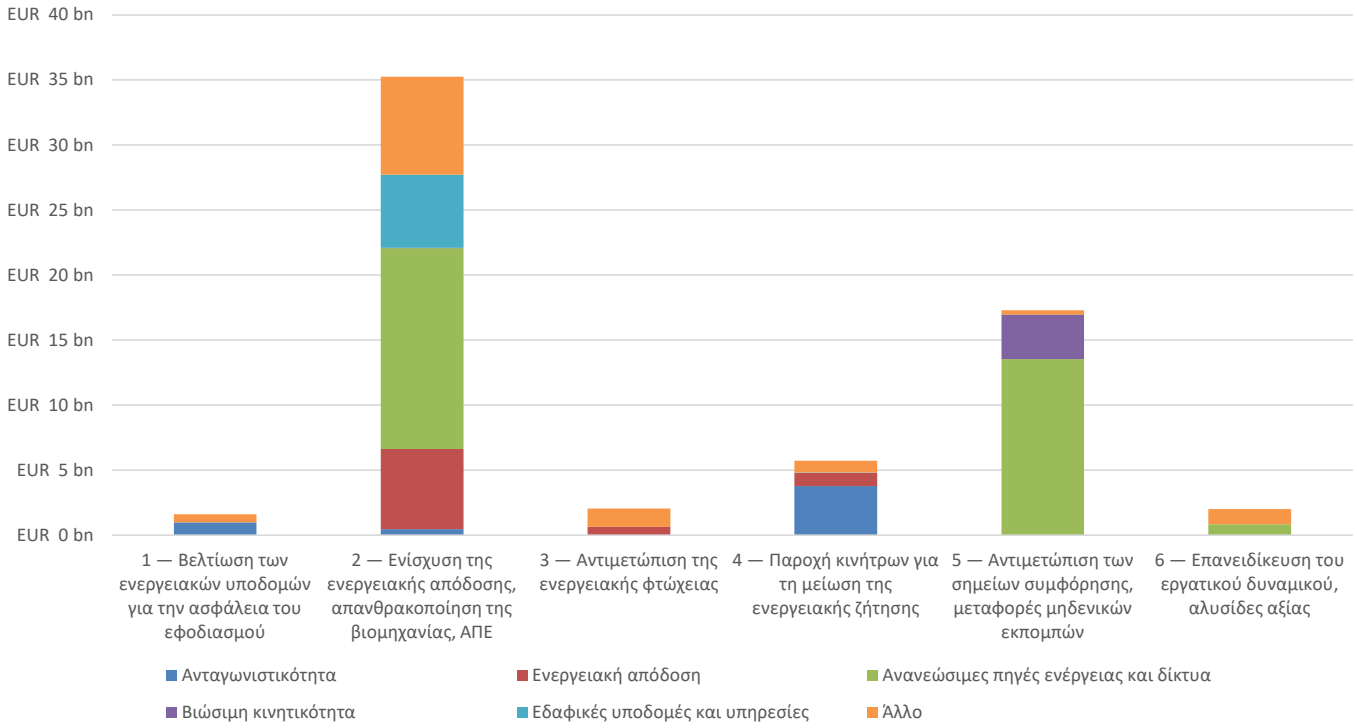
Πέραν των κεφαλαίων για το REPowerEU, άλλα μέτρα των ΣΑΑ σχετίζονται επίσης με την ενέργεια, συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU και βοηθώντας την Ευρώπη να μειώσει την εξάρτησή της από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα.

Α. Επισκόπηση των μέτρων στα κεφάλαια για το REPowerEU

Οι πρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του REPowerEU αντιμετωπίζουν τα σημεία συμφόρησης, συμβάλλουν στην επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και στην ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού

Τα 25 κεφάλαια για το REPowerEU που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο έως τις 31 Αυγούστου 2024 περιλαμβάνουν 261 νέα μέτρα: 89 μεταρρυθμίσεις και 172 επενδύσεις, με συνολικό εκτιμώμενο κόστος 64 δισ. EUR. Όλα αυτά τα μέτρα συμβάλλουν σε έναν από τους στόχους του REPowerEU, με ιδιαίτερη έμφαση στους στόχους 2 και 5: τα μέτρα που αντιπροσωπεύουν πάνω από το 80 % του συνολικού εκτιμώμενου κόστους αφορούν τον στόχο 2 «ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης και επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμης ενέργειας» (35,3 δισ. EUR) και τον στόχο 5 «αντιμετώπιση των σημείων συμφόρησης στη μεταφορά και διανομή ενέργειας και στήριξη των μεταφορών μηδενικών εκπομπών» (17,3 δισ. EUR).

Διάγραμμα 27: Κατανομή του REPowerEU ανά στόχο του REPowerEU, ανάλυση ανά πρωταρχικό τομέα πολιτικής

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Η κατανομή της στήριξης στους τομείς πολιτικής αντικατοπτρίζει τις πλέον πιεστικές ανάγκες των κρατών μελών όσον αφορά τη μετάβασή τους σε καθαρές μορφές ενέργειας. Τα μέτρα των κεφαλαίων για το REPowerEU που κατανέμονται σε διάφορους τομείς πολιτικής και η συμβολή τους στους στόχους του REPowerEU εξαρτάται από το ειδικό πεδίο εφαρμογής των επιμέρους μέτρων. Οι επενδύσεις σε ανανεώσιμη ενέργεια και δίκτυα αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μερίδιο της στήριξης του REPowerEU (47 %, ή περίπου 29,8 δισ. EUR). Οι επενδύσεις αυτές περιλαμβάνουν πρόσθετη ικανότητα παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας, ανάπτυξη του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και ικανότητα αποθήκευσης. Τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης (κονδύλιο περίπου 8 δισ. EUR) συμβάλλουν σε διάφορους στόχους του REPowerEU, με τη μεγαλύτερη συμβολή στον στόχο 2 του REPowerEU «ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης, απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, ανάπτυξη ανανεώσιμης ενέργειας». Τα μέτρα που επικεντρώνονται στη βελτίωση των εδαφικών υποδομών και υπηρεσιών (κονδύλιο περίπου 5,7 δισ. EUR) έχουν διαφορετικό πεδίο εφαρμογής, αλλά επικεντρώνονται κυρίως στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, στοιχείο που εξηγεί τη σημαντική συμβολή τους στον στόχο 2 του REPowerEU «ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης, απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, ανάπτυξη ανανεώσιμης ενέργειας». Τα μέτρα που συνδέονται με την αύξηση της ανταγωνιστικότητας (κονδύλιο περίπου 5,2 δισ. EUR) αποσκοπούν στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας των επιχειρήσεων και των εταιρειών μέσω διαφόρων παρεμβάσεων (κυρίως βελτιώσεις ενεργειακής απόδοσης και ανάπτυξη ενεργειακών υποδομών) και συμβάλλουν πρωτίστως στον στόχο 4 του REPowerEU «παροχή κινήτρων για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας». Οι επενδύσεις στη βιώσιμη κινητικότητα (κονδύλιο ύψους 3,4 δισ. EUR)

συμβάλλουν στον στόχο 5 του REPowerEU «ενεργειακό δίκτυο και μεταφορές μηδενικών εκπομπών».

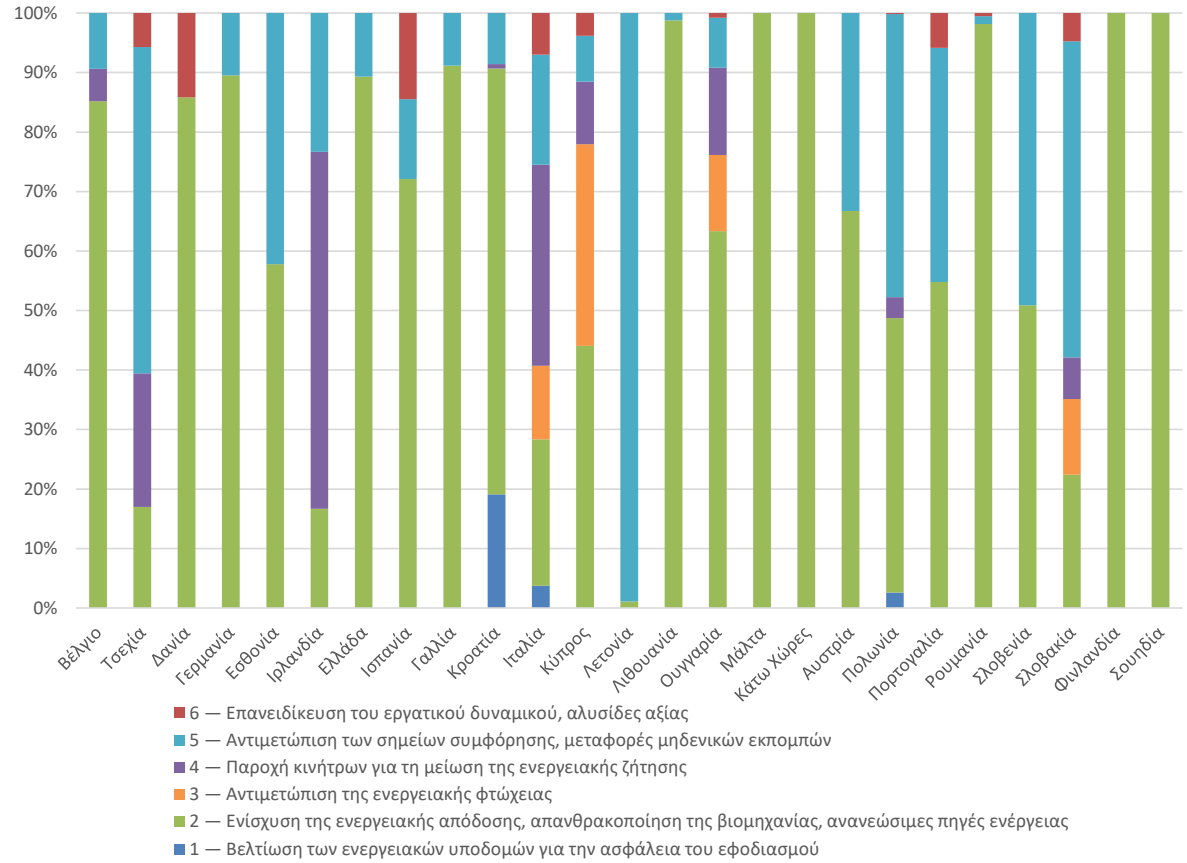
Οι ανάγκες και οι προκλήσεις των κρατών μελών ποικίλλουν όσον αφορά τον όγκο των επενδύσεων και τους συγκεκριμένους τομείς που πρέπει να αποτελέσουν στόχο ώστε να συμβάλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU. Όσον αφορά τον χρηματοδοτικό τους όγκο, τα μέτρα στα κεφάλαια για το REPowerEU επικεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και στην ανάπτυξη και παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στα μισά σχεδόν κράτη μέλη (πάνω από το 70 % του συνολικού εκτιμώμενου κόστους των κεφαλαίων για το REPowerEU στο Βέλγιο, στη Γαλλία, στη Γερμανία, στη Δανία, στην Ελλάδα, στην Ισπανία, στις Κάτω Χώρες, στην Κροατία, στη Λιθουανία, στη Μάλτα, στη Ρουμανία, στη Σουηδία, στη Φινλανδία). Τα μέτρα για την αντιμετώπιση των σημείων συμφόρησης στη μεταφορά και τη διανομή ενέργειας και για τη στήριξη των μεταφορών μηδενικών εκπομπών (στόχος 5) αντιπροσωπεύουν επίσης σημαντικό μερίδιο του συνολικού εκτιμώμενου κόστους των νέων μέτρων του REPowerEU σε έξι κράτη μέλη (πάνω από το 40 % του συνολικού εκτιμώμενου κόστους των κεφαλαίων για το REPowerEU στην Εσθονία, τη Λετονία, την Πολωνία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία και την Τσεχία), ενώ η Λετονία έχει διαθέσει το 99 % του συνολικού εκτιμώμενου κόστους στον εν λόγω στόχο.

Τρία κράτη μέλη συμπεριέλαβαν μέτρα για την επίτευξη του στόχου 1 του REPowerEU, «βελτίωση των ενεργειακών υποδομών για την ασφάλεια και τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού με αέριο». Τα κεφάλαια για το REPowerEU περιλαμβάνουν επενδύσεις στην κατασκευή, την επέκταση και την αναβάθμιση του υφιστάμενου συστήματος διανομής φυσικού αερίου (Ιταλία, Πολωνία) και στην αύξηση της δυναμικότητας τερματικών σταθμών ΥΦΑ (Κροατία) για τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού και την ενίσχυση της ασφάλειας. Το συνολικό κόστος για τις εν λόγω τέσσερις επενδύσεις εκτιμάται σε 1,6 δισ. EUR[75].

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια για το REPowerEU ενισχύουν σημαντικά τη συμβολή του ΜΑΑ στους στόχους για το κλίμα. Πάνω από το 74 % του συνολικού εκτιμώμενου κόστους των μέτρων του REPowerEU αντιστοιχεί σε δαπάνες για το κλίμα, ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από την ελάχιστη απαίτηση του 37 %. Αυτή η πρόσθετη στήριξη στο πλαίσιο του ΜΑΑ για τη δράση για το κλίμα ανέρχεται σε 47,8 δισ. EUR.

75 Στις ειδικές αξιολογήσεις ανά χώρα, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα εν λόγω μέτρα πληρούσαν τις απαιτήσεις για παρέκκλιση από την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» σύμφωνα με το άρθρο 21γ παράγραφος 6 του κανονισμού 2021/241, για τη διαφύλαξη της άμεσης ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ.

Διάγραμμα 28: Ποσοστό του εκτιμώμενου κόστους των μέτρων που συμβάλλουν στους στόχους του ΜΑΑ για το REPowerEU

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Για να επωφεληθούν από τη χρηματοδοτική στήριξη που διατίθεται για τα κεφάλαια για το REPowerEU, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εκπληρώσουν 372 ορόσημα και 254 στόχους. Στις 5 Ιουνίου 2024 εκταμιεύθηκε προς τη Γαλλία η πρώτη μη επιστρεπτέα στήριξη για την εκπλήρωση 5 οροσήμων και στόχων στο πλαίσιο του REPowerEU[76]. Τα ορόσημα και οι στόχοι αυτοί κάλυπταν, μεταξύ άλλων, την επιλογή έργων για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, τα οποία θα επιτύχουν αναμενόμενη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας από ορυκτά καύσιμα κατά 250 GWh ετησίως, και την έναρξη ισχύος του νόμου για την επιτάχυνση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, ώστε να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αδειοδότησης. Στις 31 Αυγούστου 2024 68 ορόσημα και στόχοι (από σύνολο 622) έχουν αναφερθεί ως ολοκληρωθέντα/-ες, αλλά δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί επίσημα από την Επιτροπή. Δεδομένης της πρόσφατης έγκρισης των κεφαλαίων για το REPowerEU, είναι ακόμη πολύ νωρίς για να αξιολογηθεί η υλοποίηση των νέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που περιλαμβάνονται σε αυτά. Ωστόσο, προκειμένου να συμβάλουν εγκαίρως στους στόχους του REPowerEU, τα κράτη μέλη ενθαρρύνθηκαν να συμπεριλάβουν ώριμα έργα στα κεφάλαιά τους για το REPowerEU, διασφαλίζοντας την επιτάχυνση της υλοποίησης.

[76] Τα κράτη μέλη μπορούσαν να ζητήσουν προχρηματοδότηση των κονδυλίων του REPowerEU έως το τέλος του 2023, η οποία ανερχόταν στο 20 % της πρόσθετης χρηματοδότησης. Για να επισπευσθεί η χρηματοδοτική στήριξη για τα μέτρα τους στο πλαίσιο του REPowerEU, εκταμιεύθηκαν 10,4 δισ. EUR στα 21 κράτη μέλη που το ζήτησαν (η Σουηδία και οι Κάτω Χώρες δεν ζήτησαν προχρηματοδότηση).

Παραδείγματα μέτρων στα κεφάλαια για το REPowerEU:

Μεταρρυθμίσεις:

— Η **Ισπανία** θα εισαγάγει μια βασική μεταρρύθμιση για τη βελτίωση της αδειοδότησης έργων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και υποδομών δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας. Η μεταρρύθμιση έχει ως στόχο: i) να διευκολύνει τη ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και ii) να εξορθολογίσει τη διεκπεραίωση των αιτήσεων αδειοδότησης.

— Η **Πολωνία** θα διασφαλίσει την ταχύτερη ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδίως χερσαίων αιολικών εγκαταστάσεων, χάρη σε εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις για τη διευκόλυνση της αδειοδότησης, μέσω της θέσπισης ενιαίου εγχειριδίου κανόνων, της παροχής της δυνατότητας ηλεκτρονικών εφαρμογών και της διασφάλισης της διαφάνειας σχετικά με τις διαθέσιμες δυναμικότητες σύνδεσης. Συνολικά, 30 γιγαβάτ ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές αναμένεται να συνδεθούν με το δίκτυο έως το 2026.

Επενδύσεις:

— Η **Πορτογαλία** θα παράσχει στήριξη στην παραγωγική ικανότητα για στρατηγικές τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών, όπως η παραγωγή ηλιακών συλλεκτών στην Πορτογαλία και την Ευρώπη, οι χερσαίες και υπεράκτιες τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι ηλεκτρολυτικές κυψέλες και το βιώσιμο βιομεθάνιο.

— Η **Ρουμανία** θα παράσχει στήριξη σε περισσότερους από 120 000 ιδιοκτήτες κατοικιών για την εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών και σε περισσότερους από 30 000 ιδιοκτήτες κατοικιών για μέτρα ενεργειακής απόδοσης —επιπλέον της στοχευμένης στήριξης για παρόμοιες επενδύσεις για 14 000 ενεργειακά φτωχούς ιδιοκτήτες κατοικιών και ευάλωτους καταναλωτές ενέργειας.

— Το **Βέλγιο** θα διευκολύνει την ενσωμάτωση και την εισαγωγή περισσότερης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές εντός και πέριξ της Βόρειας Θάλασσας, στηρίζοντας την ανάπτυξη υπεράκτιου ενεργειακού κόμβου (ενεργειακής νησίδας) στη Βόρεια Θάλασσα. Με τον τρόπο αυτόν θα καταστεί δυνατή η σύνδεση τουλάχιστον 3,15 γιγαβάτ μελλοντικής υπεράκτιας αιολικής ενέργειας στο χερσαίο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας.

Β. Επισκόπηση των μέτρων με διασυνοριακή ή διακρατική διάσταση που περιλαμβάνονται σε όλα τα κεφάλαια για το REPowerEU

Τα μέτρα στο πλαίσιο του REPowerEU έχουν ισχυρή διασυνοριακή ή διακρατική διάσταση

Τα διασυνοριακά και τα διακρατικά έργα είναι εξαιρετικά σημαντικά για την επίτευξη των στόχων του REPowerEU μεσοπρόθεσμα και ενθαρρύνονται στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

Μέτρα με διασυνοριακή ή διακρατική διάσταση ή επίδραση είναι εκείνα που συμβάλλουν στη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ ή στη μείωση της εξάρτησης από ορυκτά καύσιμα και/ή της ζήτησης ενέργειας. Ενώ η στήριξη του ΜΑΑ σε πραγματικές διασυνοριακές υποδομές ήταν περιορισμένη, λόγω της πολυπλοκότητας και των χρονοδιαγραμμάτων εκτέλεσής τους, τα περισσότερα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν στα κεφάλαιά τους για το REPowerEU μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την αναβάθμιση των ικανοτήτων τους όσον αφορά την αποθήκευση ενέργειας και τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές έχουν σχεδιαστεί για να διευκολύνουν την ενσωμάτωση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και να βελτιώσουν την ευελιξία και την αποδοτικότητα του δικτύου, στηρίζοντας με τον τρόπο αυτόν μια ευρύτερη ενεργειακή υποδομή σε επίπεδο ΕΕ. Και τα 25 κεφάλαια για το REPowerEU που εγκρίθηκαν έως τις 31 Αυγούστου 2024 περιλαμβάνουν μέτρα με διακρατική ή διασυνοριακή διάσταση, με συνολικό εκτιμώμενο κόστος ύψους 48,7 δισ. EUR, ποσό που αντιστοιχεί στο 76 % του συνολικού κόστους των μέτρων στα κεφάλαια, ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από το ελάχιστο 30 % που απαιτείται βάσει του κανονισμού ΜΑΑ. Ορισμένα από τα βασικά έργα με διασυνοριακή και διακρατική διάσταση και επίδραση είναι τα εξής:

— αρκετά κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει διασυνοριακά έργα διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας στα οικεία ΣΑΑ. Για παράδειγμα, το Βέλγιο κατασκευάζει μια τεχνητή ενεργειακή νησίδα στη Βόρεια Θάλασσα, η οποία θα συνδέει τουλάχιστον 3 GW μελλοντικής υπεράκτιας αιολικής ενέργειας με το χερσαίο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας και θα διευκολύνει την εισαγωγή ανανεώσιμης ενέργειας από γειτονικές χώρες. Η Ιταλία βελτιώνει τις εσωτερικές ενεργειακές υποδομές της κατασκευάζοντας υποβρύχια καλώδια μεταξύ Σικελίας και Καμπανίας και αναβαθμίζει επίσης τις γραμμές διασύνδεσης μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με την Αυστρία και τη Σλοβενία για την ενίσχυση των διασυνοριακών ροών ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτό θα ενισχύσει την ενεργειακή ανθεκτικότητα και την ενσωμάτωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές,

— πραγματοποιούνται επενδύσεις σε υποδομές αερίου που αποσκοπούν στη μείωση της εξάρτησης από το ρωσικό αέριο και στη διασφάλιση της ενεργειακής ασφάλειας σε ολόκληρη την ΕΕ. Για παράδειγμα, η Πολωνία επεκτείνει το δίκτυο αερίου μεταξύ Gdańsk και Gustorzyn· η Κροατία αυξάνει τη δυναμικότητα του τερματικού σταθμού ΥΦΑ Krk, με συνδέσεις με την Ουγγαρία και τη Σλοβενία· και η Ιταλία αυξάνει τις συνδέσεις της με την Αυστρία και την Κεντρική Ευρώπη,

— ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Γαλλία και η Ισπανία, επικεντρώνονται σε κοινές επενδύσεις στην παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου (σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή ΣΕΚΕΕ), οι οποίες έχουν διασυνοριακή διάσταση και αποσκοπούν στην ενίσχυση της αλυσίδας αξίας του υδρογόνου σε ολόκληρη την ΕΕ. Η Κροατία χρηματοδοτεί έργα ανανεώσιμου υδρογόνου στο πλαίσιο της κοιλάδας υδρογόνου της Βόρειας Αδριατικής, στην οποία συμμετέχουν η Κροατία, η Σλοβενία και η περιφέρεια Friuli Venezia Giulia της Ιταλίας.

Κοινό χαρακτηριστικό όλων αυτών των έργων είναι ότι απώτερος στόχος τους είναι η μείωση της ζήτησης ενέργειας, η μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων και η κατοχύρωση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού και, ως εκ τούτου, συμβάλλουν σημαντικά στους

στόχους του REPowerEU. Πληροφορίες σχετικά με τα κεφάλαια για το REPowerEU του ΣΑΑ είναι επίσης διαθέσιμες στην ενότητα REPowerEU του πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα[77].

[77] Βλ. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/rePowerEu.html.

4. Συμπέρασμα

Η εκπλήρωση των οροσήμων και των στόχων και οι εκταμιεύσεις των κονδυλίων του ΜΑΑ επιταχύνθηκαν μετά τις καθυστερήσεις που σημειώθηκαν το 2023. Ενώ οι προσπάθειες των κρατών μελών και της Επιτροπής το 2023 επικεντρώθηκαν στις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ ανταποκρινόμενες στο σχέδιο REPowerEU, ο ρυθμός εκταμίευσης επιταχύνθηκε στη συνέχεια. Έως τις 31 Αυγούστου 2024, έχει εκταμιευθεί πάνω από το 40 % των διαθέσιμων κονδυλίων του ΜΑΑ, καθώς εκταμιεύθηκαν 265,4 δισ. EUR σε 25 κράτη μέλη. Μόνο κατά την περίοδο αναφοράς[78], η Επιτροπή αξιολόγησε 908 ορόσημα και στόχους ως ικανοποιητικά εκπληρωθέντα/-ες σε 27 αιτήσεις πληρωμής και στη συνέχεια εκταμίευσε 112 δισ. EUR στα κράτη μέλη. Εάν διατηρηθεί ο τρέχων ρυθμός, η Επιτροπή αναμένει ότι έως το τέλος του 2024 θα έχουν εκταμιευτεί περισσότερα από 300 δισ. EUR. Επιπλέον, το 85 % των οροσήμων και των στόχων που έπρεπε να επιτευχθούν έως το πρώτο τρίμηνο του 2024 είτε αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ως εκπληρωθέντα/-ες είτε αναφέρθηκαν από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωθέντα/-ες.

Η αποτελεσματικότητα του ΜΑΑ και της προσέγγισής του που βασίζεται στις επιδόσεις επιβεβαιώθηκε στην ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ. Η έκθεση, η οποία δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 2024, υπογράμμισε ότι τόσο η εκταμίευση κονδυλίων σε συνάρτηση με την πρ3όοδο υλοποίησης όσο και η στήριξη συνδυασμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων ήταν τα πλέον επιτυχημένα χαρακτηριστικά του ΜΑΑ, συχνά με αλληλοενισχυόμενες επιπτώσεις. Τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν την υποστήριξή τους για τον βασιζόμενο στις επιδόσεις χαρακτήρα του ΜΑΑ, χάρη στην προβλεψιμότητα και τη λογοδοσία που παρέχει. Στην αξιολόγηση επισημάνθηκε επίσης ο αντίκτυπος των ταχειών εκταμιεύσεων κονδυλίων του ΜΑΑ για τη στήριξη των κρατών μελών σε περιόδους κρίσης και τη διατήρηση του επιπέδου των δημόσιων επενδύσεων, ενώ ο μοναδικός συνδυασμός επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων βοηθά τις ευρωπαϊκές οικονομίες να εξοπλιστούν καλύτερα για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για το μέλλον.

Μετά την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ, η Επιτροπή ενέτεινε τις προσπάθειές της για την απλούστευση και την επιτάχυνση της υλοποίησης. Στις 19 Ιουλίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα ΣΑΑ, με σκοπό την ενίσχυση της αποδοτικότητας κατά την υλοποίηση του μηχανισμού και την απλούστευση των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων για τα κράτη μέλη. Οι επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν περαιτέρω σαφήνεια σχετικά με τη δυνατότητα τροποποίησης ενός ΣΑΑ στο πλαίσιο του κανονισμού ΜΑΑ και το πεδίο εφαρμογής των τροποποιήσεων που μπορούν να γίνουν σε ΣΑΑ σε περίπτωση αντικειμενικών περιστάσεων. Παρέχουν επίσης μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η στήριξη από τον ΜΑΑ και άλλα ταμεία της ΕΕ μπορεί να συνδυαστεί για την ενίσχυση των συνεργειών.

Δεδομένου ότι απομένουν μόλις λίγο περισσότερα από δύο έτη από τη λήξη του ΜΑΑ στο τέλος του 2026, οι προσπάθειες όλων των κρατών μελών και των θεσμικών

[78] Από την 1η Σεπτεμβρίου 2023 έως την 31η Αυγούστου 2024.

οργάνων θα πρέπει να επικεντρωθούν στην πλήρη και έγκαιρη υλοποίηση του μηχανισμού. Τα πιθανά εμπόδια στην υλοποίηση πρέπει να αντιμετωπιστούν και τα ΣΑΑ θα πρέπει να προσαρμοστούν, κατά περίπτωση, ώστε να ανταποκριθούν στις αναδυόμενες και εξελισσόμενες προκλήσεις. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τα κράτη μέλη και τους βασικούς εταίρους για την πλήρη αξιοποίηση των ευκαιριών που παρέχει ο ΜΑΑ, με σκοπό την ταχεία υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που αφορούν τις βασικές προκλήσεις της εποχής μας, για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και για την περαιτέρω ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.